

VSEBINA

Povzetek	1
Abstract	2
1. Uvod	4
1.1. Opredelitev raziskovalnega področja.....	4
1.2. Namen in cilj raziskovalne naloge.....	5
1.3. Omejitve pri obravnavanem problemu.....	5
1.4. Raziskovalne metode	5
1.5. Izvirni prispevek k praksi in teoriji	5
2. Teoretični del	7
2.1. Kognitivni razvoj triletnikov	7
2.1.1. Razvoj usmerjene pozornosti triletnikov	7
2.2. Socialno čustveni razvoj triletnikov	10
2.2.1. Čustveni razvoj triletnikov	10
2.2.2. Socialni razvoj triletnikov	11
2.2.2.1. Razvoj sodelovanja med triletniki	12
2.3. Senzorna integracija	14
2.3.1. Čutila.....	14
2.3.1.1. Vestibularni sistem	15
2.3.1.2. Taktilni sistem.....	15
2.3.1.3. Proprioceptivni sistem.....	16
2.3.1.4. Vizualni sistem.....	17
2.3.1.5. Avditorni sistem	17
2.3.1.6. Gustatorni sistem	18
2.3.1.7. Olfaktorni sistem	19
2.3.1.8. Čutila triletnikov	19

2.4. Igra predšolskih otrok	20
2.4.1. Senzorična igra	23
3. Empirični del	25
3.1. Problem, namen in cilji raziskovalne naloge	25
3.2. Raziskovalni vzorec	25
3.3. Raziskovalna vprašanja	26
3.4. Hipoteze.....	26
3.5. Načrt dela.....	27
3.6. Izvedba dejavnosti	28
3.6.1. Pomlad	28
3.6.1.1. Raziskovalna tabla: Povezovanje cvetlice z njeno senco (vizualna izkušnja)	28
3.6.1.2. Raziskovalna senzorična kocka (veččutna izkušnja)	30
3.6.1.3. Raziskovalni pladenj: Igra in risanje z ledom (taktilna izkušnja)	32
3.6.1.4. Izdelava sadnih žele bonbonov (več čutna izkušnja).....	35
3.6.1.5. Ne senzorična igra: Igra vlog »Družina«	38
3.6.1.6. Ustvarjanje rim (avditorna izkušnja)	39
3.6.1.7. Skrivnostni kotiček (vizualna izkušnja)	40
3.6.1.8. Zvočna pravljica (avditorna izkušnja)	42
3.6.1.9. Prosta igra	44
3.6.2. Zdravje	47
3.6.2.1. Raziskovalni pladenj: Razlikovanje in poimenovanje snovi s podobnim videzom (gustatorna izkušnja)	47
3.6.2.2. Raziskovalni pladenj: Kaj manjka? (vizualna izkušnja)	48
3.6.2.3. Umivanje kamnov (taktilna izkušnja)	50
3.6.2.4. Sprehod- lov na barve (vizualna izkušnja)	52
3.6.2.5. Raziskovalni bazen s semeni (taktilna izkušnja)	53
3.6.2.6. Igra z brivsko peno (taktilna izkušnja)	55
3.6.3. Travnik	57
3.6.3.1. Ne senzorna igra: Razvrščanje semen	57
3.6.3.2. Senzorični sprehod (veččutna izkušnja)	58
3.6.3.3. Raziskovalni bazen: travnik (veččutna izkušnja).....	60
3.6.3.4. Hoja po dežju in skakanje po lužah (veččutna izkušnja).....	63

3.6.4. Čebele	65
3.6.4.1. Senzorična pot (taktilna izkušnja).....	65
3.6.4.2. Čokoladne kroglice in igra z vaniljevo stepeno smetano (gustatorna in taktilna izkušnja).....	67
3.6.4.3. Slušni sprehod (avditivna izkušnja)	69
3.6.4.4. Igra s slanim testom (taktilna izkušnja)	70
3.6.5. Gozd.....	72
3.6.5.1. Prosta igra v gozdu (več čutna izkušnja).....	72
3.6.5.2. Ustvarjanje z naravnim materialom (veččutna izkušnja)	74
3.6.5.3. Bazen – Gozd (veččutna izkušnja)	77
3.6.6. Poletje.....	79
3.6.6.1. Igra z vodo v bazenu (veččutna izkušnja)	79
3.6.6.2. Potovanje po vonjih.....	82
3.6.6.3. Zabava z milnimi mehurčki (veččutna izkušnja)	84
3.7. Analiza opazovanja in intervjujev otrok.....	86
3.7.1. Analiza opazovanja otrok.....	86
3.7.1.1. Deklica NFP	86
3.7.1.2. Deček TN.....	87
3.7.1.3. Deklica ZT.....	88
3.7.2. Analiza anket.....	89
3.7.2.1 Splošna priljubljenost dejavnosti	89
3.7.2.2. Dejavnosti, ki otrokom niso bile najbolj všeč.....	90
3.7.2.3. Zabava in čustveno doživljanje dejavnosti	90
3.7.2.4. Sodelovanje med otroki	90
3.7.2.5. Čakanje na vrsto	90
3.7.2.6. Želja po ponovnem sodelovanju	91
3.7.2.7. Sklep analize anket	91
3.8. Rezultati in razprava.....	92
3.8.1. Raziskovalna vprašanja.....	92
3.8.1.1. Pozornost	92
3.8.1.2. Sodelovanje	94

3.8.2. Hipoteze	95
4. Zaključek	97
5. Viri in literatura	98
6. Priloge.....	101
6.6. Anketni vprašalnik za otroke po zaključeni igri	101

KAZALO SLIK:

Slika 1 Raziskovalna tabla: Povezovanje cvetic in njihovih senc	29
Slika 2: Raziskovalna senzorična kocka.....	31
Slika 3: Raziskovalna senzorična kocka.....	31
Slika 4: Igra z ledom.....	33
Slika 5: Risanje z ledom	33
Slika 6: Sadni žele bonboni	36
Slika 7: Ustvarjanje rim.....	39
Slika 8: Skrivnostni kotiček	41
Slika 9: Zvočna pravljica.....	42
Slika 10: Igra z ledom v prosti igri.....	44
Slika 11: Okušanje snovi podobnega videza.....	47
Slika 12: Kaj manjka?	49
Slika 13: Umivanje kamnov	50
Slika 14: Sprehod- lov na barve	52
Slika 15: Raziskovalni bazen s semeni	54
Slika 16: Igra z brivsko peno	55
Slika 17: Razvrščanje semen	57
Slika 18: Senzorični sprehod.....	59
Slika 19: Raziskovalni bazen travnik	61
Slika 20: Hoja po dežju in skakanje po lužah	63
Slika 21: Senzorična pot.....	66
Slika 22: Čokoladne kroglice.....	67
Slika 23: Vaniljeva smetana	67
Slika 24: Recept za slano testo	71
Slika 25: Igra s slanimo	71
Slika 26: Prosta igra v gozdu	73
Slika 27: Raziskovanje v gozdu	73
Slika 28: Ustvarjanje z naravnim materialom- čebelnjak	75
Slika 29: Ustvarjanje z naravnim materialom- sonce	75
Slika 30: Raziskovalni bazen- gozd.....	77
Slika 31: Igra z vodo	80
Slika 32: Raziskovanje plovnosti	80
Slika 33: Raziskovanje plovnosti	80
Slika 34: Igra z vodo in peno	80
Slika 35: Potovanje po vonjih	83
Slika 36: milni mehurčki	84
Slika 37: Milni mehurčki	85

Povzetek

Raziskovalna naloga raziskuje potencial rabe senzorične igre s ciljem, da le ta pozitivno vpliva na razvijanje usmerjene pozornosti in sodelovanja triletnikov znotraj vzgojno-izobraževalnih ustanov za predšolske otroke. Izhodišča raziskave predstavljajo opažanja iz prakse, da otroci v prosti in vodeni igri pogosto hitro menjajo dejavnosti, težko ohranijo pozornost ter se večinoma vključujejo v vzporedno igro z omejenim sodelovanjem.

Teoretični del raziskave temelji na spoznanjih o kognitivnem, socialno-čustvenem in senzoričnem razvoju triletnikov. V okviru kognitivnega razvoja je poudarek na razvoju usmerjene pozornosti, ki je v tem obdobju še kratkotrajna, vendar se lahko pod vplivom ustreznih spodbud postopno podaljšuje. Socialno-čustveni razvoja vključuje razvoj čustvenega izražanja, socialnih interakcij med vrstniki, pri čemer otroci prehajajo iz vzporedne igre v prve oblike skupne igre. Poseben poudarek je namenjen senzorni integraciji, ki vključuje delovanje različnih čutil (vestibularnega, propioceptivnega, taktilnega, vizualnega, avditornega, gustatornega in olfaktornega sistema) in njihov vpliv na otrokovo zaznavanje, učenje in vedenje. Teoretični okvir dopolnjuje tudi pomen igre kot temeljne dejavnosti predšolskega otroka, pri čemer ima senzorična igra posebno vlogo, saj omogoča učenje preko neposredne izkušnje in aktivnega raziskovanja.

Namen raziskave je bil ugotoviti ali senzorične dejavnosti spodbujajo otroško radovednost, podaljšujejo čas usmerjene pozornosti in hkrati vplivajo na razvoj socialnih interakcij. Poseben poudarek je bil namenjen tudi primerjavi med prosto in vodeno senzorično igro ter ugotavljanju, katere vrste senzorične igre so pri tem najučinkovitejše.

Empirični del raziskovalne naloge temelji na uporabi kvalitativne metode za analizo praktičnega dela preko evalvacije načrtovanega dela in metodo opazovanja in anketiranja. Sistematično so bili opazovani tri otroci v vrtcu, stari tri leta, med različnimi senzoričnimi in nesenzoričnimi dejavnostmi. Zbrani podatki so bili analizirani z vidika trajanja pozornosti, načina vključevanja v igro in oblik socialnih interakcij.

Rezultati raziskave so pokazali, da senzorična igra pomembno pozitivno vpliva na usmerjeno pozornost otrok, saj so otroci pri teh dejavnostih vztrajali bistveno dlje kot pri drugih oblikah igre. Največjo učinkovitost so pokazale taktilne in veččutne dejavnosti, ki so omogočale aktivno manipulacijo z materiali. Ugotovljeno je bilo tudi, da je pozornost daljša pri prosti senzorični igri kot pri vodeni.

Na področju socialnih interakcij rezultati kažejo, da senzorična igra spodbuja sodelovanje med otroki. Otroci so se med dejavnostmi povezovali, si izmenjevali materiale in skupaj razvijali igro, pri čemer so se interakcije najpogosteje odvijale v parih. Ob tem so se pojavljali tudi konflikti, ki pa so predstavljali pomembno priložnost za razvoj socialnih veščin, kot so komunikacija, pogajanja in reševanje sporov.

Na podlagi ugotovitev lahko zaključimo, da senzorična igra predstavlja pomembno pedagoško sredstvo za spodbujanje pozornosti, radovednosti in socialnega razvoja. Raziskava poudarja

pomen preišljenega načrtovanja dejavnosti in ustvarjanja spodbudnega okolja, ki otrokom omogoča aktivno raziskovanje in sodelovanje.

Abstract

The research project explores the potential of using sensory play with the aim of having a positive impact on the development of directed attention and social interactions of three-year-olds within preschool educational institutions. The starting point of the research is the practical observation that children in free and guided play often change activities quickly, have difficulty maintaining attention, and mostly engage in parallel play with limited participation. The basis of the theoretical part of the research are the findings about the cognitive, socio-emotional, and sensory development of three-year-olds. Within the framework of cognitive development, the emphasis is on the development of directed attention, which at this developmental stage is still short-lived, but can be gradually extended under the influence of appropriate incentives. Socio-emotional development includes the development of emotional expression and social interactions between peers, with children advancing from parallel play to the first forms of joint play. Special emphasis here is assigned to sensory integration, which includes the functioning of various senses (vestibular, proprioceptive, tactile, visual, auditory, gustatory and olfactory systems) and their impact on the child's perception, learning and behaviour. The theoretical framework also complements the importance of play as a fundamental activity of a preschool child, with sensory play playing a pivotal role, as it enables learning through direct experience and active exploration. The purpose of the research was to determine whether sensory activities stimulate children's curiosity, extend the time of focused attention and at the same time influence the development of social interactions. Particular focus was also placed on the comparison between free and guided sensory play and the determination of the type of sensory play that proves to be the most effective in this regard. The study uses qualitative methods in analysis of the empirical observation and surveys from pre-planned sensory activities. Three (3) three-year-old preschoolers were systematically observed during various sensory and non-sensory activities. The collected data was analysed through the lense of attention span duration, the manner of play engagement, and forms of social interactions. The results of the study showed that sensory play has a significant positive impact on children's focused attention, as children persisted in these activities significantly longer than in other forms of play. Tactile and multi-sensory activities that enabled active manipulation of materials were the most effective. It was also determined that the duration of focused attention is longer in free sensory play than in guided play. In the area of social interactions, the results show that sensory play encourages cooperation between children. During the activities, children fostered moments of connection, exchanged materials, and collaborated in the developed of child-led games, with interactions most often taking place in pairs. The occurrence of conflict rose which enabled the opportunity for the development of social skills such as communication, negotiation, and conflict resolution. Based on the findings, we can conclude that sensory play represents an important pedagogical tool for promotion of attention, curiosity, and social development. The research emphasizes the importance of thoughtful planning of activities and creating a stimulating environment that allows children to actively explore and participate.

KLJUČNE BESEDE:

Triletnik, pozornost, socialne interakcije, senzorična igra
Three years old, attention spans, social interactions, sensory play

UVOD

1.1. Opredelitev raziskovalnega področja

»Če se osredotočiš na začetek zgodbe, lahko vplivaš na celotno zgodbo.«

Raffi Cavoukian

V članku »Igra, pozornost in učenje: Kako igra in časovni okvir oblikujeta razvoj pozornosti in vplivata na učenje v razredu?« je navedeno, da Bruce McCandliss poudarja, da je pozornost zapleten proces, ki ga lahko razdelimo na podsisteme (opazovanje, orientacija, izvršilna pozornost) in ga merimo z eksperimentalnimi nalogami. Mnoge raziskave kažejo, da se pozornost in sposobnost obvladovanja konfliktov razvijata med zgodnjim otroštvom in časom šolanja, pri čemer imajo pomembno vlogo razvijajoče se možganske strukture, pričakovanje in okoljski dejavniki. Igra, še posebej strukturirana in socialna, lahko spodbuja razvoj pozornosti in samoregulacije. Kljub napredku raziskav ostajajo obdobja razvoja, zlasti med drugim in petim letom, še premalo raziskana. ([Hedges](#) H. J., [Adolph](#) E. K., [Amso](#) D., [Bavelier](#) D., [Fiez](#) A.J., [Krubitzer](#) L., [McAuley](#) D. J., [Newcombe](#) S.N., [Fitzpatrick](#) M.S., [Ghaja](#) J., 2013).

V predšolskem obdobju ima igra pomembno vlogo. Dr. Bergant (2015) nakazuje, da vpliva na razvoj otrokovih telesnih, kognitivnih, socialnih in čustvenih sposobnosti. Otrok je zanj notranje motiviran in se zanj spontano odloča. Poudarja pomembnost skupinske igre otrok, saj se tako naučijo pomembnih socialnih veščin, kot so prilagajanje, delanje kompromisov, reševanje sporov in nenazadnje prav tako odločno zastopanje lastnih potreb in postavljanja osebnih meja. Ena izmed poglobitvenih oblik igre so senzorične igre, ki vključuje raziskovanje različnih materialov in senzoričnih dražljajev. Čutila uporabljamo vsak dan, preko njih dobimo informacije o svojem fizičnem telesu in naši okolici, pravi Langerholčeva (2020, str. 12). Senzorični sistemi ob rojstvu še niso zreli in se intenzivno razvijajo prav v predšolskem obdobju, zato moramo otrokom ponuditi senzorične izkušnje in čas, da občutijo različne dražljaje (prav tam).

Pri triletnikih se razvija selektivna pozornost, kar pomeni, da se začnejo učiti izločiti moteče dejavnike in se osredotočiti na dano nalogo, kar pomeni začetek koncentracije. Pozornost je usmerjenost drugih psihičnih procesov in psihomotorične aktivnosti na neki dražljaj ali dejavnost. Posameznik s pomočjo pozornosti razvršča informacije iz okolja (Burja, 2024, str. 14). Koncentracija pa je ožji pomen, ki pomeni usmerjeno in vztrajno pozornost na eno stvar ali dejavnost (prav tam).

Triletniki pri igri že znajo počakati na vrsto, se dogovarjati, lahko se igrajo v skupinah z dvema ali tremi soigralci. Najprej radi ukazujejo, se prepirajo za predmete v igri in vsiljujejo ostalim svoje želje in ne upoštevajo mnenja drugih. V igri sodelujejo v preprostih nalogah, predvsem ko gre za vzajemno korist. Lahko pa tudi že načrtujejo svoja dejanja, drug drugemu postavljajo vprašanja, si pomagajo in pojasnjujejo svoja dejanja. Raziskav s tega področja je malo in v večini raziskujejo sodelovanje v paru (Blanco, 2022).

Ta raziskovalna naloga se osredotoča na vpliv senzorične igre na usmerjeno pozornost in sodelovanje triletnikov v vrtcu. Raziskovalno področje zavzema vpliv senzorične igre na

kognitivni, socialni in čustveni razvoj triletnikov. Senzorična igra vključuje aktivnosti, ki spodbujajo otrokova čutila (tip, vid, okus, voh, sluh in gibanje) ter omogočajo raziskovanje in odkrivanje različnih materialov. Poseben poudarek je na proučevanju, kako in katera senzorična igra vpliva na trajanje usmerjene pozornosti, socialne interakcije med vrstniki ter čustvene odzive otrok. V raziskavo so vključeni triletniki v vrtcu, saj je to obdobje, ko otroci intenzivno razvijajo socialne in kognitivne spretnosti.

1.2. Namen in cilj raziskovalne naloge

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti, kako senzorična igra vpliva na trajanje usmerjene pozornosti in sodelovanje triletnikov ter kakšni so njihovi čustveni odzivi na igro. Zanima me tudi, ali se bo trajanje usmerjene pozornosti in sodelovanje triletnikov razlikovalo v prosti in vodeni igri.

Cilj raziskovalne naloge je preučiti vpliv senzorične igre na usmerjeno pozornost in sodelovanje triletnikov v vrtcu. Z raziskavo želimo ugotoviti, ali in v kolikšni meri senzorična igra spodbuja osredotočenost otrok na dejavnost ter kakšen vpliv ima na njihovo sodelovanje ter njihove čustvene odzive. Prav tako me zanima, katere vrste senzoričnih dejavnosti (vestibularne, proprioceptivne, taktilne, gustatorne, olfaktorne, avditivne ali vizualne) najbolj prispevajo k podaljšanju usmerjene pozornosti in sodelovanja pri triletnikih.

Praktični cilj raziskovalne naloge je ponuditi smernice za vzgojitelje, kako načrtovati senzorične dejavnosti, ki spodbujajo usmerjeno pozornost in sodelovanje otrok.

1.3. Omejitve pri obravnavanem problemu

Raziskovalna naloga se osredotoča na majhen vzorec triletnikov iz enega vrtca, zato ugotovitev morda ne bodo splošno veljavne za širšo populacijo. Opazovanje poteka v določenem časovnem obdobju treh mesecev, kar lahko vpliva na zanesljivost podatkov zaradi spremenljivih dejavnikov, kot so dnevno razpoloženje otrok, vremenske razmere in različni vplivi okolja. Poleg tega je interpretacija rezultatov odvisna od subjektivnega opazovanja raziskovalca, kar vpliva na objektivnost ugotovitev.

1.4. Raziskovalne metode

V raziskovalni nalogi bom uporabila metodo opazovanja otrok pri prosti in vodeni senzorični igri ter intervju otrok po zaključenih dejavnostih. Tako bom pridobila poglobljen vpogled v vpliv senzorične igre na trajanje usmerjene pozornosti, socialne interakcije in čustvene odzive triletnikov.

1.5. Izvirni prispevek k praksi in teoriji

Rezultati raziskave bodo prispevali k boljšemu razumevanju vpliva senzorične igre na usmerjeno pozornost, sodelovanja in čustvene odzive triletnikov v vrtcu.

Prispevek k praksi:

Raziskovalna naloga lahko vzgojiteljem v vrtcu pomaga pri oblikovanju učinkovitih senzoričnih dejavnosti, ki bodo spodbujale daljšo usmerjeno pozornost in sodelovanje otrok. Ugotovitve

o razlikah med prostimi in vodenimi senzoričnimi dejavnostmi lahko služijo kot smernice za načrtovanje dejavnosti v vrtcu. Poleg tega lahko vzgojitelji bolje razumejo čustvene odzive otrok med senzorično igro in razvijejo strategije za zmanjševanje frustracij ter spodbujanje pozitivnih izkušenj.

Prispevek k teoriji:

Raziskovalna naloga bo prispevala k teoretičnemu razumevanje pomena senzorične igre za razvoj usmerjene pozornosti in sodelovanja v predšolskem obdobju. Primerjava prostih in vodenih dejavnosti pa lahko prinese nove vpoglede v to, kako različni načini igre vplivajo na otrokov razvoj usmerjene pozornosti in socialnih veščin. Ugotovitve lahko prispevajo k obstoječim raziskavam na področju senzorne integracije, zgodnjega razvoja usmerjene pozornosti in čustvene razvoja otrok.

2. Teoretični del

2.1. Kognitivni razvoj triletnikov

Človeški razvoj je celosten in dinamičen proces, ki poteka v medsebojnem prepletanju telesnega, kognitivnega, socialnega, čustvenega in jezikovnega razvoja. Zgodnje otroštvo je pomembno obdobje v katerem se oblikujejo temelji za nadaljnji razvoj in vplivajo na razvoj otrokove radovednosti, samopodobo in sposobnost aktivnega vključevanja v okolje. Posebej občutljivo obdobje je med drugim in petim letom, saj se v tem obdobju intenzivno razvija govor, samozavedanje in kognitivne, socialne, gibalne in igralne sposobnosti. (Brezov D., Koltcheva N. in Slojanova D., 2025). Otrok vso okolje, ki ga obdaja, dojema celostno, tako tudi vsa otrokova spoznanja in razvoj potekata na vseh ravneh in se prepletajo, kognitivni, čustveni, socialni in govorni, vsi so med seboj povezani in so odvisni en od drugega, medsebojno se tudi spodbujajo. (Kranjc M., 2011, str. 151–158) Kognitivni razvoj je vseživljenjski proces, ki se začne že pred rojstvom in se v zgodnjem otroštvu zelo intenzivno razvija. V obdobju malčka in zgodnjega otroštva, kamor sodijo tudi triletniki, se kognitivni razvoj odvija predvsem skozi zaznavanje, igro, gibanje in aktivno interakcijo z okoljem. V tem obdobju je tesno prepleten s socialno-čustvenim in telesnim razvojem, saj otrok spoznava svet celostno, preko lastnih izkušenj. (Licardo M., Laure M. in Kovačič B., 2023, str. 12) Pri triletnikih sta kognitivni in gibalni razvoj še posebej povezana, saj se kognitivne sposobnosti razvijajo skozi gibalno dejavnost, igro in neposredno izkušnjo z materiali. Otrokovo gibanje omogoča aktivno raziskovanje okolja, kar neposredno spodbuja razvoj zaznavanja, mišljenja in reševanja problemov.

Triletniki so, po Piagetu, v predoperacijski stopnji razvoja, za katero je značilen hiter razvoj simbolnega mišljenja, kar se kaže v pojavu simbolne igre, domišljiji, razvoju govora in posnemanju. Triletnik je že zmožen notranjega predstavljanja, ne pa še logičnega mišljenja. Le-to je egocentrično, pozornost pa usmerjena le na en vidik situacije. Težko razumejo, da se količine ne spreminjajo, kljub spremembi oblike ali razporeditve. Mišljenje je usmerjeno le na trenutno stanje, pri razvrščanju pa niso sposobni upoštevati več kriterijev. Tako je za razvoj triletnikov zelo pomembno spodbudno okolje, v katerem lahko izvajajo aktivno, gibalno in senzorično igro, saj tovrstne dejavnosti podpirajo razvoj spoznavnih procesov, hkrati pa krepijo pozornost, socialne interakcije in socialno-čustvene spretnosti, ki pa so osnova za nadaljnji razvoj, učenje in socialno delovanje. (Bonča T., 2020, str. 7–9)

2.1.1. Razvoj usmerjene pozornosti triletnikov

Področje pozornosti in koncentracije je vse bolj raziskano, saj pomembno vpliva na šolski uspeh in kasnejše življenje. Pojem pozornosti se v literaturi pojmuje različno. Razvoj pozornosti pri mlajših otrocih je tako v zadnjih desetletjih pritegnil pozornost mnogih raziskovalcev. (Krivec J. dr., Popovič T., 2020)

Pozornost je proces osredotočanja zavesti, pri katerem iz množice zaznavnih in zapomnjenih informacij izberemo le tiste, ki so v določenem trenutku pomembne. Ker so naše sposobnosti zaznave, mišljenja in hkratne obdelave informacij omejene, mora potekati stalna selekcija informacij. Ta poteka v osrednjem živčnem sistemu in omogoča učinkovito delovanje delovnega pomnilnika. Obstaja več vrst pozornosti, vsem pa je skupno, da pomagajo človeku obvladati veliko količino informacij iz okolja. (Slamnik, 2016, str. 7)

Pozornost je predmetna usmerjenost naših misli. Pozorni smo na informacije, ki jih sprejemamo preko čutil, to kar zaznavamo ali na druge duševne procese (spomini, misli, sodbe ...).

Pozornost ni stalna, temveč niha- spreminja se zaradi različne aktivnosti možganov, zunanjih dražljajev ter posameznikove motivacije in napora. Ker so naše zmožnosti obdelave informacij omejene, prevelika količina dražljajev vodi v povišano zaznavanje in slabše pomnjenje.

Za uspešno učenje so pomembni različni vidiki pozornosti:

- * usmerjenost- koncentracija,
- * porazdeljevanje
- * vzdrževanje in
- * nadzor. (Slamnik, 2016, str. 8, 9)

Usmerjena pozornost je sposobnost osredotočanja na določeno nalogo za daljše časovno obdobje in izločanje drugih dražljajev iz okolja. Zahteva večjo vztrajnost, vzdržljivost in sposobnost ignoriranja motečih dražljajev. (Krivec J. dr., Popovič T., 2020) Koncentracija pomeni sposobnost osredotočanja na omejeno število dražljajev ali na en sam vidik situacije ter izločanje nepomembnih informacij. Močna koncentracija omogoča globlje razumevanje in natančnejše mišljenje. Koncentracija je lahko ozka ali široka, kratkotrajna ali dolgotrajna ter usmerjena navzven na okolje ali navznoter. Tako pozornost kot koncentracija sta temeljna pogoja za učinkovito zaznavanje in učenje. (Slamnik, 2016, str. 8–10) Koncentracija se začne, ko se odločimo za nalogo. Na začetku poteka ogrevalna faza, ko smo bolj dovzetni za motnje. Nato koncentracija postopoma narašča do najvišje točke, ki je pri vsakem posamezniku drugačna, in potem začne počasi upadati. (Burja, Z., 2024) Pozornost lahko izboljšamo z urjenjem koncentracije, vajo in samodisciplino. Ker človek ne more zaznavati vseh dražljajev hkrati, se osredotoči na nekatere, ki postanejo v zavesti jasnejši, medtem ko drugi zbledijo. To imenujemo smer pozornosti.

Količina informacij, ki jih lahko jasno zaznavamo, predstavlja obseg pozornosti, ki je omejen in odvisen od starosti ter vrste in smiselnosti gradiva.

Na pozornost vplivajo zunanji dejavniki (intenzivnost, velikost, trajanje in spremembe dražljajev) in notranji dejavniki (motivi in interesi). Notranja motivacija običajno omogoča trajnejšo in učinkovitejšo pozornost. (Slamnik, 2016, str.8–10) Raziskave kažejo, da je povprečna pozornost triletnika nekje med 2 do 8 minut. Mahone in Schneider (2012) poudarjata, da je razvoj pozornosti v predšolskem obdobju zaznamovan z velikimi individualnimi razlikami. Pri triletnikih je sposobnost vzdrževanja pozornosti močno odvisna od zanimivosti dejavnosti in podpore odraslega. Avtorja izpostavljata, da je kratkotrajna in nihajoča pozornost v tem obdobju razvojno pričakovana. (prav tam)

Zmogljivosti našega opažanja, mišljenja in obdelave informacij so omejene, zato je potrebno iz množice dražljajev izbrati tiste, ki so v določenem trenutku pomembne za nas. Pri triletnikih je ta proces še v razvoju, zato je njihova pozornost krajša, bolj nihajoča in močno odvisna od zanimivosti in privlačnosti dražljajev. (Slamnik, 2016, str. 13) Pozornost se kaže kot usmerjenost in intenzivnost duševnih dejavnosti, kot so zaznavanje, mišljenje in učenje, v zgodnjem otroštvu je tesno povezana tudi z gibanjem, saj otrok okolje spoznava preko

neposredne izkušnje. Tako na pozornost otroka vplivata vrsta naloge in otrokovo zanimanje zanjo. (prav tam)

Praktične naloge, v katerih je otrok aktivno vključen in lahko raziskuje, podaljšujejo čas njegove pozornosti. Senzorična igra, ki vključuje tipne, vidne, slušne in druge čutne dražljaje tako znatno vpliva na razvoj usmerjene pozornosti. Otrokom omogoča, da postopno podaljšujejo čas zbranosti in razvijajo sposobnost selekcije informacij.

Za razvoj pozornost pa je zelo pomembna tudi za socialne interakcije, saj mora biti otrok pozoren na znake soudeležencev in ustrezne odzive. Za razvoj pozornosti je zelo pomembno tudi spodbudno okolje, v katerem je otrok lahko aktiven soustvarjalec in ima možnost raziskovanja po svojih interesih. Pomembna je tudi možnost, da otrok sam izbere igro, saj je zanjo bolj notranje motiviran. Tako je zelo pomembno, da imajo otroci na razpolago premišljeno oblikovano okolje, ki jim ponuja možnost izbire, ki so skladne z njihovim razvojnimi potrebami in interesi ter podpira in spodbuja njihov razvoj in učenje.

Predhodnik trajni pozornosti je selektivna pozornost. Pri tej se otrok odloči, na katere dražljaje bo pozoren, usmerjena pozornost pa traja že dalj časa. Usmerjena pozornost pa je predpogoj za učinkovito učenje. Pomembno vlogo pri razvoju koncentracije ima tudi socialna interakcija. Teorija Vygotskega poudarja pomen odraslega in skupne dejavnosti z otrokom, raziskave pa potrjujejo, da skupna pozornost (ko odrasli in otrok usmerita pozornost na isti predmet) podaljšuje trajanje otrokove pozornosti in spodbuja kognitivni razvoj. Avtorji v raziskavi ugotavljajo pomen izbire, avtonomije in igre za razvoj usmerjene pozornosti pri triletnikih. Otroci, ki imajo možnost izbire pri dejavnostih in materialih, so bolj motivirani, bolj vključeni v igro ter kažejo daljše trajanje pozornosti. Izbira spodbuja notranjo motivacijo, vztrajnost, samoregulacijo in manj problematičnega vedenja. Usmerjena pozornost pri triletnikih traja običajno nekaj minut, razvija pa se skozi interakcijo z okoljem, igro in socialnimi odnosi, pri čemer pomembno vlogo igra kakovost interakcije z odraslim. (Cynthia F., DiCarlo in Carrie O., 2025)

2.2. Socialno čustveni razvoj triletnikov

Socialno čustveni razvoj predstavlja eno temeljnih področij otrokovega celostnega razvoja, saj pomembno vpliva na njegovo vključevanje v socialno okolje in oblikovanje odnosov z drugimi. Socialni in čustveni razvoj vključuje sposobnost prepoznavanja in spoznavanja samega sebe, v zgodnjem otroštvu se oblikujejo tudi prve oblike razumevanja čustev, samouravnavanja in sodelovanja, ki predstavlja osnovo za kasnejšo socialno kompetentnost. To pomeni, da je otrok sposoben navezovati in ohranjati dobre odnose z drugimi ljudmi. Gre za to, da zna z drugimi primerno komunicirati, se v skupini ustrezno vesti in upoštevati pravila in potrebe drugih. V predšolskem obdobju se socialna zrelost kaže predvsem skozi otrokovo sposobnost sodelovanja, deljenja, pomoči drugim in vključevanja v skupno igro. Pomemben del tega je tudi samonadzor, kar pomeni, da se otrok postopno uči obvladati jezo, počakati na vrsto, sprejemati omejitve ter iskati preproste rešitve ob sporih in težavah. Ta razvoj poteka postopno in individualno, naj pa vplivajo pomembni ljudje, okolje in dogodki. Začne se s povezovanjem starša in otroka. Tu se začne razvijati zaupanje, preko katerega se dojenček nauči komunicirati s čustvi. (Malik F., Marwaha R., 2022)

2.2.1. Čustveni razvoj triletnikov

Čustveni razvoj je temelj socialnega razvoja, saj mora otrok najprej razviti prepoznavanje svojih čustev, jih poimenovati in se jih naučiti uravnati in izražati na primeren način. Hkrati pa mora razviti še občutek varnosti, ki mu omogoča uspešno vključenost v odnose z drugimi. Čustveni razvoj predstavlja spremembe pri doživljanju, izražanju in uravnavanju čustev s katerimi se otrok odziva na okolje. Pri triletnikih je prav uravnavanje čustev, torej samokontrola ključna za sodelovanje, čakanje na vrsto in vzdrževanje pozornosti pri dejavnosti. (Golob A., Medvešek Ivič P., 2011, str. 61–71)

Čustva so notranji odziv na dogodke ali stvari, ki so otroku pomembni. Čustva so zelo pomembna pri oblikovanju vedenja, zato jih je potrebno najprej razumeti, da se z njimi lahko soočimo. Funkcija čustev je, da otrok določi svoje trenutne prioritete in ves mentalni aparat usmeri v to situacijo. Tako so čustva tudi povezana s pozornostjo, čuječnostjo, spominom in mišljenjem. (Kokot A., 2016, str. 8)

Skupek veščin, ki otroku pomaga prepoznati svoja čustva, jih znajo izraziti in se z njimi soočiti, obvladati stres in se prilagoditi spremembam se imenuje čustvena inteligenca.

Goleman je opredelil pet dejavnikov čustvene inteligence:

- * prepoznavanje lastnih čustev,
- * obvladovanje čustev,
- * spodbujanje samega sebe,
- * prepoznavanje in razumevanje čustev drugih in
- * uravnavanje odnosov- upravljanje s čustvi.

Čustvena inteligenca se v osnovi razvija v otrokovem primarnem okolju, družini. Kasneje pa tudi v vzgojno varstvenih ustanovah. Otroke je potrebno spodbujati, da sami rešujejo konflikte, za kar pa je potrebno ustvariti prijetno varno vzdušje. (Firšt Murnik E., 2023, str. 13–17)

Pri triletnikih se čustveni razvoj odvija hitro. Otroci postopoma bolje prepoznajo in razumejo svoja čustva, hkrati pa se pojavljajo pogosti izbruhi jeze, razočaranja in strahu. Poleg osnovnih čustev, ki so veselje, žalost in strah, otroci začnejo doživljati tudi čustva povezana s

samozavedanja, na primer sram, zadrega, krivda, zavidanje, ponos... Najpomembnejši razvojni napredek v tem obdobju je, da se otrokovo doživljanje in izražanje čustev postopoma uravnoteži. Otroci se učijo nadzorovati svoja čustvena doživljanja in jih izražati na način, ki je vedno bolj primeren socialni situaciji. Razumejo, da so čustva odzivi na določene situacije, ki jih je mogoče v določenem obsegu nadzorovati, pri čemer opazujejo spremembe v lastnem vedenju ali izrazu. (Fartek, A., 2019) Uravnavanje čustev pa se razvija skladno z razvojem govora, saj lahko tako otrok ubesedi svoja čustva. Predšolski otroci tudi že razlikujejo med pozitivnimi in negativnimi čustvi. (Kokot A., 2016, str. 8–10)

Čustva triletnikov so intenzivna, a običajno kratkotrajna, otroci doživljajo hitre spremembe razpoloženja. (Cherry K., 2015) Tako na obnašanje in ravnanje predšolskega otroka bolj vplivajo čustva kot razum. (Benkovič B., 2011, str. 7-13) Opazimo pa lahko tudi povečano prepoznavanje čustev drugih, kar imenujemo empatija. Z razvojem jezika pa otroci učijo tudi poimenovati in interpretirati čustva. Zato je v tem obdobju zelo pomembna podpora in razumevanje staršev in vzgojiteljev, saj otrokom omogoča razvoj sposobnosti prepoznavanja, razumevanja in uravnavanja svojih čustev. Zelo veliko pa se otroci naučijo tudi z opazovanjem, kako starši ravnajo s svojimi čustvi. Triletniki tudi že kažejo občutljivost na pravila in pričakovanja odraslih ter jih želijo izpolniti. (Kranjc M., 2011, str. 151–158)

2.2.2. Socialni razvoj triletnikov

Socialni razvoj predstavlja razvoj komunikacije, medsebojnih odnosov, socialnih spretnosti in moralnih vidikov vedenja.

Socialni razvoj triletnikov se osredotoča na vzpostavljanje stikov, sodelovanje vrstnikov in vključevanje v skupinske dejavnosti. Otroci se počasi osamosvajajo in postajajo vedno bolj samostojni. Počasi prehajajo od samostojne igre k igri z vrstniki. Triletniki se že učijo vzajemnega sodelovanja, igrajo se z enim ali dvema vrstnikoma. (Malik F., Marwaha R., 2022) Sodelujejo tako, da si izmenjavajo igrače, prihaja že tudi do preprostega dogovarjanja in posnemanja vedenja drugih. Druženje z vrstniki zelo vpliva na njegov razvoj, saj v igri z njimi prevzema različne vloge. Otrok se že zaveda, da je v skupini kot posameznik, ki je podoben drugim, ampak se vseeno loči po nekaterih lastnostih. Ugotavljati začne, da njegova dejanja puščajo posledice za druge okoli njega, kakor tudi nanj delujejo posledice dejanj drugih. (Benkovič B., 2011, str. 7–13) Otroci z razvojem postajajo vedno bolj samostojni, pri čemer ima veliko vlogo povezovanje z vrstniki in navezovanje prijateljstev. Tako otrok spoznava družbena pravila in primerne oblike vedenja. Kljub temu pa je zelo pomembna podpora odraslih v otrokovem življenju, ki mu pomagajo pri premagovanju začetnih težavah socializacije. (Kokot, A., 2016, str. 14–17) Otrokov socialni razvoj poteka preko procesa socializacije, saj otrok preko družbenih izkušenj razvija socialne veščine. Socializacija je širši proces vključevanja posameznika v družbo. Otrok postopoma sprejema družbene norme, vrednote, pravila in kulturo in jih ponotranji ter začne živeti v skladu z njimi. Socializacija pomeni tudi oblikovanje osebne identitete. Otrok postopoma razvija lastno mišljenje, prepričanja, vrednote in se po njih ravna. (Mavretič N., 2024, str. 2)

Socializacijo podpirajo in omogočajo socialne veščine. To so kompleksne sposobnosti, ki posamezniku omogočajo uspešno komunikacijo, sodelovanje in vzpostavljanje odnosov z drugimi. Gre za skupek vedenj in kompetenc, ki vključujejo:

- * poslušanje- aktivno spremljanje in razumevanje sogovornika,
- * očesni stik- vzpostavljane povezave, ki izraža zanimanje in zaupanje,
- * empatija- razumevanje in spoštovanje čustev drugih,
- * kreativno in kritično mišljenje- oblikovanje novih idej in objektivno presojanje informacij,
- * reševanje konfliktov- prepoznavanje težav in iskanje konstruktivnih rešitev,
- * učinkovita komunikacija- jasno izražanje misli in čustev na verbalni in neverbalni ravni,
- * uravnavanje čustev - prepoznavanje, nadzorovanje in ustrezno izražanje lastnih in tujih čustev.

Socialne veščine omogočajo posamezniku uspešno vključevanje v družbo, oblikovanje prijateljstev in gradnjo stabilnih ter pozitivnih odnosov. Otrok z razvitimi socialnimi veščinami zna začeti, vzdrževati in zaključiti pogovor, prepoznati socialne signali, sodelovati, reševati nesporazume in obvladati svoja čustva. Razvoj socialnih veščin pomeni sposobnost upoštevanja sebe in drugih hkrati, ko posameznik prepozna svoje potrebe in spoštuje potrebe, stališča in drugačnost drugih. Dobro razvite socialne veščine pozitivno vplivajo na duševno zdravje, občutek socialne podpore in uspešno delovanje v različnih življenjskih situacijah. Ključno obdobje za razvoj socialnih veščin je približno od tretjega do osmega leta. V tem času otroci razvijajo sposobnost komunikacije, empatije, reševanja problemov in delovanja v skupini. Otroci jih razvijajo predvsem skozi igro in vsakodnevno interakcijo z vrstniki in odraslimi. S sodelovanjem v skupinskih dejavnostih krepijo socialno identiteto in samozavest. Pomembno je, da se družijo z mlajšimi in starejšimi vrstniki (Mavretič N., 2024, str. 8–14) Otroci se že zelo zgodaj želijo povezovati z drugimi. Nasmeh, ponujena roka, tolažilna gesta, so med prvimi vedenji, ki se jih naučijo v bivanju z drugimi. Te drobne geste postanejo temelj prosocialnega vedenja, ki se začne razvijati nekje okoli 4 leta starosti. Razvija se skozi empatijo in socialne izkušnje.

2.2.2.1. Razvoj sodelovanja med triletniki

Sodelovalna igra je pri triletnikih še v začetni fazi. Najprej se pojavi asocialna igra, pri kateri otroci sodelujejo, vendar nimajo skupnega cilja. Kasneje se razvije sodelovalna igra, kjer otroci skupaj delujejo za doseg določenih ciljev, kar spodbuja učenje usklajevanja, sodelovanja in razvoj socialne in čustvene zrelosti. V tem obdobju se otroci začnejo zanimati za dejavnosti drugih otrok, posnemati vedenje vrstnikov, občasno si delijo materiale, skupne aktivnosti so zelo kratkotrajne, pogosto pa prihaja do konfliktov predvsem zaradi impulzivnosti in egocentričnega mišljenja. Pri mlajših predšolskih otrocih pa še ni mogoče pričakovati popolne sposobnosti deljenja in izogibanja konfliktom brez podpore odraslih. Po Piagetovi razlagi kognitivnega razvoja, otrok v tem obdobju težje razume perspektivo drugega, Vigotsky pa poudarja, da se socialne kompetence razvijajo prav skozi skupne dejavnosti. (Mavretič N., 2024, str. 27)

Avtorji v članku »Peer play network in preschool classrooms: Features and variations by child characteristics and skills« opisujejo svojo raziskavo sodelovanja otrok v igri. V njej so proučevali mrežo vrstniških interakcij v predšolskem obdobju in povezavo med otrokovimi individualnimi značilnostmi in njegovo osrednjo vlogo v vrstniški igri. Poseben poudarek je na strukturi vrstniških omrežij, gostoti interakcij in dejavnikih, ki vplivajo na vključenost otrok v

skupno igro. Rezultati kažejo, da predšolski otroci razvijajo selektivne igralne odnose, kar pomeni, da se pogosteje povezujejo z določenimi vrstniki in neenakomerno z vsemi otroki v skupini. Ugotovili so, da interakcije niso naključne, temveč temeljijo na naklonjenosti, podobnostih in socialnih značilnostih otrok. Pomembna ugotovitev raziskave je, da je status otrok, ki so doma izpostavljeni jeziku, ki ni prevladujoči jezik okolja, pomembno povezan z njihovo osrednjo vlogo v mreži igre. Ti otroci so bili manj pogosto v osrednjih položajih v vrstniških interakcijah, kar kaže na manjšo povezanost in potencialno manjšo vključenost v skupinsko dinamiko. Ta učinek ni pojasnjen zgolj z jezikovnimi sposobnostmi, temveč nakazuje širše socialni kulturne dejavnike, ki vplivajo na otrokovo integracijo v skupino. Raziskava je prav tako pokazala, da se otroci pogosteje igrali z vrstniki, ki so kazali podobne značilnosti (temperament, raven aktivnosti, način igre, vedenjske vzorce). To lahko pomeni, da podobne vedenjske značilnosti spodbujajo medsebojno povezovanje, hkrati pa obstaja možnost, da se vedenjski vzorci v takšnih skupinah medsebojno krepijo (problematično vedenje). Raziskava temelji na sistemskem razumevanju vrtca kot socialnega omrežja, kjer interakcije med otroki niso izolirane, temveč medsebojno povezane in vplivajo ena na drugo. Ugotovitve poudarjajo pomen zgodnjega prepoznavanja otrok, ki so manj osrednji v mreži vrstniške igre in pomen ustvarjanja vključujočega okolja, ki spodbuja interakcije vseh otrok. (Choi JY, Wen Z, Boros A, Lin TJ, Huang B, Yin CH., 2025) Kot že omenjeno, se sodelovalna igra pri triletnikih šele postopoma razvija, saj otroci v tej starosti še vedno prehajajo od vzporedne igre k bolj usklajenim oblikam skupne igre. Raziskava Ramani in Brownell (2014) kaže, da že predšolski otroci v strukturiranih igralnih situacijah zmorejo sodelovati pri skupnem reševanju problemov, če imajo ustrezno podporo in jasno nalogo. Pri triletnikih sodelovanje v igri običajno vključuje:

- * izmenjavo igrač in materialov,
- * kratke verbalne interakcije (predlogi, usmerjanje, odzivanje na vrstnika),
- * posnemanje in odzivanje na ideje drugega otroka,
- * preprosto dogovarjanje o poteku igre.

Raziskava poudarja, da skupne naloge v igri spodbujajo razvoj komunikacije, razumevanja soigralca in osnovnih oblik dogovarjanja. Pri triletnikih je ta proces še v začetni fazi, zato je pomembna vloga vzgojitelja ali odraslega, ki lahko:

- * strukturira okolje za sodelovanje,
- * spodbuja verbalno izražanje,
- * pomaga pri reševanju konfliktov,
- * usmerja otroke k skupnemu cilju.

Za triletnike je sodelovalna igra razvojno zelo pomembna, saj predstavlja temelj za kasnejše bolj kompleksne oblike timskega dela, pogajanj in skupnega reševanja problemov. (Ramani, G. B., Brownell, C. A., 2014) Za uspešno sodelovanje je ključna zavezanost, ki pomeni, da partnerji drug drugega dojemajo kot odgovorne za skupno dejavnost, partnerja se odpovesta trenutnim individualnim željam in izpolnjujeta dogovorjene vloge.

Raziskovalci v uvodu raziskave »Vpliv okvirjanja »mi« in števila partnerjev na občutek predanosti pri 2- in 3-letnikih« ugotavljajo, da dvoletniki sicer sodelujejo, vendar še brez pravega občutka obveznosti. Pri triletnikih pa se pojavi normativni preobrat, ko začnejo

razumeti obveznosti, pričakujejo, da bodo partnerji izpolnili svojo vlogo. Raziskave kažejo, da jezikovno uokvirjanje »mi« krepí občutek skupne zavezanosti. Soodvisno uokvirjanje spodbuja večjo vztrajnost, več pripravljenosti na sodelovanje in večjo odgovornost do partnerja. (Vasil J., Provençal M., Tomasello M., 2024)

2.3. Senzorna integracija

Življenje je sestavljeno iz nenehnih čutnih izkušenj, kakovost učenja pa je odvisna od njihove kakovosti in otrokove sposobnosti obdelave senzoričnih informacij. Čutila nam posredujejo informacije o svetu okoli nas in našem položaju v njem. Pri tem pa je pomembna senzorna integracija. To je nezavedni možganski proces, ko možgani sprejemajo, beležijo in organizirajo informacije iz čutil (vid, sluh, okus, voh, dotik, ravnotežje in propriocepcija). Vse informacije se organizirajo v pomembne in nepomembne. Učinkovita senzorna integracija otroku omogoča, da se ustrezno odziva na dražljaje iz okolja, vzdržuje pozornost in sodeluje v dejavnostih z vrstniki. (Bizilj, B., Rabič Por Š., 2019, str. 5, 6)

Teorijo o senzorni integraciji je razvila ameriška raziskovalka Jean Ayres, da bi razložila povezavo med vedenjem in nevrološkimi procesi. Ugotavljala je, da slaba senzorna integracija vpliva na proces učenja in vedenja. (Požin A., 2011, str. 11)

Ayres opisuje štiri razvojne ravni senzorne integracije:

- * Na prvi ravni poteka povezovanje osnovnih čutov- dotik, ravnotežje in zaznavanje lastnega telesa. Ti čuti so temelj za razvoj gibanja, občutka varnosti in osnovno povezanost z bližnjimi.
- * Na drugi ravni otrok začne bolj zaznavati svoje telo, razvijati koordinacijo, pozornost, načrtovanje gibov in čustveno stabilnost.
- * Na tretji ravni se začne pomembnejše razvijati obdelava vida in sluha, kar vpliva na razvoj govora, razumevanje jezika in bolj natančne koordinacije med očmi in rokami..
- * Na četrti ravni se vsi sistemi povežejo v celoto, kar omogoča razvoj kompleksnih motoričnih spretnosti, usmerjene pozornosti, organiziranega vedenja, samokontrole in pozitivne samopodobe. (Požin A., 2011, str. 13–14)

Obdobje do sedmega leta je ključno za razvoj senzorne integracije, saj so možgani takrat najbolj prilagodljivi. Senzorna integracija pomeni organizacijo in razumevanje dražljajev iz telesa in okolja. (Zadavec T., Šajnovič T., Gričar N., Adamlje N., 2017)

Raznolike senzorične izkušnje vplivajo na otrokov celostni razvoj, zato je naloga odraslih v otrokovem življenju, da mu omogočajo bogato senzorično raziskovanje okolja. (Bizilj, B., Rabič Por Š., 2019, str. 5, 6)

Osnovni pogoj za uspešen razvoj senzorne integracije je razvoj senzoričnih sistemov. Le-ti se začnejo razvijati že med nosečnostjo, pospešeno pa še v prvih mesecih življenja.

2.3.1. Čutila

Skozi različna čutila- dotik, ravnotežje, položaj telesa, vid, sluh, voh in okus- nenehno dobimo informacije, ki jih možgani obdelujejo, organizirajo in uporabljajo. Ta proces je osnova za zaznavanje, vedenje, gibanje in učenje. (Požin A., 2011, str. 15) Čutila so orodja živčnega sistema. Posredujejo nam informacije o svetu in našem položaju v njem, tako je naše dožemanje sveta odvisno od čutil. Čutila sprejemajo dražljaje iz okolja in telesa in jih po

živčnem sistemu prenašajo do možganov. Tam pa se ti dražljaji spremenijo v občutke. Možgani za svoj razvoj in delovanje nenehno potrebujejo senzorične izkušnje. (Požin A., 2011, str. 18) Pri otroku je senzorični sistem osnovni mehanizem za razvoj, pri čemer so vestibularni, taktilni in proprioceptivni sistemi ob rojstvu že pripravljeni na delovanje, medtem ko sluh in vid dozorevata kasneje. (Požin A., 2011, str. 18)

Za normalen razvoj otroka je pomembno, da se ob vidu, sluhu, vonju in okusu razvijajo tudi gibanje, spomin in sposobnost povezovanja občutkov. V prvih letih se tako otrok uči prepoznavati in povezovati svoje občutke, kar mu nato pomaga pri prilagajanju na nove situacije. Naučiti pa se mora tudi izbrati tiste dražljaje, ki so v danem trenutku pomembni zanj. Tako ločimo več sistemov čutov:

- * vestibularni sistem - čutilo ravnotežja v notranjem ušesu,
- * taktilni sistem - čutilo za dotik, otip,
- * proprioceptivni sistem - čutilo gibanja v mišicah, gibanje,
- * vizualni sistem - čutilo v očeh, vid,
- * avditorni sistem - čutilo v ušesih, sluh,
- * gustatorni sistem - čutilo okusa, okus,
- * olfaktorni sistem - čutilo v nosu, vonj. (Požin A., 2011, str. 19)
- *

2.3.1.1. Vestibularni sistem

Vestibularni sistem je ključni del senzorične integracije, saj organizira senzorni tok informacij, ki pomagajo telesu uravnati gibanje in ravnotežje. Nahaja se v notranjem ušesu. Zaznava spremembe položaja glave glede na težnost (statično ravnotežje) in hitrost gibanja (dinamično ravnotežje). Različne vrste gibanja otroka spodbujajo in urijo vestibularni aparat, ki je pomemben za držo, mišični tonus, koordinacijo gibov obeh strani telesa, nadzor gibanja oči in za uravnavanje budnosti in pozornosti. (Požin A., 2011, str. 19, 20) Aktivira se pri gibanju-vrtenju, guganju, kotaljenju, skakanju, plezanju in drugih oblikah dinamične igre. Razvoj tega sistema zahteva raznolike gibalne izkušnje, predvsem na naravnih in neravnih površinah. Dobro razvit vestibularni sistem ne vpliva le na ravnotežje, temveč tudi na kognitivne funkcije. Ob gibanju se aktivira retikularni aktivacijski sistem, ki povečuje budnost, pozornost in pripravljenost možganov za učenje. Nemir, vrtenje ali premikanje med učenjem lahko predstavljajo otrokovo naravno strategijo za izboljšanje koncentracije.

Raziskave kažejo, da imajo otroci, ki se veliko gibajo (v naravi, gozdovih, vrtcu ...) manj učnih težav in bolj razvite spretnosti in pozornost. Otroci za zdrav razvoj potrebujejo več ur gibanja dnevno, vključno z intenzivno gibalno aktivnostjo. (Györek N., 2019)

2.3.1.2. Taktilni sistem

Taktilni sistem je prvi komunikacijski sistem otroka in se začne razvijati že pred rojstvom. To je največji senzorni sistem telesa, saj so receptorji za dotik prisotni v koži, ustih, grlu, prebavnem sistemu in drugih delih telesa. Ti receptorji zaznavajo dotik, pritisk, toploto, mraz, vibracije in bolečino. (Požin A., 2011, str. 20, 21) Taktilni sistem ima dve nalogi:

- * razločevalni del- omogoča določiti razlike med predmeti

- * varovalni del- sproži reflekse v primeru, da mehanoreceptorji v koži zaznajo nevarnost. (Langerholc K, 2002, str. 5)

Tako ima ta sistem pomembno vlogo pri razvoju občutka varnosti, uravnavanju čustev, gibanju in socialnem odzivanju otroka. . (Požin A., 2011, str. 20, 21) Koža je največji organ človeškega telesa in omogoča zaznavanje dotika, temperature, bolečine in srbenja. Informacije iz različnih receptorjev se prenašajo v centralni živčni sistem, kjer se združijo v celovito zaznavno izkušnjo. Taktilne informacije ostanejo v živčnem sistemu 1 do 2 uri. Za zaznavanje dotika skrbijo mehanoreceptorji, ki se nahajajo v povrhnjici in usnjici kože. Temperaturo zaznavajo predvsem prosti živčni končiči- hladnih receptorjev je več in ležijo bližje površini, toplotnih pa manj in se nahajajo globlje v koži. (Ding W., Xu B., Chen W., Wang S., Chen Y., Kang W., [Yang W.](#), 2025) Dotik je prvi čutilni sistem, ki se razvije in predstavlja temelj za zaznavanje lastnega telesa, prostora in občutka sebe. Omogoča nam neposredni stik z zunanjim svetom preko aktivnega tipanja predmetov z rokami. Taktilne zaznave se lahko pojavijo kot aktivno raziskovanje predmetov ali kot pasivno sprejemanje dotika na koži. Slednje je še posebej pomembno pri socialnih interakcijah, saj dotik pogosto sprošča močne čustvene odzive in krepi povezanost med ljudmi. Dotik prispeva tudi k oblikovanju telesne sheme- mentalne predstave o lastnem telesu in njegovi umeščenosti v prostor. Tako vpliva na razvoj lastne identitete in telesne samozavesti. (Bremmer A. J., Spence C., 2016) Langerholcova navaja, da otroci, ki nepravilno registrirajo taktilni vnos, so lahko preobčutljivi na taktilne dražljaje in se jih zato izogibajo (prstne barve, lepilo, reliefne površine- trava...). (2002, str. 5)

2.3.1.3. Proprioceptivni sistem

Propriocepcija je čut, ki omogoča zaznavanje položaja, gibanja in napetosti telesa v prostoru. Gre za avtomatski, podzavestni proces, ki možganom omogoča prepoznavanje telesne lege brez stalnega zanašanja na vid. Pomembna je tudi za ohranjanje ravnotežja in usklajevanja gibanja. Tesno je povezana s kinestezijo, ki predstavlja zmožnost zaznavanja gibanja in učenja ter izboljšanja gibalnih vzorcev. Skupaj omogočata izvajanje vsakodnevnih dejavnosti in kompleksnejših gibalnih spretnosti- mišični spomin. (Cleveland clinic, 2024) Ta sistem preko mišic in sklepov sporoča možganom, kje so posamezni deli telesa in kako se gibajo. Proprioceptorji, ki so zelo občutljivi, zaznajo spremembe tlaka in napetosti ter pošiljajo informacije centralnemu živčnemu sistemu. Tako možgani pridobijo kinestetične informacije o položaju telesa v prostoru. Propriocepcije se običajno ne zavedamo, saj se te informacije obdelujejo podzavestno, razen če nanjo usmerimo svojo pozornost. Propriocepcija omogoča, da mišice in sklepi učinkovito reagirajo na različne položaje in gibe. (Požin A., 2011, str. 21, 22) Primeri delovanja propriocepcije vključuje prilagajanje hoje po neravnih površinah, natančno doseganje predmetov brez gledanja ali uravnavanje sile pri držanju predmetov. Pomembna je tudi pri športnih in gibalnih spretnostih (kolesarjenje, igranje instrumentov, nogomet, telovadba), kjer omogoča natančno koordinacijo gibov.

Motnje ali slabša propriocepcija se lahko kaže kot težave z ravnotežjem, pogosti padci, nerodnost, slabo prostorsko zavedanje, neusklajeni gibi ter uporaba premajhne ali prevelike sile pri dejavnostih. (Cleveland clinic, 2024)

2.3.1.4. Vizualni sistem

Vid je čut za zaznavanje svetlobe in njeno interpretacijo, pri čemer glavno vlogo opravlja oko. Oko zaznava svetlobo s pomočjo čutnih celic, paličic in čepkov, dražljaji pa se prenesejo v možgane, kjer se oblikuje vidna zaznava. Gledanje z obema očesoma omogoča zaznavanje globine in razdalje ter tridimenzionalno vidno izkušnjo. Človeški vid zagotavlja približno 80 % vseh informacij o okolju. (Požin A., 2011, str. 23) Razvoj vida je odvisen od pravilne zgradbe očesa, čistih optičnih poti, zrelosti fotoreceptorjev in učinkovitega prenosa vidnih signalov do možganov. Ob ustreznem delovanju teh procesov se vidne informacije v možganih povezujejo v celovito zaznavo. Vid ima pomembno vlogo pri otrokovem motoričnem, socialnem in kognitivnem razvoju. (Stirn Kranjc B., 2019) Vid se pri predšolskem otroku hitro razvija, med tretjim in četrtem letom že doseže raven odraslega. (Lenassi E., Likar K., 2007)

Triletniki lahko razločijo štiri osnovne barve (rdeča, rumena, modra in zelena), težave pa jim povzročajo prehodni toni. (Kovač Š., 2016, str. 6,7) Zelo pomembna je tudi koordinacija oko-roka, saj nam le ta omogoča izvajanje različnih nalog (lovljenje žoge, risanje in pisanje) in obdelava ter razlaga vidnih informacij (iskanje razlik, iskanje parov). (Langerholc K, 2002, str. 6)

2.3.1.5. Avditorni sistem

Sluh je med najpomembnejšimi čuti za duševni razvoj. Zvočni dražljaji potujejo skozi zunanje in srednje uho do notranjega ušesa, kjer se nahaja polž s slušnimi čutnicami, ki zaznavajo različne frekvence zvoka. Človeško uho zaznava zvoke med 20 Hz in 20 kHz, v jakosti 0 do 20 dB. (Požin A., 2011, str. 22, 23) Z ušesi zaznavamo zvoke, zvone in šume iz okolja, ampak le manjši odstotek, saj naši možgani manj pomembne zvoke samodejno izločijo. Otrok sliši že pred rojstvom. Z leti pa narašča še občutljivost sluha za tone. Pri koncu tretjega leta otrok že razlikuje vse glasove maternega jezika, govor razume in ga tudi uporablja. (Kovač Š., 2016, str. 7) Sluh je temelj poslušanja in pomemben dejavnik govorno-jezikovnega razvoja. Slišanje je fiziološki prenos in obdelava zvoka, poslušanje pa kognitivno-senzorični proces, pri katerem zvoku pripisujemo pomen. Poslušanje vključuje usmerjanje pozornosti, interpretacijo, primerjavo z izkušnjami in oblikovanje odziva. Proces poslušanja poteka skozi več stopenj in vključuje različne sposobnosti:

- * zaznavanje,
- * razločevanje,
- * prepoznavanje,
- * lokalizacija zvoka,
- * slišni spomin,
- * selektivno pozornost,
- * analizo,
- * sintezo zvočnih informacij in
- * razumevanje in vrednotenje sporočila.

Poslušanje je dinamičen in individualen proces, saj vsak posameznik slišna sporočila interpretira glede na svoje izkušnje, znanje in čustva.

Razvoj poslušanja poteka potopno in vključuje različne veščine:

- * slušna pozornost,
- * prepoznavanje zvokov,

- * razumevanje navodil
- * sposobnost obdelave in uporabe slušnih informacij.

Slušno zaznavanje je tako zelo pomembno za razvoj komunikacije, kognicije in socialnih interakcij. (Kogovšek D., Horvat M., Novšak Brce J., 2019)

Triletniki so se že sposobni osredotočiti na eno stvar in biti pozorni še na govor, ki je usmerjen na njih. Proti koncu tretjega leta pa so že sposobni preklapljati pozornost med igro in pogovor. (Šenk L., 2023, str. 16–18) Slušni sistem je pomemben za razvoj govora in komunikacije. Otroci s težavami v tem sistemu zaostajajo v razvoju govora in jezikovnih sposobnostih, se težje učijo, imajo težave pri razlikovanju zvokov in si težko zapomnijo in organizirajo slišane stvari. Tako tudi težje razumejo povedano. Ob nezaželenem zvoku si pokrijejo ušesa. Počasni ritmični zvoki delujejo pomirjajoče, tako lahko tem otrokom ob petju in gibanju pomagamo k boljšemu razvoju govora. (Langerholc K, 2002, str. 6)

2.3.1.6. Gustatorni sistem

Jezik v ustih poleg funkcije žvečenja in govornega sporazumevanja deluje tudi kot čutilo za okus. Sluznica jezika zaznava toploto, mraz, bolečino in dotik, okus pa zaznava le, če se snovi raztopijo v slini, saj se takrat vzburi okušalne čutnice. Različni predeli jezika zaznavajo različne osnovne okuse: čutnice na konici sladko, ob straneh kislo, na korenu pa grenko, medtem ko kombinacija signalov omogoča zaznavanje drugih okusov. (Požin A., 2011, str. 22) Jezik je mišični organ, pokrit je s sluznico, ki (razen na korenu) vsebuje bradavice oziroma papile. Po obliki jih delimo na več vrst, pri čemer otočkaste, lisaste in gobaste papile vsebujejo okušalne brbončice, nitaste papile pa povečujejo trenje med hrano in jezikom in nimajo okušalne funkcije. Okušalne brbončice sestavljaj 5 do 20 okušalnih receptornih celic (kemoreceptorjev). Dražljaj nastane le, če se snov raztopi v slini in kot tekočina vstopi skozi okušalno jamico do receptornih celic. Živčni impulzi iz okušalnih celic potujejo po treh možganskih živcih- obraznem, glosofaringealnem in vagusnem - do okušalnega jedra v podaljšani hrbtenjači. Od tam se signal preko talamusa prenašajo v okušalno skorjo možganov, kjer zaznavamo okus. (Strgar A., 2013, str. 14) Raziskave Centra za kemična čutila Monell kažejo, da razlike v genih za okušalne receptorje pomembno vpliva na občutljivost za okus pri otrocih. Genetske razlike, zlasti pri receptorjih za grenak okus, so povezane z razlikami v prehranskih preferencah in izbiri hrane. Otroci, ki so bolj občutljivi na grenak okus pogosto dajejo prednost bolj sladki hrani in pijačam. Ugotovitve pomagajo pojasniti, zakaj mnogi otroci zavračajo grenko zelenjavo in raje posegajo po sladkih živilih. Raziskava nakazuje, da je otroštvo lahko obdobje povečane občutljivosti na grenak okus, ki se z odraščanjem zmanjšuje, kar bi lahko pojasnilo večje sprejemanje zelenjave h kasnejših letih. Pri odraslih genotip receptorjev za grenak okus ni več pomembno povezan s preferenco sladkega, večji vpliv imata kultura in izkušnje. To kaže, da se z razvojem vpliv okolja postopno okrepi in lahko preseže genetske dejavnike. Raziskava tudi poudarja, da lahko razlike v občutljivosti starši razumejo kot vedenjski problem, čeprav gre pogosto za prirojene biološke razlike v zaznavanju okusa. Tako raziskava zaključuje, da prehranske preference oblikujejo tako genetiko kot izkušnje, njuno medsebojno delovanje pa je ključno za razumevanje prehranskih navad otrok. (Julie A. Mennella, M. Yanina Pepino in Danielle R. Reed, 2005)

2.3.1.7. Olfaktorni sistem

Vonj zaznavajo čutnice, ki se nahajajo na zgornji nosni školjki v nosni votlini. Središče za voh v možganih je blizu središča za spomin in čustva. (Požin A., 2011, str. 22,23)

Nos je zgrajen iz kosti in hrustanca, dve nosnici med seboj loči nosni pretin. Površina čutila je manjša od 6 kvadratnih centimetrov, vendar vsebuje med 5 in 6 milijonov vohalnih čutnic, ki lahko zaznajo približno 3000 različnih vonjav. Vonj zaznavamo, ko hlapne snovi z vdihanim zrakom dosežejo vohalno sluznico v zgornji tretjini nosne votline. Te so zelo občutljive na kemijske dražljaje. Vohalni epitelij sestavljajo receptorne vohalne celice, oporne in bazalne celice. Zaznavamo lahko le snovi, ki so hlapljive in topne v vodi ali v maščobah. Ko se receptorne celice vzdražijo, pošiljajo živčne impulze po vohalnem živcu do vohalnega betiča in naprej neposredno v vohalno skorjo možganov, kjer zaznavamo vonj. Domnevno obstaja več vrst receptorjev za osnovne tipe vonjav (kafra, meta, pižma, eter, cvetlični in gnilobni vonj). Pri dolgotrajni izpostavljenosti isti vonjavi receptorji prenehajo pošiljati impulze, kar pojasnjuje prilagajanje na vonj.

Vonj ima pomembno zaščitno vlogo, saj nas opozarja na nevarne ali neprijetne snovi v zraku. Sodeluje tudi pri prehranjevanju, saj vonj hrane spodbuja tek in izločanje prebavnih sokov. Občutljivost voha je odvisna od ustrezne vlažnosti nosne sluznice.

Pri otrocih je voh pogosto izrazitejši in bolj intenzivno doživet. Vonjave povezujejo z občutki in izkušnjami, ki jih postopoma pridobivajo, pri opisovanju pa si pomagajo s primerjavami. (Strgar A., 2013, str. 12, 13)

2.3.1.8. Čutila triletnikov

Triletni otrok ima dobro razvite vestibularni-proprioceptivno-vizualne povezave, kar mu omogoča boljše ravnotežje in sposobnost telesa, da vzdržuje stabilen položaj telesa med mirovanjem in gibanjem. Taktilne zaznave so vse bolj zanesljive, kar izboljšuje fino motoriko in razvoj telesne sheme- otrok začuti, kje se njegovo telo začne in konča. Občutki, ki jih otrok pridobi preko čutov povezanih s kožo, mišicami, sklepi in notranjimi organi ter koordinacija roka-oko, mu omogočajo samostojno hranjenje in manipulacijo s predmeti. Triletni že razvija zmožnost predstave in simbolnega mišljenja, kar je povezano s senzoričnimi izkušnjami in gibom. Senzorna integracija triletniku že omogoča svobodno gibanje in sodelovanje z okoljem, hkrati pa mu daje občutek nadzora nad lastnim telesom. Aktivnosti, ki predstavljajo senzorični izziv (plavanje, igranje glasbil, športne igre), izboljšujejo prilagoditvene reakcije, koordinacijo, fino motoriko, stabilnost in ravnotežje. Skozi igro in gibalne izzive otrok postopoma razvije senzomotorično inteligentnost, ki je osnova za kasnejši intelektualni, socialni in osebostni razvoj. Triletnik že začne koordinirati zaznavanje in gibanje- pri risanju, rezanju papirja ali držanju svinčnika. Razvoj govora in slušnega zaznavanja je tesno povezan s senzoričnimi procesi: otrok zaznava zvoke, se uči povezovati besede s predmeti in dogodki, pri čemer je motorika govora še v razvoju. Razvoj fonološkega zavedanja in izgovorjave postaja postopno avtomatiziran, kar kaže na dobro integracijo slušnega in motoričnega sistema. (Požin A., 2011, str. 30–33)

2.4. Igra predšolskih otrok

Igra je prijetna dejavnost, ki sama sebe krepi in nagraduje. Otrok preko igre spoznava svet. (Ružić M., Buzeti M., 2011, str. 170–173)

Različne vrste igre so povezane z različnimi vidiki pozornosti, samoregulacije in učenja. Igra pretvarjanja, sestavljanja in socialna igra lahko podpirajo razvoj miselnih funkcij, ki nam pomagajo nadzorovati svoje vedenje, misli in čustva pri doseganju ciljev, načrtovanja, preklapljanja nalog, jezikovnih in matematičnih spretnosti. Različne definicije igre poudarjajo njene značilnosti, ki jo ločijo od drugih dejavnosti:

- * prostovoljnost – otrok se igra po lastni volji, ne zato, ker mora,
- * užitek- igra je prijetna in otroku prinaša zadovoljstvo,
- * prilagodljivost- med igro otrok lahko spreminja pravila, ideje in potek dejavnosti,
- * nefunkcionalnost- igra nima neposrednega praktičnega cilja, ampak je namenjena raziskovanju in izkušnji.

Raziskovalci tudi poudarjajo pomembnost ritma, časa in ponavljanja v igri, saj to vpliva na učenje in pozornost. Ponavljajoče, veččutne dejavnosti (ritmične igre, glasba, ploskanje, socialno usklajevanje) otrokom pomagajo ustvarjati napovedi, zaznavati vzorce in se učijo preko povratnih informacij. Časovna usklajenost v igri omogoča bolj strukturirano učenje, aktivira sisteme za proizvodnjo dopamina v možganih in podpira razvoj pozornosti. V članku so zapisali, da je igra aktiven, spontan in raziskovalen proces, ki se ponavlja, vendar ni stereotipen. Razvija se skupaj s telesnim in senzomotoričnim razvojem. ([Hedges H. J.](#), [Adolph E. K.](#), [Amso D.](#), [Bavelier D.](#), [Fiez A.J.](#), [Krubitzer L.](#), [McAuley D. J.](#), [Newcombe S.N.](#), [Fitzpatrick M.S.](#), [Ghaja J.](#), 2013)

Igra je dejavnost, ki je notranje motivirana in nima zunanjih ciljev. Vanjo so otroci aktivno vključeni in skozi njo veselo odkrivajo različne stvari. Je prostovoljna, spontana in zabavna. Ampak igra ni le zabava, ampak tudi priložnost za eksperimentiranje, tveganje in preizkušanje meja. Igra je za otroke edinstvena priložnost, da razvijejo različne sklope spretnosti in spodbujajo svoj razvoj. Igra tudi podpira oblikovanje varnih in stabilnih odnosov z vrstniki. Skozi igro otroci razvijajo socialne veščine, kot so poslušanje navodil, osredotočanje, reševanje sporov z besedami in učinkovito sodelovanje z drugimi. V igri si otroci tudi sami postavljajo pravila in so aktivni udeleženci.

Igra je otrokova potreba, ne le osnovna dejavnost. Igra se razlikuje glede na posameznikovo stopnjo razvoja, njegovo zrelost, sposobnosti in veščine. Hkrati pa zelo vpliva na njegov razvoj, čeprav to ni njen namen, saj je igra brez namena in pričakovanja rezultatov. Različne igre ponujajo otrokom različne dražljaje. V predšolski dobi je zelo pomembna igra z vrstniki, ki vpliva tudi na razvoj in zorenje možganov. (Bergant T., 2015)

Radovednost otrok se v zgodnjem otroštvu postopno krepi. Otroci želijo raziskovati okolje, reševati preproste probleme ter iskati razlage za različne pojave. Njihova bogata domišljija se najizraziteje kaže prav v igri, kjer skozi raziskovanje in ustvarjanje in ustvarjalnost razvijajo razumevanje sebe in sveta okoli. (Bizilj, B., Rabič Por Š., 2019, str. 10–12)

Skozi igro se otrok tudi čustveno razvija, saj se v igri sprošča in doživlja nek odnos do dejavnosti vsebin, pravil in soigralcev ter doživlja in kaže različna čustva, bodisi pozitivna ali negativna (Ružić M., Buzeti M., 2011, str. 170–173)

V kliničnem poročilu z naslovom »Moč igre: Pediatrična vloga pri spodbujanju razvoja malih otrok« delijo igre na naslednje kategorije:

- * igre s predmeti – otrok raziskuje predmete in spozna njihove lastnosti, od senzomotoričnega raziskovanja do simbolne uporabe predmetov,
- * fizična/lokomotorna igra – razvoj gibalnih spretnosti, prosta igra, spodbuja motorični, socialni in čustveni razvoj, učenje sodelovanja, tveganja in pogajanja, pomembna je tudi igra na prostem, ki krepi senzorično integracijo in socialne vezi,
- * družabna igra in igra pretvarjanja – otroci prevzemajo vloge, se pogajajo o pravilih in razvijajo jezik ter socialne veščine. Vključuje igro z vrstniki ali odraslimi ter simbolno in domišljjsko igro.

Igra pa je lahko:

- * prosta- otrok jo vodi sam, ali
- * vodena- odrasli oblikuje okolje in subtilno usmerja učenje. ([Yogman M., 2018](#))

Glede na otrokovo socialno udeležbo in interakcijo z drugimi je Parten razvrstila igro v šest stopenj:

- * nesocialna igra- igra brez udeležbe, otrok se igra sam, ne sodeluje z drugimi in ne kaže zanimanja za igro z drugih, osredotočen je predvsem nase in ne komunicira,
- * opazovalna igra- otrok opazuje igro drugih, lahko postavlja vprašanja ali se pogovarja, a ne sodeluje neposredno, kaže pa že zanimanje za socialne interakcije in se uči opazovati druge,
- * samostojna igra- otrok se igra sam, tudi če so okoli njega drugi otroci, ne deli igrač in ne sodeluje, ta igra je pomembna za razvoj samostojnosti in raziskovanja sveta,
- * vzporedna igra- otroci se igrajo blizu drug drugega in uporabljajo podobne igrače, a še vedno vsak zase, ne sodelujejo, prepoznavajo pa prisotnost drugih,
- * asocialna igra – otroci začnejo sodelovati in si deliti igrače, a nimajo še skupnega cilja ali jasno določenih vlog, pogovarjajo se, igrajo skupaj, vendar brez organizacije, ta igra krepi občutek sodelovanja in komunikacije in
- * sodelovalna igra- otroci aktivno sodelujejo, si razdelijo vloge, upoštevajo pravila in imajo skupni cilj, otroci se učijo dogovarjanja, usklajevanja interesov, delitve in skupinskega dela.

Stopnje se razvijajo postopno in so povezane z otrokovo starostjo in socialno zrelostjo. (Mavretič N., 2024, str. 27–29)

Različni avtorji (Piaget, Vygotski, Parten, Autton- Smith) razvrščajo igro glede na razvojne značilnosti in socialni kontekst:

- * Funkcijska/gibalna igra (0–3 leta)

V funkcijski igri se otrok uri v zaznavah in gibalnih vzorcih. Otrok giba z udi in glavo, poskuša se dvigovati, uči se plaziti, vstajati in sedeti, prijemat in tipati različne predmete, kasneje še stati na prstih, se vzpenjati po stopnicah, plezati, skakati, prenašati predmete, pospraviti igrače, presipavati, čečkati, gnesti, mečkati, trgati papir, metati, vleči igrače in še mnogo drugega. Z vsem tem preizkuša svoje zaznavno-gibalne vzorce, kar mu daje občutek zadovoljstva.

Otrok se uči preko ponavljanja in eksperimentiranja. Tako ponavlja gibe, meče predmete, zloga, teče, odpira in zapira ter manipulira z materiali. Preko te igre razvija koordinacijo, krepi izvršilne funkcije, spodbuja nadzor gibanja in razvija razumevanje vzročno-posledičnih odnosov. (Kosi A., 2009, str. 27–37)

V drugem letu starosti malčki začnejo raziskovati svet. Postajajo že bolj samostojni, znajo že usmerjati svojo pozornost in učinkovito reševati spore, saj so se razvile tudi njihove sporazumevalne spretnosti. (Yogman, 2018) Tako začne funkcijska igra počasi upadati.

* Simbolna/ domišljajska igra (2–6 let)

S simbolni igro se otrok uči načrtovanja, uri domišljijo, posnema ljudi okoli sebe ter prevzema različne vloge. Otrok se vživlja v drugega in se z njim sporazumeva. V tej igri uporablja simbole. Značilnost te igre je, da predmet nadomesti z drugim, prevzema vloge, ustvarja namišljene scenarije in pripoveduje zgodbo v igri. Ta igra je tesno povezana z razvojem teorije uma, jezikovnih sposobnosti, socialne kompetence in samoregulacije.

Vigotski poudarja, da simbolna igra omogoča razvoj višjih mentalnih funkcij.

* Konstrukcijska igra

S konstrukcijsko igro se otrok uči brati načrte, načrtovati. Otrok v njej povezuje, sestavlja posamezne dele igrač, gradi in ustvarja konstrukcije. Z izdelavo različnih konstrukcij počasi prehaja iz dvodimenzionalnega v tridimenzionalno, tako pridobiva miselne in prostorske predstave. Ob tem pa razvija še koordinacijo oko- roka, natančnost in vztrajnost. Pri tej igri je pomembno načrtovanje, kar je vezano na namen in cilj. Mlajši otroci najprej zgradijo in nato poimenujejo, starejši pa že vnaprej načrtujejo. Mlajši otroci še gradijo po metodi poskusov in napak, starejši pa že poznajo načine povezovanja, razporejanja in kombiniranja. Ta igra je prisotna skozi vso predšolsko obdobje. (Kosi A., 2009, str. 27–37)

* Dojemalna igra (od druge polovice prvega leta naprej)

V tej igri otrok:

- * posluša,
- * opazuje,
- * posnema,
- * bere,
- * poimenuje kar vid,
- * opisuje kar počne,
- * sledi navodilom- počne nekaj na pobudo drugega,
- * odgovarja na vprašanja,
- * daj navodila,
- * ubesedi svoje pobude in želje,
- * zastavlja vprašanje,,
- * prepozna podobnost med predmeti in jih smiselno povezuje.

Skozi to igro lahko opazujemo razvoj otrokovega mišljenja, govora, socialnega razvoja (prilagajanje soigralcu). (Kosi A., 2009, str. 27–37)

* Didaktična igra (predšolsko obdobje in naprej)

To so igre z nalogami. Preko njih ima otrok možnost osvojiti določeno sposobnost. Otrok razvija socialne kompetence, uči se razumeti soigralca. Nauči se potruditi za zmago in prenesti poraz. Otrok v igri razvija sočutnost, poštenost, dobrosrčnost, samozavest ter prepričanje, da lahko obvlada stvari tudi, ko je težko. V tej igro obstajajo jasna pravila, otroci morajo sprejemati omejitve in med njimi poteka usklajevanje. Primeri te igre so družabne igre, športne igre in igre z dogovorjenimi pravili. Spodbuja pa samoregulacijo, razumevanje socialnih norm in kognitivno fleksibilnost. (Kosi A., 2009, str. 17–27)

Za kakovostno igro sta potrebna čas in družba, bodisi vrstnikov ali odraslih. Že z opazovanjem otroka, ki je zatopljen v igro lahko izvemo veliko o njem in stopnji njegovega razvoja. (Bergant T., 2015)

Ker so vnaprej določene in visoko strukturirane, pogosto omejujejo otrokovo igralno aktivnost. Čeprav nekateri avtorji pravijo, da lahko vsaka igrača omogoča učenje in spodbuja razvoj sposobnosti, saj je v igri otrok glavni akter in lahko odloča, kako se bo z igračo igral. (Kosi A., 2009, str. 27- 37)

Pri triletnikih igra predstavlja ključna dejavnost za celostni razvoj, telesni, kognitivni, socialni in čustveni. Poleg tega igra omogoča interakcije z okoljem, drugimi ljudmi. Že Platon je zagovarjal igro, kot najučinkovitejši način učenja.

Triletniki še vedno prevladuje individualna igra, vendar začnejo postopoma prehajati iz vzporedne v sodelovalno igro, ampak v manjših skupinah, ki pa se pogosto spreminjajo. Pogosteje začnejo sodelovati v simbolni igri. Igra se začne izražati v preigravanju vlog, uporabi domišljije (predmete uporabljajo kot simbolne nadomestke) in raziskovanju okolice (nenehno postavlja vprašanja). Počasi začnejo razvijati pogajanja o pravilih igre. Čeprav so še vedno egocentrični, postopoma začnejo razvijati sposobnost upoštevanja drugih, kar se kaže predvsem v deljenju igrač in materialov. Pogosto pa še prihaja do konfliktov.

Posebej pomembna pri triletnikih je prosta igra na prostem, ki podpira gibalne spretnosti, pozornost, sodelovanje in samozavest pri raziskovanju sveta. (Bergant T., 2015 in Kovač Š., 2016, str. 14, 15)

2.4.1. Senzorična igra

Senzorična igra je oblika igre, v kateri otrok raziskuje preko aktivacije senzoričnih sistemov:

- * vid,
- * sluh
- * okus,
- * vonj,
- * dotik, otip,
- * gibanje in
- * ravnotežje.

V zgodnjem otroštvu ima senzorna igra posebno vrednost, saj otrokom omogoča aktivno vključevanje vseh čutov, poglobljanje pozornosti in razvoj samoregulacije. Igra temelji na neposredni izkušnji in telesnem doživljanju. Ob skupnem raziskovanju materialov se otroci učijo sodelovanja, čakanja na vrsto in prilagajanja vrstnikom, kar neposredno podpira razvoj socialnih veščin. S te, senzorna igra postane pomemben dejavnik pri krepitvi usmerjene pozornosti in sodelovanja. (Bizilj, B., Rabič Por Š., 2019, str. 5–10)

Igra temelji na raziskovanju okolja s čutili in gibanjem. Najprej pri otroku opazimo gibalno igro, saj sta gibanje in igra neločljivo povezana. Že trimesečni dojenček se igra s svojimi rokami. Ko se začne otrok gibati po prostoru postane igra kompleksnejša. (Bergant T., 2015)

Otrok tipa, okuša, opazuje, posluša, premika predmete, ponavlja gibalne vzorce, raziskuje vzorčno-posledične povezave.

Ta oblika igre je temelj kognitivnega razvoja, saj otrok preko neposredne izkušnje oblikuje prva spoznanja o svetu okoli njega. Po Piagetu je to obdobje senzomotorične inteligence, kjer se znanje gradi preko aktivnega delovanja na okolje. Senzorna igra je v tem obdobju dominantna oblika učenja. Pojavlja se spontano in zanjo ni potrebnih zahtevnih pripomočkov. Pomembno je le pripraviti varno okolje, da lahko otrok svobodno raziskuje in s tem spodbuja svoj celostni razvoj. Primerno pripravljeno okolje omeji število motečih dražljajev, omogoča jasen fokus dejavnosti in spodbuja raziskovanje in s tem podpira razvoj selektivne pozornosti.

Senzorična izkušnja deluje na otroka pomirjujoče, saj pri njej otroci po navadi ritmično ponavljajo gibe, kar zmanjšuje notranjo napetost, uravnava čustveno stanje in s tem omogoča daljšo vztrajanje v dejavnosti. Ta vrsta igre tudi spodbuja spontano ponavljanje, kar krepi nevronske povezave, spodbuja vztrajnost in podaljšuje čas pozornosti, saj otroku omogoča počasno in poglobljeno raziskovanje. To pa razvija povezavo med zaznavo in mišljenjem. V senzorični igri ima otrok tudi možnost načrtovanja, zaviranja impulzov (čakanje na vrsto) in prilagajanja pravilom.

Senzorična igra ima več značilnosti, ki podpirajo povezovanje in sodelovanje otrok v igri. Tako skupni materiali spodbujajo spontano približevanje, omogočajo opazovanje drugega in ustvarjajo priložnosti za posnemanje. Ob igri si otroci delijo pripomočke in čakajo na vrsto, pri tem pa se urijo v potrpežljivosti, dogovarjanju in prilagajanju. Ker senzorična igra pomirja otroci manj impulzivno odzivajo in lažje vzpostavijo pozitivno interakcijo z vrstniki. Počasi pa lahko senzorična igra vodi tudi do zasledovanja skupnega cilja, dopolnjevanja dejavnosti in skupnega reševanja težav.

Za spodbujanje pozornosti preko senzorične igre je potrebno omogočiti dovolj časa za poglobljeno igro in je ne prekinjati, zagotoviti raznoliko izbiro materialov in otrokom nuditi minimalno, a smiselno podporo, v primeru konflikta pa le nežno usmerjanje. Vloga odraslega pri tovrstni igri je predvsem organizacijska in opazovalna.

Pri triletnih senzorična igra pogosto vključuje:

- * igro z vodo, peskom, zemljo,
- * gnetenje, presipavanje, pretakanje,
- * raziskovanje različnih tekstur,
- * poslušanje zvokov,
- * gibanje in ravnotežne izzive.

3. Empirični del

3.1. Problem, namen in cilji raziskovalne naloge

Ob opazovanju otrok v naši skupini že dalj časa opažam, da otroci v prosti igri pogosto hitro menjajo dejavnosti, kar nakazuje na zelo kratkotrajno ohranjanje pozornosti. Podobno se kaže tudi pri vodenih dejavnostih, kjer otroci hitro izgubijo zanimanje in osredotočenost na igro. Zaradi tega razmišljam, kako načrtovati in ponuditi ustrezne materiale za igro, ki bi spodbujali daljšo pozornost, naravno radovednost otrok in hkrati prispevali k razvijanju njihovih sposobnosti in pridobivanju novih izkušenj.

Opazila sem tudi, da se večina otrok igra vzporedno, drug ob drugem, z malo medsebojnega sodelovanja in dogovarjanja. V situacijah, ko pride do konfliktov, otroci pogosto ne zmorejo samostojno poiskati rešitev, pomoč takoj poiščejo pri odrasli osebi ali odreagirajo z jokom ob neuspehu. To nakazuje na potrebo po dodatnem spodbujanju razvoja socialnih veščin, kot so komunikacija, dogovarjanje, sprejemanje kompromisov in reševanje konfliktov. Le te so ključne za uspešno sodelovanje v igri in vsakdanjem življenju.

S to raziskovalno nalogo želim raziskati, ali senzorične dejavnosti spodbujajo otroško radovednost, podaljšujejo usmerjeno pozornost in hkrati spodbujajo sodelovanje med otroki. Otrokom bom ponudila različne senzorične dejavnosti in jih pri igri sistematično opazovala. Ugotovitve bom nato pa primerjala odzivi otrok pri drugih dejavnostih, ki potekajo v skupini. Poseben poudarek pa bom namenila spremljanju morebitnega napredka pri posameznem otroku skozi čas, zlasti na področju usmerjene pozornosti in sodelovanja.

Cilj raziskovalne naloge je ugotoviti, v kolikšni meri senzorične dejavnosti vplivajo na trajanje usmerjene dejavnosti pri otrocih in na njihovo sodelovanje z vrstniki. Ob tem želim raziskati tudi katere oblike senzorične igre so pri tem najučinkovitejše in preveriti ali se učinki razlikujejo glede na način izvedbe- vodeno ali prosto igro.

3.2. Raziskovalni vzorec

Vzorec raziskovalne naloge zajema tri otroke, ki obiskujejo vrtec:

Deklica NFP, stara 3 leta in 8 mesecev

Fant TN, star 3 leta in 7 mesecev,

Deklica ZT, stara 3 leta in 4 mesece.

Otroci so bili izbrani namensko, saj so skupina, s katero redno delam. Raziskovalni vzorec je majhen, kar omogoča podrobno opazovanje posameznika, vendar omejuje možnosti generalizacije rezultatov na širšo populacijo.

Značilnosti otrok ob začetku raziskave:

NFP:

Deklica rada sodeluje pri dejavnosti in kaže zanimanje za različne aktivnosti. Pri dejavnostih je natančna in se trudi opraviti naloge skrbno. Med prosto igro pogosto menja igrače in igre. Težje se dalj časa osredotoči na eno dejavnost. Sledenje navodilom ji povzroča nekaj težav, saj se zdi, da jih ne poslušajo pozorno ali jih hitro pozabi. Tudi govor je slabše razvit in je težko razumljiv. Ne mara izpostavljenosti pred skupino. Drugače pa se v vrtcu počuti varno in redko joče. Izjema je le prisotnost mame, ob kateri pokaže več čustvene navezanosti. Občutljiva je na zvočne dražljaje nekaterih gospodinjskih naprav. Takrat pogosto poišče varnost pri odrasli

osebi ali se fizično umakne in si zakrije ušesa. Čeprav ima rada igrače, ki ustvarjajo zvok. Ne boji se umazati rok, kar nakazuje na sproščenost in uživanje v taktilnih izkušnjah.

TN:

Fant rad sodeluje pri dejavnostih, še posebej, če je v središču pozornosti in lahko sam vodi igro. Ima močno željo po potrditvi odrasle osebe in pogosto potrebuje zagotovilo, da dela prav. Zdi se zelo neprepičan vase. Kadar naleti na težavo ali nalogo, ki se mu zdi pretežka, rad joka, saj se težko spopada z neuspehom in se običajno dejavnosti po tem tudi izogne. Slabo posluša navodila in hitro izgubi pozornost in zanimanje, zato pogosto potrebuje dodatno motivacijo in usmerjanje. Potrebuje veliko gibanja, saj mu to pomaga pri izražanju energije in zmanjševanju nemira. V situacijah neuspeha se hitro razdraži in poišče pomoč odraslega, saj potrebuje podporo in občutek varnosti. Navdušujejo ga igrače, ki ustvarjajo zvoke. Razdražen postane, če ima umazane roke.

ZT:

Deklica je bolj tiha in pri dejavnostih potrebuje veliko spodbude, da se aktivno vključi. Njeni starši so priseljenci iz drugih držav, tako komunicirajo v treh jezikih. Kadar sodeluje, je natančna in se trudi naloge opraviti skrbno. V zadnjem mesecu se je nekoliko razživela, verjetno zato, ker je skupina manjša in ni tako izpostavljena. Najraje otroke opazuje v igri. Rada gleda knjige. Kadar sodeluje v igri, se večinoma podreja, redko prevzame pobudo, vendar se pozitivno odzove na povabilo k sodelovanju. Navdušujejo jo igrače, ki ustvarjajo zvoke. Ne motijo je umazane roke.

3.3. Raziskovalna vprašanja

Kako senzorična igra vpliva na pozornost in sodelovanje triletnikov?

* Pozornost:

Kako dolgo triletniki ohranjajo usmerjeno pozornost pri različnih senzoričnih dejavnostih?

Ali senzorična igra podaljša čas usmerjene pozornosti v primerjavi z nesenzoričnimi dejavnostmi?

Katere vrste senzorične igre (vestibularne, propioceptivne, taktilne, gustatorne, olfaktorne, avditivne in vizualne) najbolj spodbujajo usmerjeno pozornost triletnikov?

Ali je usmerjena pozornost triletnikov enako dolga pri prosti in vodeni igri?

* Sodelovanje:

Ali senzorična igra spodbuja sodelovanje med triletniki?

Kako pogosto pride do konfliktov med triletniki med senzorično igro in na kakšen način jih rešujejo?

3.4. Hipoteze

* Predpostavljam, da senzorična igra pozitivno vpliva na usmerjeno pozornost in sodelovanje triletnikov. Pričakujem tudi, da bo usmerjena pozornost daljša pri prosti senzorični igri kot pri vodeni.

Vpliv senzorične igre na usmerjeno pozornost:

* Predvidevam, da senzorična igra pozitivno vpliva na usmerjeno pozornost triletnikov in podaljša čas njihove osredotočenosti v primerjavi z nesenzoričnimi dejavnostmi.

* Pričakujem, da bo usmerjena pozornost triletnikov pri prosti senzorični igri daljša kot pri vodeni, saj imajo otroci pri prosti igri več možnosti uveljaviti svoje interese.

Vrste senzorične igre:

- * Predvidevam, da so določene vrste senzoričnih igre (taktilna, gustatorna) bolj učinkovite pri spodbujanju usmerjene pozornosti kot druge (olfaktorna, avditivna ali vizualna).

Sodelovanje pri senzorični igri:

- * Pričakujem, da senzorična igra spodbuja sodelovanje med triletniki. Vendar lahko določene dejavnosti, bolj individualno naravnane senzorične dejavnosti, vodijo k samostojni igri in ne k povezovanju in sodelovanju.
- * Predvidevam, da bo med senzorično igro med triletniki potekalo več sodelovanja kot pri drugih vrstah igre, vendar se bodo občasno pojavili manjši konflikti zaradi deljenja materialov ali prostora.

3.5. Načrt dela

Za namen raziskave sem, v obdobju med 24. marcem in 24. junijem 2025, za otroke pripravila različne dejavnosti s poudarkom na senzoričnem raziskovanju. V vsaki dejavnosti je bilo izpostavljeno eno izmed čutil. Del dejavnosti je bila izvedena kot vodena igra, pri čemer sem usmerjala potek aktivnosti, medtem ko so pri drugih dejavnostih imeli otroci možnost proste izbire in samostojnega raziskovanja. Za primerjavo smo izvedli tudi nekaj dejavnosti, pri katerih senzorična stimulacija ni bila v ospredju.

Med izvajanjem dejavnostmi sem otroke vodila z jasnimi navodili in sistematično opazovala ter si sproti beležila, kako dolgo ohranjajo pozornost, kako sodelujejo med seboj, rešujejo konflikte.

Opazovanje bo potekalo v naravnem okolju predšolskih otrok, in sicer v igralnici, na igrišču ali v naravi.

- * Prosta igra:

Otroci bodo imeli na voljo različne senzorične materiale, vendar brez usmerjanja ali navodil. Opazovala bom njihovo naravno vedenje in izbiro dejavnosti.

- * Vodena igra:

Otroke bom vodila skozi načrtovane senzorične dejavnosti z jasnimi navodili. Beležila bom, kako dolgo triletniki ohranjajo usmerjeno pozornost, kako sodelujejo med seboj in kako reagirajo na vodeno igro.

- * Nesenzorična igra:

Otrokom bom ponudila tudi igro, kjer senzorični razvoj ne bo v ospredju, da bom lahko opazovala morebitne razlike v njihovem vedenju, pozornosti in sodelovanju v primerjavi z igrami, osredotočenimi na senzorne dejavnosti.

- * Intervju z otroki:

Po zaključku nekaterih dejavnosti bom izvedla kratke, prilagojene intervjuje. Vprašanja bodo preprosta in jasno oblikovana, da jih bodo otroci lažje razumeli in izrazili svoja mnenja. Intervju bom izvedla individualno, z vsakim otrokom posebej.

- * Analiza podatkov:

Podatke bom analizirala kvalitativno, pri čemer bom iskala vzorce in podobnosti v vedenju triletnikov v prosti in vodeni senzorni igri ter v njihovih socialnih interakcijah. Posebno pozornost bom namenila stopnji pozornosti otrok in njihovem sodelovanju med igro. Podatke, pridobljene z intervjuji, bom primerjala z ugotovitvami opazovanja, da bom pridobila celostno sliko o vplivu senzorične igre na razvoj triletnikov.

3.6. Izvedba dejavnosti

Tri mesece, v katerih je potekala moja raziskava, sem razdelila na sedem sklopov:

- * pomlad,
- * zdravje
- * travnik
- * čebele
- * gozd
- * poletje
- * voda.

V času izvajanja raziskave so otroci poleg načrtovanih dejavnosti redno sodelovali tudi v drugih vrtčevskih aktivnostih. Ob ponedeljkih smo obiskovali knjižnico, kjer so otroci poslušali pravljice in nato ustvarjali na temo zgodbe. Ob sredah smo izvajali gibalne dejavnosti v telovadnici osnovne šole, ki je od vrtca oddaljena približno en kilometer.

Večino dejavnosti smo izvajali v igralnici, nekaj pa tudi zunaj.

3.6.1. Pomlad

V tem sklopu dejavnosti smo se simbolično poslovili od zime in pozdravili pomlad. Dejavnosti so bile usmerjene v spoznavanje značilnosti novega letnega časa in opazovanje spremembe, ki se v tem obdobju pojavljajo v naravi.

3.6.1.1. Raziskovalna tabla: Povezovanje cvetlice z njeno senco (vizualna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost predstavlja odprto raziskovalno in senzorično igro, ki spodbuja opazovanje, usmerjeno pozornost, jezikovni razvoj in razvoj finomotoričnih spretnosti. Otroci skozi igro samostojno rešujejo nalogo, pri čemer razvijajo sposobnost primerjanja in natančnega opazovanja. Takšne dejavnosti so pomembna priprava na kasnejše matematične in predopismenjevalne dejavnosti, saj krepijo koncentracijo, razvijajo zaznavanje oblik in spodbujajo samostojno reševanje nalog.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici. Bila je vodena, saj je imela jasno zastavljen cilj, otroci pa so sledili navodilom in reševali strukturirano nalogo vizualnega primerjanja. Na tabli so prilepljene slike spomladanskih cvetlic in slike njihovih senc. Naloga otrok je, da s trakom povežejo posamezno cvetlico z ustrežno senco. Otroci morajo opazovati oblike cvetlic in obrise senc, primerjati slike in iskati podobnosti. Nato pa s pomočjo traku povezali cvetlico z ustrežno senco. Dejavnost otroci rešujejo samostojno.

Slika 1 Raziskovalna tabla: Povezovanje cvetlic in njihovih senc

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - vizualno zaznavanje- dejavnost uri vizualno analizo, primerjanje in zaznavno organizacijo. Otroci so morali razlikovati med oblikami, prepoznavali obrise in zaznavali podobnosti in razlike med cvetlicami (število cvetnih listov, oblika stebel),
 - dejavnost spodbuja razvoj senzorne integracije, saj morajo otroci usklajevati vizualni (prepoznavanje oblik), motorični (povezovanje s trakom) in proprioceptičen (nadzor gibanja roke) sistem. Kar je pomembno kasneje za učenja branja, pisanja in orientacije v prostoru.
- * Razvoj pozornosti:
 - dejavnost spodbuja usmerjeno in selektivno pozornost. Otroci morajo vztrajati v natančnem opazovanju, se osredotočiti na podrobnosti in ignorirati druge dražljaje iz okolja, da lahko uspešno dokončajo nalogo.
- * Socialna interakcija
 - dejavnost razvijala socialne in komunikacijske spretnosti otrok, saj spodbuja medsebojno pomoč, izmenjavo mnenj in skupno reševanje naloge, kar krepi socialne sposobnosti, komunikacijo in sodelovalno učenje. Saj si lahko otroci med dejavnostjo med seboj pomagajo pri iskanju pravih parov med cvetlico in senco. Med opazovanjem se lahko pogovarjajo, primerjajo oblike in svoje rešitve ter skupaj razmišljajo. Hkrati pa otroci uveljavljajo lastne ideje in upoštevajo predloge drugih.
- * Razvoj motorike
 - uporaba traku pa še dodatno zahteva koordinacijo oko-roka, natančnost gibov, ustrezno regulacijo moči in s tem prispeva tudi k urjenju spretnosti fine motorike.
- * Razvoj govora in jezika:
 - Otroci ob opazovanju cvetlic in njihovih senc poimenujejo cvetlice, opisujejo njihove dele in značilnosti ter primerjajo podrobnosti in razlike. Pri tem uporabljajo besede, povezane z obliko, velikostjo in vizualnimi lastnostmi cvetlic, kar bogati njihov besedni zaklad. Ob razlagi svojih rešitev in medsebojnim pogovorom razvijajo sposobnost opisovanja, razlaganja in izražanja lastnih opažanj. Socialna interakcija med dejavnostjo spodbuja tudi

dialog, poslušanje vrstnikov in izmenjavo idej, kar pomembno prispeva k razvoju komunikacijskih in jezikovnih spretnosti.

- * Razvoj logičnega mišljenja:
 - o otrok mora razumeti koncept sence kot vizualnega odseva predmeta, kar spodbuja razumevanje simbolne reprezentacije in začetek abstraktnega mišljenja. Gre za prehod od konkretnega zaznavanja k prepoznavanju, da nekaj predstavlja nekaj drugega.

POTEK DEJAVNOSTI:

V igralnici na tabli so bile nameščene slike spomladanskih cvetlic in njihove sence. Otrokom je bila na voljo ves čas opazovalnega obdobja, predvsem v času proste igre. Otroci so se dejavnosti lotevali občasno. K dejavnosti so v začetku pristopili individualno in se ob njej zadrževali kratkotrajno. Sprva med otroki ni bilo večje interakcije. V nadaljevanju, predvsem v drugi polovici opazovalnega obdobja, so se otroci ob dejavnosti občasno ustavili skupaj. Med seboj so se pogovarjali, katere slike sodijo skupaj, med seboj primerjali rešitve in izmenjavali mnenja. Med dejavnostjo so bile slike enkrat zamenjane, kar je ponovno pritegnilo pozornost otrok, vendar trajanje njihovega sodelovanja ni bistveno podaljšalo.

3.6.1.2. Raziskovalna senzorična kocka (veččutna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost predstavlja strukturirano senzorično in raziskovalno igro, ki preko veččutnega raziskovanja spodbuja kognitivni razvoj, usmerjeno pozornost, samostojno manipulacijo z materiali in senzorično integracijo. Hkrati omogoča razvoj jezika, krepi čustveno stabilnost in spodbuja samostojno raziskovanje. Otroci ob tem razvijajo sposobnost opazovanja, primerjanja in organiziranja informacij, kar je pomembno za kasnejše učenje in reševanje nalog, ki zahtevajo več kot samo en miselni proces.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici. V kocki (90cmx90cm) so različni predmeti za raziskovanje z različnimi čutili. In sicer:

- * ogledalo - vizualna zaznava,
- * raziskovalne plastenke z različnimi vonji - olfaktorna zaznava,
- * zvončki, triangel, različno debeli žebelji, konzerve – slušna zaznava,
- * perje - tipna zaznava,
- * lučke - vizualna stimulacija
- * žoga z barvnimi ruticami - vizualna in proprioceptivna zaznava.

Dejavnost je bila pripravljena kot prosto raziskovanje, kjer lahko otroci samostojno odkrivajo vsebino kocke in preizkušajo posamezne čutne dražljaje.

Slika 2: Raziskovalna senzorična kocka

Slika 3: Raziskovalna senzorična kocka

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - dejavnost spodbujala veččutno zaznavanje. Otroci se učijo razlikovati dražljaje, jih poimenovati in povezovati med seboj. S takšno veččutno izkušnjo otrokovi možgani povezujejo informacije iz različnih čutil in jih organizirajo v smiselno celoto. To krepi proces senzorično integracijo, ki je pomembna za razvoj koordinacije, pozornosti in čustvene stabilnosti.
- * Razvoj pozornosti:
 - dejavnost zahtevala osredotočenost na raziskovanje posameznega dražljaja, podaljšano opazovanje, poslušanje in razlikovanje zvokov in zaznavanje razlik med vonji. Razvija tudi selektivno pozornost, saj morajo otroci ignorirati druge dražljaje, se koncentrirati na izbrano čutno izkušnjo.
- * Socialna interakcija:
 - dejavnost spodbuja vključevanje v socialno okolje:
 - sodelovanje z vrstniki- čeprav je dejavnost v osnovi individualna, otroci opazujejo drug drugega, se učijo od vrstnikov in občasno delijo ugotovitve ali predmete, kar krepi občutek sodelovanja in pripadnost skupini,
 - spoštovanje pravil skupine – otroci se učijo, da imajo vsi pravico do raziskovanja materialov, kar spodbuja razumevanje socialnih pravil in strpnost,
 - razvoj empatije- otroci opazujejo reakcije in čustva drugih otrok, kar krepi empatijo in sposobnost sočustvovanja in

- skupno učenje in komunikacija- otroci lahko komentirajo, primerjajo, poimenujejo dražljaje ali razlagajo kaj so odkrili, kar povečuje medsebojno razumevanje in občutek pripadnosti.
- * Razvoj motorike:
 - samostojno manipuliranje s predmeti razvija fino motoriko, koordinacijo okoka in natančnost pri rokovanju z materiali, hkrati pa spodbuja raziskovalno aktivnost in samostojnost.
- * Razvoj govora in jezika:
 - otroci ob raziskovanju poimenujejo različne dražljaje (zvok, vonj, svetlobo), opisujejo svoje zaznave in izražajo občutke. S tem bogatijo besedni zaklad in razvijajo sposobnost opisovanja izkušenj. Pogovor o tem, kaj slišijo, vidijo ali vohajo, spodbuja tudi razumevanje jezika.
- * Kognitivni razvoj:
 - otroci ob raziskovanju preizkušajo, kaj posamezni predmeti povzročajo (kakšen zvok nastane, kako se predmet premika, kakšen vonj ima). Pri tem razvijajo radovednost, raziskovalno mišljenje, sposobnost vzročno- posledičnega razmišljanja in sposobnost povezovanja informacij iz različnih čutov.

POTEK DEJAVNOSTI:

Čutna kocka je bila postavljena v igralnici in je bila otrokom na voljo ves čas opazovalnega obdobja. Otroci so se v njej najpogosteje igrali zjutraj, v času proste igre. Na začetku so otroci k dejavnosti pristopili individualno in se v njej zadrževali krajši čas. Kljub temu pa so se k njej večkrat vračali. Najbolj so jih pritegnili materiali, ki oddajajo zvok, prav tako so z zanimanjem raziskovali plastenke z različnimi vonji. Ko je en izmed otrok začel raziskovati čutno kocko, sta se mu pridružila tudi preostala dva otroka. V teh primerih se je razvila skupna igra, pri kateri so se otroci med seboj pogovarjali in opazovali drug drugega. Med igro so se pojavile situacije primerjanja (kdo je večji), ob katerih je prišlo do krajših nesoglasij. Otroci so nato igro nadaljevali. Pri posameznih elementih (izvlačenje rutič) so otroci izvajali predvsem en del dejavnosti, medtem ko so drugi del (potiskanje rutič nazaj v kroglo) izvedli ob spodbudi odraslega.

3.6.1.3. Raziskovalni pladenj: Igra in risanje z ledom (taktilna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost predstavlja senzorično- ustvarjalno igro, ki otrokom omogoča veččutno raziskovanje lastnosti materialov skozi igro, spodbuja razvoj pozornosti, radovednosti in razumevanja preprostih vzročno-posledičnih povezav. Otroci ob manipulaciji z ponujenim materialom razvijajo taktilno zavedanje, fino motoriko, koordinacijo gibov in nadzor nad močjo, hkrati pa ob skupni igri krepijo socialne veščine, komunikacijo, sodelovanje in izmenjavo materialov. Dejavnost se nato nadgrajuje z ustvarjalnim izražanjem, kar spodbuja še otroško domišljijo in likovno izražanje.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici. Zasnovana je bila kot prosto raziskovanje, kjer otroci sami odkrivajo lastnosti ledu, učinke dodatkov in porabo pripomočkov. Na pladnju so pripravljene naslednje stvari:

- * kocke ledu,

- * kocke ledu z zmrznjenimi spomladanskimi cvetlicami,
- * sol,
- * sladkor,
- * posodice,
- * kladivo,
- * žlice.

Otroci led raziskujejo samostojno in brez navodil. V nadaljevanju imajo otroci priložnost risanja in ustvarjanja z obarvanim ledom, kar povezuje senzorično izkušnjo z likovnim izražanjem.

Slika 4: Igra z ledom

Slika 5: Risanje z ledom

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - otroci preko dotika zaznavajo lastnosti ledu (mrzel, trd, taljenje), razvijajo čut za temperaturo in teksturo, vizualno opazujejo spremembe (cvetlice v ledu, taljenje) in poimenujejo dražljaje, kar bogatijo čutno integracijo.
- * Razvoj pozornosti:
 - dejavnost spodbuja usmerjeno in selektivno pozornost, saj otroci ob raziskovanju ledu opazujejo njegove lastnosti in spremembe (taljenje, hladnost, trdoto). Pozornost usmerjajo na dogajanje pri manipulaciji z ledom in spremljajo, kako sol in sladkor vplivata na njegovo taljenje. Ob tem ko vztrajajo ob raziskovanju, se osredotočajo na spremembe v materialu in opazujejo podrobnosti, spodbujajo razvoj koncentracije.
- * Socialna interakcija:
 - otroci med igro sodelujejo, si izmenjavajo materiale in pripomočke, se odgovarjajo in komentirajo dogajanje, kar krepi komunikacijo, socialne veščine in spodbuja sodelovanje v skupini.
- * Razvoj motorike:
 - manipulacija z ledom in pripomočki (kladivo, žlice, posodice) zahteva koordinacijo oko-roka, natančnost gibov in nadzor moči, kar prispeva k razvoju fine motorike in gibalne natančnosti.
- * Razvoj govora in jezika:

- med igro z ledom otroci opisujejo svoja dejanja, opažanja in rezultate ustvarjanja. Hkrati poimenujejo materiale, opisujejo teksturo, barve in spremembe, ki jih opazijo med igro. Med skupno igro in izmenjavo idej komunicirajo z vrstniki, poslušajo in se odzivajo na komentarje drugih, kar spodbuja bogatenje besednega zaklada, razvoj sposobnosti opisovanja in razlaganja.
- * Kognitivni razvoj:
 - otroci raziskujejo vzročno-posledične povezave (sol pospešuje taljenje), primerjajo spremembe, razvijaj radovednost in sposobnost predvidevanja posledic svojih dejanj, hkrati pa opazujejo podrobnosti in se učijo poimenovati pojave.

POTEK DEJAVNOSTI:

Na mizi so bili pripravljene trije pladnji z ledenimi kockami, posodami in žlicami, na sredino mize pa posodici s soljo in sladkorjem. Otroke sem povabila k dejavnosti in jim podala osnovno navodilo, da materiala ne smejo odnašati z mize. Med dejavnostjo sem sedela ob njih in beležila svoja opažanja. Otroci so na ponujeno dejavnost reagirali z izraženim navdušenjem, kar je bilo vidno skozi verbalne izraze (vzkliki, smeh) in takoj začeli raziskovati material. Na začetku jih je pritegnila bela snov v posodici. Otrokom sem dovolila, da jo okusijo, kar so tudi storili. Nato sem pojasnila prvotni namen snovi (posipavanje po ledu in opazovanje sprememb). Otroci so nato nekaj časa eksperimentirali z mešanjem soli in sladkorja z ledom, vendar niso vztrajali dovolj dolgo, da bi lahko opazili pričakovane spremembe. Na začetku med otroki ni bilo večje interakcije, deček TN pa je že ob začetku dejavnosti aktivno iskal pozornost odraslega. Po 8 minutah je deček TN odkril kladivo in začel tolči po ledu. Deklica NFP pa prosi za kladivo, da bi tudi ona »tovčala«. V nadaljevanju je prišlo do več interakcije med otroki. Deklica ZT po nesreči razsiplje sladkor in deček TN jo tolaži, nato začeta sodelovati, predvsem v izmenjavi materiala in pripomočkov. Deklica NFP je začela eksperimentirati s soljo in ledom. Med njimi poteka dogovor o posojanju pripomočkov. Po 20 minutah igre sem dejavnost nadgradila z dodajanje ledenik kock s cveticami. Deček TN je najprej poimenoval cvetlice, kar je deklica NFP posnemala. Ob tem je prišlo do konflikta zaradi kladiva, ki so ga otroci reševali s pomočjo odraslega in medsebojnega dogovarjanja. V nadaljevanju so otroci opazovali spremembe v materialu (taljenje ledu), prelivali vodo in preizkušali njene lastnosti. Deklica ZT je potiskala led po pladnju, Deček TN ji je vzel kocke ledu, a mu jih je postopoma vzela nazaj. Deklica NFP je opozorila dečka TN na preglasno uporabo kladiva. Po 25 minutah je deček TN začel postavljati vprašanja, ki niso bila neposredno povezana z dejavnostjo (o odhodu ven, kaj bo mama rekla), nato pa nadaljeval z igro. Otroci so presipavali led v posodice in lončke, deček TN je sproti opisoval svoja opažanja. Ko je deček TN vrgel kocko na tla, so otroci opazili mokro sle, deklica NFP pa je poskrbela za čiščenje. Otroci so opazili temperaturno razliko in občutek mraza na rokah. Postopoma se je igra preoblikovala v simbolno igro, kjer so iz materialov ustvarjali »hrano« in si jo med seboj ponujali. Proti koncu dejavnosti so otroci raziskovali prelivanje vode, polnjenje plastenk in čiščenje polite tekočine. Deček TN je samoiniciativno prinesel krpo in pobrisal tla.

Dejavnost je trajala eno uro.

Naslednja dejavnost, barvanje in risanje z ledom, smo izvedli večkrat. Pripravila sem ledene kocke različnih barv, papir z narisanimi velikimi rožami. Otroci so si oblekli zaščitne haljice in si pri tem medsebojno pomagali. Ob prvem srečanju so na to ponujeno dejavnost reagirali z

navdušenjem, kar so izrazili z vzkliki in smehom. Najprej so si ogledali material in opazili, da je led drugačen od prejšnjega dne, saj vsebuje palčke. Vsak otrok si je izbral svojo rožo in svoj barvni led. Sprva so bili razočarani (NFP grdo gleda), ker led še ni puščal sledi, vendar so vztrajali in kmalu opazili, da se led topi in spušča intenzivne barve. Na začetku je bila interakcija individualna, saj je vsak otrok raziskoval svoj led in barve, kasneje pa so se veliko smejali in medsebojno pogovarjali. Po 10 minutah sem jih usmerjala pri uporabi barv, vendar deklica NFP ni upoštevala navodil, deček TN pa je hitro izgubljal pozornost in je več govoril in manj slikal. Deklica ZT pa je aktivno sodelovala in verbalno izražala svoja opažanja, kar ni njena običajna praksa. Ob različnih pobudah drugih dveh otrok je pogosto pogleda mene za potrditev. V nadaljevanju je prišlo do različnih interakcij od sodelovanja (primerjanje barv), konfliktov (opozarjanje na nepravilno uporabo barv), posnemanja in raziskovanja (mešanje barv, preizkušanje več barv hkrati). Prvič je dejavnost trajala 30 minut in otroci pa so pokazali zanimanje za ponovitev igre. Pri naslednjem izvajanju je dejavnost trajala 15 minut, v tem času je deček TN bolj usmerjeno eksperimentiral z mešanjem barvnega ledu, deklica ZT pa je najprej slikala, nato pa se vključevala v interakcijo z dečkom TN, kar je vključevalo tudi manjše spore glede razpoložljivih ledenih kock.

3.6.1.4. Izdelava sadnih žele bonbonov (več čutna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost predstavlja vodeno veččutno raziskovalno dejavnosti, pri kateri otroci preko neposredne izkušnje spoznavajo različne lastnosti sadja in postopke priprave hrane. Takšen način učenja preko neposredne izkušnje omogoča celostni razvoj otroka, bogatenje čutnih, kognitivnih, socialnih in motoričnih sposobnosti.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici. Otroci sodelujejo pri izdelavi sadnih žele bonbonov. Otroci ob mojih navodilih umijejo in narežejo sadje. Na voljo so imeli:

- * jagode,
- * banane,
- * kivi,
- * pomaranče,
- * hruške,
- * jabolka,
- * limono,
- * grozdje.

Ko je sadje narezano, ga otroci z zaprtimi očmi okušajo in skušajo prepoznati, katero sadje jedo. Nato sadje skupaj zmeljemo in vsaki sadni zmesi posebej dodamo želatino. Pripravljene zmesi čez noč postavimo v hladilnik. Naslednji dan tako pripravljene bonbone okušamo, ugibamo iz katerega sadja so pripravljene, jih ocenjujemo in na koncu še glasujemo za najboljši okus. Svoje glasove vrišemo v preprosto tabelo, kar omogoča vizualno predstavitev rezultatov.

Slika 6: Sadni žele bonboni

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - dejavnost vključuje veččutno izkušnjo, saj otroci sadje in kasneje žele bonbone opazujejo, tipajo, vonjajo in okušajo:
 - vid- opazujejo sadje in bonbone,
 - vonj- vonjajo sadje,
 - tip- držijo, režejo in tipajo sadje,
 - okus- okušajo sadje in bonbone,
 - propriocepcija- držijo nože in uravnavajo moč in pritisk pri rezanju sadja.
 - sočasna vključitev več čutil spodbuja senzorno integracijo, saj otroci informacije iz vida, vonja, tipa in okusa povezujejo in jih organizirajo v smiselno zaznavno izkušnjo.
- * Razvoj pozornosti:
 - dejavnost spodbuja selektivno in usmerjeno pozornost, saj otroci sledijo navodilom, opazujejo spremembe materialov, vztrajajo pri raziskovanju in zaključijo večfazno nalogo.
- * Socialna interakcija:
 - skupna priprava bombonov in primerjanje zaznav spodbujata sodelovanje, dogovarjanje, komentiranje dogodkov, sprejemanje mnenja vrstnikov in izmenjavo izkušenj med njimi. Pri okušanju in glasovanju otroci izražajo svoje mnenje, poslušajo druge, čakajo, da pridejo na vrsto in tako razvijajo občutek pripadnosti skupini, socialno integracijo, komunikacijo in sposobnost sodelovanja.
- * Razvoj motorike:
 - rezanje sadja, manipulacija z živili in pripomočki ter vrisovanje glasov v tabelo spodbuja razvoj fine motorike, koordinacijo oko-roka, nadzor moči in natančnost gibov, kar podpira motorični razvoj.
- * Razvoj govora in jezika:
 - med pripravo in okušanjem otroci poimenujejo različne vrste sadja, opisujejo okuse, teksturo in vonj, primerjajo zaznave ter izražajo svoja opažanja in mnenja. Skupinska interakcija med glasovanjem in deljenjem izkušenj razvija sposobnost dialoga, poslušanja vrstnikov, izražanja lastnih misli ter bogati besedni zaklad.
- * Kognitivni razvoj:

- o otroci razvijajo sposobnost prepoznavanja okusov, primerjanja sadja in opisovanja razlik med njimi. S tem razvijajo tudi govor. Raziskujejo tudi vzročno-posledične povezave (trdota sadja, učinek želatine). Glasovanje in vrisovanje glasov razvija osnovne matematične pojme (štetje, primerjanje količin in vizualna predstavitev rezultatov) in sposobnost interpretacije rezultatov.

POTEK DEJAVNOSTI:

Na začetku smo se z otroki dogovorili o poteku dela in potrebnih pripomočkih. Nato so si otroci umili roke in nadeli predpasnike. Skupaj smo poimenovali vso pripravljeno sadje, pri čemer so otroci poimenovanja ponavljali drug za drugim.

Pri rezanju jagod je bilo opaziti razlike v pristopu otrok. NFP je sprava držala nož nepravilno obrnjen, medtem ko sta se TN in ZT pogovarjala o velikosti jagod. Otroci so kazali zanimanje za dejavnost, še posebej jih je pritegnilo sprotno zapisovanje opažanj. NFP je svoje navdušenje izražala z glasovi in smehom. TN je sprava površno odstranjeval zelene liste od jagod, vendar je ob spodbudi svoje delo popravil. NFP je rezala zelo drobne kose, ZT pa je delala tiho in zbrano.

Po 10 minutah je TN-jevo pozornost zmotila manjša ranica na prstu, kar je vplivalo na njegovo nadaljnjo zbranost. Kasneje je začel opisovati svoje delo in ponujati jagode NFP.

Pred nadaljevanjem z rezanjem jabolk so si otroci ponovno umili roke. TN hitro opazi, da so jabolka trša za rezat. NFP se je med rezanjem rahlo urezala, vendar je z dejavnostjo nadaljevala brez težav. TN je rezal večje kose jabolk, a je hitro izgubil interes in se bolj posvetil pogovoru. ZT je ves čas vztrajala pri mirnem in natančnem delu, NFP pa je ob delu pogosto komunicira z odraslo osebo.

Po 30 minutah, med rezanjem hrušk, se je skupini pridružila druga vzgojiteljica. TN ji je navdušeno poročal o dejavnosti, pri čemer je za kratek čas opustil rezanje in začel trgati grozdje. NFP je še naprej vztrajna in natančna pri rezanju.

Pri rezanju banan si TN poje pesmico. NFP reže zelo majhne kose in jo čakamo. Kljub spodbudi, da lahko nareže večje kose, vztraja pri svojem načinu dela. Ko je bilo sadje pripravljeno, smo izvedli okušanje z zaprtimi očmi, kjer so otroci ugibali vrsto sadja. Pri tem so bili večinoma uspešni. TN je imel nekaj težav s čakanjem na vrsto, kar se je kazalo v nemirnem vedenju (ležanje na stolu, premikanje), vendar je ob uspehu punc izrazil podporo s ploskanjem. NFP povedala, da je sadje dobro.

Sledilo je stiskanje pomarančnega soka, kjer so otroci sodelovali in si med seboj pomagali- eden je stiska, druga dva sta držala posodo, pri čemer so se spontano menjavali. Pri miksanju sadja otroci samostojno dodajali sadje v mešalnik in ga ob tem poimenovali. Med delovanjem mešalnika so skupaj navijali. NFP je bilo najprej malo strah zvoka, ampak se je vseeno pridružila navijanju. Vsako vrsto sadja smo zmiksali posebej, nato pa vsaki zmesi dodali želatino in jo prelili v manjše posode, ki smo jih postavili v hladilnik.

Po zaključku dejavnosti so otroci izrazili utrujenost. Dejavnost je trajala od 9.30 do 11.10, eno uro in 40 minut.

Naslednji dan smo pripravljene sadne žele bonbone okušali in jih ocenjevali. Otrokom so bile na voljo palčke z oznakami za vrednotenje: dobro (kljukica), ni dobro (x, NFP jo je poimenovala palčka »fuj«) in ne morem se odločiti (?). Ugotovitve smo beležili v tabelo. Otroci so bili zelo zavzeti za delo, čeprav je bil TN tudi tokrat dokaj nemiren in je težko čakal na vrsto. NFP je večino okusov povezala že po videzu, medtem ko sta bila TN in ZT posebej navdušena nad glasovanjem in vrisovanjem rezultatov. Dejavnost je trajala 24 minut in 30 sekund.

3.6.1.5. Ne senzorična igra: Igra vlog »Družina«

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost omogoča razvoj socialno-kognitivnih kompetenc pri otrocih. Spodbuja socialno učenje, razvija govor in komunikacijo, krepi simbolno mišljenje, podpira čustveno izražanje in razvija sodelovanje. Otroci skozi igro vlog pridobivajo sposobnost razumevanja socialnih situacij, sprejemanja različnih perspektiv in razvijajo čustveno in socialno zrelost.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici kot prosta igra brez navodil, kjer so otroci imeli na voljo simbolne materiale:

- * dojenčke,
- * vozičke za dojenčke
- * stekleničke za hranjenje dojenčkov,
- * različna oblačila,
- * kuhinjo
- * posode in jedilni pribor.

Otroci lahko uprizarjajo vsakdanje družinske situacije. Sproščena oblika igre jim omogoča prevzemanje različnih družinskih vlog in ustvarjanje namišljenih situacij, ki se odražajo njihove osebne izkušnje in doživetja.

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj socialni- kognitivnih veščin:
 - otroci lahko prevzamejo različne družinske vloge, upoštevajo drug drugega, se dogovarjajo in usklajujejo aktivnosti. To krepi sposobnost sodelovanja, razumevanja družinskih in socialnih pravil in prilagajanja vedenja skupini.
- * Razvoj govora in jezika:
 - v igri komunicirajo med seboj, posnemajo vsakodnevne pogovore, izražajo čustva in potrebe, kar širi besedni zaklad, razvija strukturiran govor in sposobnost verbalne in neverbalne komunikacije.
- * Socialna interakcija:
 - sodelovanje in upoštevanje vrstnikov v igri, izmenjava vlog in skupno ustvarjanje situacij razvijajo socialno integracijo, občutek pripadnosti skupini in empatijo.
- * Razvoj simbolnega mišljenja:
 - otroci predmete uporabljajo kot simbole za resnične predmete in ustvarjajo namišljene situacije, kar krepi domišljijo, abstraktno mišljenje in sposobnost posploševanja.
- * Čustveni razvoj:
 - igra omogoča izražanje čustev, predelovanje osebnih izkušenj in razumevanje družinskih odnosov, kar podpira čustveno zrelost in samorefleksijo (otrok razmišlja o svojih občutkih, doživljanjih in vedenju).

POTEK DEJAVNOSTI:

Na začetku igre je deklica NFP poiskala voziček. Deček TN ji ga je voziček želel vzeti, medtem ko ju je deklica ZT le opazovala. Po dvominutnem neuspešnem prepričevanju, se je deček TN

umaknil in vzel poganjalček in s katerim se je vozil po igralnici. Deklici pa sta začeli lovit. Po eni minuti je deklica NFP sedla in začela peti uspavanko dojenčku v vozičku, deklica ZT pa je sedela ob njej in jo opazovala. Deček TN se je medtem na poganjalec pretvarjal, da je lik »Hulk«.

Med tem časom sem v igralnico prinesla še dva vozička, ki sta ju vzela deček TN in deklica ZT. Deček TN ni bil zadovoljen in je začel prepričevati deklico NFP, da menjata. Ker spet ni bil uspešen, se je za kratek čas umaknil, nato pa se vrnil in rekel NFP, da ji je kupil nov voziček. Ker tudi s tem ni dosegel zelenega, se je uklonil in vsi trije so se vsak s svojim vozičkom odpravili na sprehod in »po banane«. Po dveh minutah je deklica ZT pospravila svoj voziček in nadaljevala igro brez vozička, pri čemer je posnema deklico NFP.

Po eni minuti so se otroci dogovorili, da si bodo pripravili piknik, zato so prosili za odejo. Ko so jo dobijo, so v vozičke naložili posodo in pribor ter se odpravijo v garderobo. Tam so položijo odejo po tleh in nanjo razporedijo posodo. Po petih minutah je prišlo do konflikta med otroki zaradi posode, kdo je ima več. Tako sta se deklici umaknili v drugi kot igralnice, deček TN pa ju je od daleč opazoval. Nato je ponovno vzel poganjalček in telefon in ju izzival. Po 20 minutah smo igro zaključili.

3.6.1.6. Ustvarjanje rim (avditorna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI

Dejavnost predstavlja pomembno jezikovno kognitivno dejavnost, ki podpira zgodnji razvoj bralne pismenosti. Spodbuja razvoj fonološkega zavedanja, slušnega razlikovanja, krepi usmerjeno pozornost in podpira predopismenjevalne spretnosti. Ob iskanju rim otroci razvijajo sposobnost primerjanja, logičnega mišljenja in povezovanja informacij. Dejavnost spodbuja tudi razvoj govora, bogatenje besedišča in sposobnost poslušanja.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici, kot vodena igra. Pripravila sem kartice s sličicami predmetov, ki so se v parih rimali. Naloga otrok je bila, da med vsemi karticami poiščejo ustrezen par slik, katerih poimenovanje se rima. Pri tej dejavnosti otroci najprej opazujejo ilustracije (vidno prepoznavanje podob), jih poimenujejo in pri tem pozorno poslušajo zvočno strukturo besed, prepoznavajo enake končne zloge in izbirajo ustrezen par.

Slika 7: Ustvarjanje rim

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - pri dejavnosti otroci usklajujejo vizualne in slušne informacije, saj morajo najprej sliko opazovati, prepoznati podobo na nje, jo poimenovati, nato pa pozorno poslušati zvočno strukturo besed, prepoznati podobnosti v končnih zlogih in razlikovati med različnimi glasovnimi vzorci. S tem razvijajo slušno razlikovanje in občutljivost na zven besed.
- * Razvoj pozornosti:
 - dejavnost zahteva usmerjeno in selektivno pozornost, saj morajo otroci pozorno poslušati izgovorjene besede, spremljati potek igre in vztrajati pri iskanju ustreznega para. Hkrati morajo počakati na svoj vrstni red in poslušati druge.
- * Socialna interakcija:
 - otroci sodelujejo v skupni dejavnosti, poslušajo odgovore vrstnikov in se učijo počakati na svoj trenutek. S tem razvijajo socialne veščine, potrpežljivost in spoštovanje pravil skupinske igre.
- * Razvoj jezika in govora:
 - poimenovanje predmetov in poslušanje zvočne strukture besed bogati besedni zaklad, spodbuja pravilno izgovorjavo in razvija razumevanje, da os besede sestavljene iz glasov oziroma zlogov. To pa predstavlja pomembno osnovo za kasnejše učenje branja in pisanja.
- * Kognitivni razvoj:
 - iskanje rim spodbuja fonološko zavedanje, primerjanje besed in logično povezovanje informacij. Otroci so morali usklajevati vizualne informacije (slike) s slušnimi informacijami (zvočna struktura besed), kar spodbuja razvoj mišljenja in predopismenjevalnih spretnosti.

POTEK DEJAVNOSTI:

Otroci so iskali pare sličic predmetov, poimenovanja se rimajo. Otroci so najprej pravilno poimenovali posamezne predmete na sličicah. V začetku so otroci potrebovali več časa in ponovitev, da so razumeli navodilo in cilj dejavnosti. Pri tem sta TN in NFP pokazala tudi čustveno stisko, ki se je izrazila z jokom, kar nakazuje na zahtevnost naloge in potrebo po dodatni podpori pri razumevanju.

Ko so otroci osvojili pravilno iskanje rim, so dejavnost uspešno nadaljevali in pri tem niso imeli večjih težav. Tudi pri čakanju na vrsto ni bilo zaznati težav. Otroci so se med seboj spodbujali, sodelovali in ob uspešno najdenih parih izrazili zadovoljstvo z aplavzom. Za zaključek pa so otroci narisali dva para besed, ki se rimajo.

Dejavnost je trajala 22 minut in 30 sekund. Zaključili smo s pesmijo »Ta pomlad je nagajiva«, s čimer smo vsebinsko zaokrožili dejavnost in jo zaključili v prijetnem vzdušju.

3.6.1.7. Skrivnostni kotichek (vizualna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila zasnovana kot vizualno- senzorična izkušnja v obliki proste igre, ki spodbuja razvoj vizualnega zaznavanja, usmerjene pozornosti in samostojnega raziskovanja. Posebej podpira otroke, ki za učinkovito raziskovanje potrebujejo mirnejše okolje z manj dražljaji iz okolice. Zmanjšanje zunanjih dražljajev omogoča boljšo koncentracijo, poglobljeno

raziskovanje in ustvarjanje občutka varnosti. Takšen prostor spodbuja tudi razvoj samoregulacije, saj se otroci lažje umirijo in osredotočijo na izbrano dejavnost,

OPIS DEJAVNOSTI:

Skrivnostni kotiček je postavljen v igralnici. Oblikovan je iz večje škatle, v kateri so na zgornjem delu nameščene lučke. Škatla je prekrita z blagom, kar ustvarja temnejše in prijetno okolje. Prostor je namenjen individualni igri ali igri v paru.

V začetni fazi je bil kotiček prazen, nato pa je bila vanj nameščena svetlobna tabla z različnimi barvnimi in prosojnimi predmeti. Otroci lahko raziskujejo svetlobo, barve, sence in prosojnost materialov. Predmete lahko premikajo po svetlobni površini, opazujejo spremembe pri prehajanju svetlobe skozi materiale in primerjajo vizualne učinke.

Slika 8: Skrivnostni kotiček

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - dejavnost spodbuja razvoj vizualnega zaznavanja, saj otroci opazujejo svetlobo, sence, barve, raziskujejo prosojnost materialov, spremljajo svetlobne učinke in primerjajo vizualne razlike med predmeti. Temnejše okolje poudari vizualne dražljaje in omogoča bolj osredotočeno zaznavanje.
- * Razvoj pozornosti:
 - umirjen prostor z zmanjšanimi zunanjimi dražljaji omogoča boljšo koncentracijo in poglobljeno raziskovanje. Otroci se osredotočajo na opazovanje svetlobnih učinkov in sprememb pri manipulaciji s predmeti, kar spodbuja razvoj usmerjene pozornosti.
- * Socialna interakcija:
 - kotiček omogoča umirjeno socialno interakcijo, saj otroci raziskujejo skupaj v paru, si izmenjujejo predmete, opazujejo rezultate in delijo svoje ugotovitve. Mirno okolje spodbuja sodelovanje in občutek varnosti.
- * Razvoj motorike:
 - otroci med raziskovanjem prijemajo in premikajo manjše predmete, jih razporejajo na svetlobni površini in ustvarjajo različne vizualne kombinacije. Pri tem razvijajo fino motoriko, koordinacijo oko-roka in natančnost gibov.
- * Kognitivni razvoj:
 - dejavnost spodbuja raziskovanje lastnosti materialov, opazovanje sprememb in primerjanje vizualnih pojavov (svetloba, senca, barva). Otroci razvijajo

radovednost, sposobnost opazovanja in razumevanje odnosov med svetlobo in materiali (kako se svetloba obnaša pri različnih predmetih).

POTEK DEJAVNOSTI:

Otroci so se v skrivnostnem kotičku igrali predvsem v času jutranje proste igre. V kotičku je potekala igra vlog, saj so si otroci noter odnesli dojenčke in imeli v njem piknike. Najpogosteje sta bila v kotičku hkrati prisotna le dva otroka. Ob tem je občasno pohajalo do manjših konfliktov pri vključevanju tretjega otroka v igro. Te konflikte so otroci tudi sami uspešno rešili na primeren način. V paru je bila večinoma NFP, medtem, ko TN in ZT nista bila nikoli par.

V drugem delu opazovalnega obdobja je bila v kotiček dodana svetlobna tabla, ki je obogatila igralno okolje. Kljub raznolikim ponujenim materialom za igro na svetlobni tabli, je bilo otrokom najbolj zanimivo spreminjanje barv na tabli. Igra s svetlobno tablo je bila v večinoma individualno usmerjena in časovno kratkotrajna. Najraje se je s svetlobno tablo igrala ZT, najmanj pa TN.

3.6.1.8. Zvočna pravljica (avditorna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Zvočna pravljica povezuje več različnih področij učenja, namesto, da se osredotoča le na eno. Tako povezuje jezikovno, glasbeno in socialno izkušnjo. Dejavnost spodbuja razvoj slušne pozornosti, slušnega zaznavanja in govora ter podpira usmerjeno poslušanje in razumevanje pripovedi. S sodelovanjem v skupini dejavnosti otroci razvijejo občutek odgovornosti za svojo vlogo, krepijo sodelovanje in medsebojno usklajevanje. Dejavnost omogoča tudi ustvarjalno izražanje skozi uporabo zvokov in ritma.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v gozdu, v obliki vodene zvočne pravljice. Otrokom pripovedujem zgodbo, otroci pa aktivno sodelujejo z uporabo zvočnih učinkov z uporabo malih ritmičnih instrumentov:

- * triangel,
- * ropotuljica (z zvokom dežja),
- * boben,
- * lesene palčke in
- * ropotulja.

Vsak otrok ima določen svoj lik, ki ga ponazori s svojim instrumentom. Med pripovedovanjem otroci ob točno določenih delih zgodbe, ko je omenjen njihov lik ustvarjajo zvočni učinek z malimi ritmičnimi instrumenti.

Slika 9: Zvočna pravljica

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - otroci razvijajo slušno zaznavanje, saj poslušajo pripoved zgodbe, prepoznajo ključne besede in razlikujejo različne zvoke instrumentov.
 - ker je bila dejavnost izvedena v gozdu, je bilo več naravnih dražljajev (zvok vetra, ptičje petje, šumenja listov, vonj lesa in zemlje). Te naravne dražljaje so morali otroci uskladiti z dejavnostjo, zato se je razvijala tudi senzorna integracija in sposobnost selektivne pozornosti. Dražljaji so manj predvidljivi in spodbujajo otroke k pozornejšemu poslušanju.
- * Razvoj pozornosti:
 - dejavnost je zahtevala usmerjeno in selektivno pozornost. Otroci so morali pozorno spremljati potek zgodbe, prepoznati trenutek, ko je bil omenjen njihov lik in se ob pravem času vključiti z zvokom instrumenta. To, da smo dejavnost izvedli v gozdu, je še bolj spodbujalo razvoj pozornosti in koncentracije, saj so morali otroci spremljati zgodbo in izločati dražljaje iz okolja.
- * Socialna interakcija:
 - otroci morajo čakati na lasten zvočni trenutek v zgodbi in pravilno zaigrati na instrumente. Ker je imel vsak otrok svojo vlogo, je bila uspešnost dejavnosti odvisna od skupnega delovanja. Tako so otroci razvijali tudi občutek odgovornosti za svojo vlogo, zavedanje pomena prispevka posameznika k skupini in medsebojno poslušanje in usklajevanje.
- * Razvoj motorike:
 - igranje na male ritmične instrumente spodbuja razvoj koordinacije gibov, natančnost in nadzor gibanja rok.
- * Razvoj govora in jezika:
 - poslušanje zgodbe spodbuja razumevanje jezika, bogati besedni zaklad in razvija sposobnost poslušanja ter sledenja pripovedi.
- * Kognitivni razvoj:
 - otroci povezujejo slišne informacije z ustreznim odzivom, prepoznajo ključne besede in razumejo zaporedje dogodkov v zgodbi, kar spodbuja razumevanje pripovedi, spomin in sposobnost povezovanja informacij.

POTEK DEJAVNOSTI:

Po prihodu v gozd smo si uredili kotichek za igro. Pripravili smo si odejo in jo razgrnili. Nanjo so se posedli. Na začetku so otroci spoznali in preizkušali male ritmične instrumente, ki smo jih nato uporabili pri izvedbi zvočne zgodbe. Nato sem jim zgodbo prebrala, otroci pa so jo najprej poslušali brez aktivnega sodelovanja. Po razdelitvi vlog so otroci pozorno sledili navodilom, prevzeli vsak svojo vlogo in ob ponovnem branju zgodbe ustrezno uporabili instrumente. Zgodbo smo ponovili trikrat, pri čemer so otroci med ponovitvami menjali vloge in male instrumente. Med izvajanjem zvočne zgodbe so se pokazale razlike v načinu vključevanja posameznih otrok. ZT je bila pri dejavnosti zelo zavzeta, z zanimanjem je sledila poteku zgodbe in se z veseljem vživljala v svojo vlogo. TN je v času dejavnosti večkrat usmerjal pozornost v raziskovanje malih instrumentov, preizkušal njihove zvočne lastnosti in jih uporabljal tudi izven dogovorjenih delov zgodbe. NFP pa je pogosto prevzela pobudo, usmerjala potek igre ter z besedami in dejanji vplivala na sodelovanje ostalih dveh otrok. Dejavnost je trajala 33 minut.

Kljub prisotnosti zunanjih dražljajev v naravnem okolju so otroci ves ohranili visoko raven pozornosti in zbranosti.

3.6.1.9. Prosta igra

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Prosta igra predstavlja pomembno obliko dejavnosti v zgodnjem otroštvu, saj otrokom omogoča samostojno izbiro aktivnosti, raziskovanje in spontano učenje. Spodbuja razvoj avtonomije, samostojnega odločanja in notranje motivacije za igro ter omogoča opazovanje otrokove sposobnosti usmerjanja pozornosti in vztrajanja pri izbrani dejavnosti. Hkrati prosta igra omogoča razvoj socialnih odnosov, saj otroci spontano sodelujejo, se dogovarjajo in vključujejo vrstnike v igro.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici. Dejavnost je potekala brez konkretnih navodil glede vsebine, cilja ali poteka igre, temveč so otroci imeli popolno avtonomijo pri izbiri dejavnosti, trajanja in vključevanja vrstnikov. Otrokom sem podala le splošno navodilo, da se lahko prosto igrajo. Na voljo so imeli vse koticke in materiale v igralnici:

- * igro z ledom (navadnim, ledom s sokom pomaranče in ledom z rožicami),
- * okušanje različnih živil,
- * čutno kocko,
- * skrivni kotichek,
- * kotichek dom in
- * druge igrače in materiale, ki so jim sicer dostopni v igralnici.

Moja vloga je bila izključno opazovalna- sedela sem ob strani in beležila potek igre, trajanje pozornosti in oblike sodelovanja med otroki.

Slika 10: Igra z ledom v prosti igri

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - o pri ponujenih igrah otroci uporabljajo več čutil hkrati (vid, tip, okus in sluh), kar spodbuja senzorično integracijo in bogati zaznavne izkušnje.
- * Razvoj pozornosti:
 - o prosta izbira igre omogoča opazovanje trajanje usmerjene pozornosti brez zunanje ga usmerjanja.
- * Socialna interakcija:

- otroci v prosti igri spontano sodelujejo, se vključujejo v skupno igro, si izmenjujejo materiale in se dogovarjajo poteku igre. Na ta način razvijajo komunikacijo, sodelovanje in socialne veščine.
- * Razvoj motorike:
 - pri manipulaciji z različnimi materiali otroci razvijajo koordinacijo gibov, spretnosti rok in natančnost gibanja.
- * Razvoj govora in jezika:
 - med prosto igro otroci spontano razvijajo govor preko dialoga, izmenjave idej ter poimenovanja materialov in svojih dejanj. Med raziskovanjem se učijo opisovati opažanja, komentirati igro vrstnikov in se dogovarjati o scenariju igre ter uporabi prostora in materialov. Takšna spontana komunikacija bogati besedni zaklad, izražanja misli in poslušanja vrstnikov
- * Kognitivni razvoj:
 - prosta igra spodbuja raziskovanje, reševanje preprostih problemov, sprejemanje odločitev in razvoj samostojnega mišljenja. Otroci samostojno izbirajo dejavnosti, preizkušajo različne načine uporabe materialov in povezujejo svoje izkušnje iz različnih dejavnosti.

POTEK DEJAVNOSTI:

Ob začetku igre so otroci kratek čas izkazovali negotovost pri samostojnem začetku igre brez navodil, nato pa se je TN spontano usmeril v skrivnostni kotiček, ZT in NFP pa sta raziskovali ostale kotičke v igralnici. Otroci so se spontano premikali med posameznimi igralnimi kotički in vstopali v igro drug drugega.

Igra se je naprej odvijala v skrivnostnem kotičku, nato pa ga je po minuti igre ZT zapustila in se odpravila v čutno kocko, kjer je s svetilko raziskovala perje in svetlobne učinkе. Po 9 minutah in 30 sekundah se je TN odpravil k mizi z ledom, kjer je začel raziskovati ledene kocke. Punci sta se mu kmalu pridružili. Pri igri z ledom je prišlo do več interakcij, delitev materiala in tudi konfliktnih situacij:

- * TN in NFP sta se prepirala za kladivo,
- * TN je želel imeti največ kosov ledu,
- * ko TN želi vzeti ZT kladivu, se mu je ta uprla in dala kladivo NFP,
- * TN je jemal stvari ZT in ji razlagal, da je mrzlo,
- * ZT jemlje NFP ledene kocke.

Kljub temu so se otroci v igri večkrat spontano prilagajali, opazovali spremembe in raziskovali senzorične lastnosti materiala.

TN je opazil, da se kocke ledu med seboj razlikujejo in je začel led okušati in NFP ga je posnema, k temu sta spodbujata tudi ZT. Ledene kocke z rožicami niso pritegnile pozornosti otrok.

ZT je v določenih delih igre ohranjala bolj opazovalno vlogo, medtem ko sta bila TN in NFP bolj aktivna in vključena v raziskovalno igro. TN pa je bil navdušen in svoje doživljanje verbalno izrazil: » Svetovno je to.« NFP je pogosto izražala nelagodje zaradi mokrih rok. Tako so se otroci umaknili v garderobo, kjer so si umili roke, nato pa so se vrnili k igri. TN se je prvi izgubil interes za igro z ledom in je dekleti večkrat poskušal vključiti v druge dejavnosti, vendar sta dekleti vztrajali pri nadaljevanju raziskovalne igre z ledom in nista sledili njegovim pobudi.

TN je najprej predlagal igro kepanja s časopisnimi kepami, vendar sta se dekleti raje vrnili k igri z ledom. Po 10 minutah in 40 sekundah se je TN odpeljal s poganjalcem in hoče pritegnit pozornost odraslega. Medtem je NFP začela kuhati z ledom, TN pa je šel kuhat v otroško

kuhinjo. Po 12 minutah in 40 sekundah se je TN ponovno vrne k poganjalcu, NFP pa je brisala tla pri mizi z ledom. Kasneje TN ponovno poskuša dekleti privabiti k igri v kuhinji, vendar njegove pobude tudi tokrat niso sprejete, zato se umakne v skrivnostni kotiček, »gledat lučke«. Ob tem trka po škatli, kar sproži odziv NFP, ki se razjezi, ZT pa gre preverit dogajanje in se takoj spet vrne nazaj k igri z ledom. Čez minuto pride iz skrivnostnega kotička TN in pove, da je bil na izletu. NFP pa dela ledeno torto. Kasneje TN dekleti povabi na piknik, vendar še naprej vztrajata pri igri z ledom, zato se spet umakne v skrivnostni kotiček.

Po 17 minutah in 17 sekundah se je igre z ledom naveličala tudi ZT. TN se vrne k mizi, kjer je prišlo do konflikta z NFP, saj ji je jemal ledene kocke in jo potiskal. NFP se je na njegovo vedenje odzvala z jezo, vendar TN ni odnehal s svojim ravnanjem.

Nato je TN odšel v sosednji prostor po krpo za brisanje tal, medtem si je ZT umila roke in se odpravila v skrivnostni kotiček. Tja vabi tudi TN-ja in skupaj se igrata piknik. NFP je medtem ZT ponovno povabila k igri z ledom.

ZT in TN sta se v nadaljevanju igrala z vozičkom, kuhinjo in poganjalcem. Po 20 minutah začetka igre je TN prešel k okuševalnem pladnju, kjer je najprej vohal posamezne posode, nato pa se vključil v igro v čutni kocki, kjer se je igral z ogledalom. Po 22 minutah k pladnju pristopila NFP in iskala potrditev pri odraslem. Ko je začela okušati snovi, sta se ji pridružila tudi TN in ZT. ZT se je zaradi neustreznega stola umaknila od mize. TN je NFP spraševal o okusih in vabil ZT k sodelovanju. ZT pa je sedela na poganjalcu in ju opazovala. TN je ob vonjanju kisa komentiral, da ga spominja na »špricar« in ga sprva ni želel poskusiti. TN in NFP rečeta ZT, da imata malico.

Po 25 minutah in 30 sekundah se je ZT ponovno pridružila igri okušanja, vendar je še vedno le opazovala. TN se je nato opogumil in poskusil snovi, pri čemer je okuse komentiral z NFP. ZT še vedno ne želi poskusiti snovi in jima nagaja s potiskanjem mize, nato se je spet umaknila in se šla igrat z vozičkom. Po 31 minutah se je TN vrnil k mizici z ledom in ugotovil, da se je led stopil, zato je nadaljeval raziskovanje pri mizici z okuševalnim pladnjem, kjer je okušal le vodo. Po 32 minutah in 26 sekundah je TN povedal, da »gre delat«, kar sta posnemali tudi dekleti. Skupaj so se ponovno vrnili k mizi z ledom, kje je prišlo do ponovnega konflikta med TN in NFP, medtem ko ju je ZT opazovala.

Nato je TN zapustil mizo in povabil dekleti, ki sta mu tokrat sledili v skrivnostni kotiček. NFP TN-ju ni dovolila v škatlo, zato se je umaknil na klopco, NFP pa ga pride tolažit. Sledilo je ponovno prehajanje med igralnimi vlogami, pri čemer je TN izrazil željo po skupni igri, ZT pa je v tem času izražala občutke jeze zaradi izključevanja iz igre. NFP je pripravila posodo v kuhinji, skupaj z TN sta organizirala piknik, ki se mu je kasneje, na povabilo NFP, pridružila tudi ZT. Piknik so sprva izvajali na preprogi, nato pa so se premaknili v skrivnostni kotiček. Pri tem NFP ZT ni dovolila vstopa v škatlo, zato se je ZT premaknila k abecedni steni, kasneje pa poskušala ponovno vstopiti v škatlo vendar ji to ni bilo omogočeno. Zaradi tega je postala žalostna in je trkala po škatli, medtem ko sta NFP in TN izražala nelagodje. Dejavnost se je nadaljevala še kratek čas, nato pa smo jo zaključili in pospravili in se odpravili na igrišče. Dejavnost je trajala 41 minut.

3.6.2. Zdravje

V tem sklopu dejavnosti smo obeležili tudi Svetovni dan zdravja, zato so bile načrtovane dejavnosti tematsko povezane z zdravim načinom življenja. Otroci so skozi igro, pogovor in različne senzorične ter gibalne dejavnosti spoznavali pomen skrbi za telo, zdrave prehrane, gibanja in osnovnih higienskih navad. Dejavnosti so bile prilagojene starosti otrok in usmerjene v aktivno sodelovanje, raziskovanje in pridobivanje neposrednih izkušenj. Pri tem smo spodbujali razvoj njihovih navad, samostojnosti in zavedanja o pomenu zdravja za dobro počutje in vsakodnevno življenje.

3.6.2.1. Raziskovalni pladenj: Razlikovanje in poimenovanje snovi s podobnim videzom (gustatorna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost je pomembna za razvoj razumevanja, da videz ni vedno zanesljiv pokazatelj vsebine. Otrokom omogoča raziskovanje in primerjanje snovi s podobnim videzom, vendar različnimi lastnostmi. S tem spodbuja razvoj senzoričnega zaznavanja, predvsem okušanja, in krepi usmerjeno pozornost, raziskovalno mišljenje in jezikovni razvoj. Ob skupnem raziskovanju in izmenjavi mnenj dejavnost spodbuja tudi socialno interakcijo med otroki.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici kot vodena igra. Otroci so dobili osnovna navodila in usmeritve poteka raziskovanja. Na pladnju so pripravljene posodice s snovmi, ki so si bile podobne na pogled, vendar različne po okusu in vonju:

- * sol-sladkor,
- * malinovec-kis,
- * voda- voda z okusom,
- * čokolada v prahu- kakav v prahu,
- * sladkor v prahu- kokosova moka,
- * kečap - marmelada,
- * mleti orehi – kokosov sladkor.

Otroci snovi raziskujejo, predvsem z okušanjem, jih poskušajo prepoznati in poimenovati. Ob tem opisujejo okus snovi in pripovedujejo, kateri okus jim je bolj všeč.

Slika 11: Okušanje snovi podobnega videza

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - o dejavnost spodbuja razvoj gustatornega zaznavanja, saj otroci razlikujejo med različnimi okusi. Ob raziskovanju pa uporabljajo tudi druge čute, kot so vid, tip in vonj, kar spodbuja senzorično integracijo, da otroci na koncu vse informacije organizirajo in povežejo v smiselno celoto.

- * Razvoj pozornosti:
 - za prepoznavanje snovi morajo otroci pozorno opazovati, okušati in primerjati različne dražljaje. Dejavnost zahteva osredotočenost na posamezno nalogo in natančno zaznavanje razlik med snovmi.
- * Socialna interakcija:
 - med dejavnostjo otroci izmenjujejo svoja opažanja, izražajo mnenja o okusih ter poslušajo mnenja in izkušnje drugih. Tako razvijajo komunikacijo, sodelovanje in socialno izmenjavo izkušenj.
- * Razvoj motorike:
 - pri manipulaciji s posodicami in okušanju snovi otroci razvijajo koordinacijo gibov rok in natančnost pri ravnanju z materiali.
- * Razvoj govora in jezika:
 - dejavnost pa spodbujala tudi poimenovanje okusov, snovi, izražanje osebnih mnenj, opisovanje občutkov in pripovedovanje o preteklih izkušnjah, kar vpliva na razvoj govora.
- * Kognitivni razvoj:
 - dejavnost spodbuja raziskovalno mišljenje, saj otroci primerjajo snovi, povezujejo informacije iz različnih čutil in oblikujejo zaključke o tem, kaj posamezna snov je, kar je priprava na učenje. Ob tem razvijajo tudi razumevanje, da zunanji videz ne odraža vedno dejanskih lastnosti snovi.

POTEK DEJAVNOSTI:

Na mizi je bil pripravljen pladenj z manjšimi posodicami, ki so vsebovale snovi podobnega videza. Otroci so postopoma prisledli k dejavnosti, pri čemer je ZT potrebovala nekaj dodatne spodbude za vključitev. TN je ob začetku opisoval snovi, ki jih je imel pred sabo in s tem spodbujal tudi dekleta k opazovanju. V nadaljevanju so vsi trije otroci snovi povonjali, okušali in jih poskušali poimenovali. Ob tem so opisovali svoja zaznave ter razmišljali o njihovi uporabi v vsakdanjem življenju. NFP je z zanimanjem in navdušenjem poskusila vse ponujene snovi, medtem ko sta bila ZT in TN pri okušanju nekoliko bolj zadržana in previdna. Dejavnost je potekala 20 minut.

3.6.2.2. Raziskovalni pladenj: Kaj manjka? (vizualna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost predstavlja preprosto, vendar zelo učinkovito dejavnost za razvoj kognitivnih sposobnosti pri otrocih. Spodbuja razvoj vizualnega zaznavanja, krepi usmerjeno pozornost, razvija delovni spomin. Otroci se učijo opazovati podrobnosti, zapomniti vizualne informacije in prepoznavati spremembe v okolju. Ob tem pa podpira tudi jezikovni razvoj in spodbuja razvoj samoregulacije in potrpežljivosti.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici kot vodena igra. Otroci so morali opazovati, si zapomniti in prepoznati spremembe. Pripravljen je bil pladenj z naslednjimi predmeti:

- * žogica,
- * barvica,
- * prstna lutka,
- * avtomobilček in

- * žlička.

Naloga otrok je, da si predmete najprej dobro ogledajo in si jih poskušajo zapomniti. Nato eden izmed otrok zapustil igralnico, en predmet pa se odstrani s pladnja. Ko se otrok vrne, mora ugotoviti, kateri predmet manjka.

Slika 12: Kaj manjka?

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - o dejavnost spodbuja razvoj vizualnega zaznavanja, saj otroci opazujejo predmete, razlikujejo njihove oblike in barve ter zaznavajo spremembe v razporeditvi predmetov.
- * Razvoj pozornosti:
 - o otroci morajo natančno opazovati predmete, se osredotočiti na njihove značilnosti in ohraniti pozornost, da si jih lahko zapomnijo. Dejavnost spodbuja razvoj selektivne in usmerjene pozornosti.
- * Socialna interakcija:
 - o otroci sodelujejo v skupni dejavnosti, opazujejo igro vrstnikov in čakajo, da pridejo na vrsto. S tem razvijajo potrpežljivost, samoregulacijo in spoštovanje pravil igre.
- * Razvoj jezika in govora:
 - o otroci poimenujejo predmete, opisujejo opažene spremembe in izražajo svoje ugotovitve, kar spodbuja razvoj besedišča in govornega izražanja.
- * Kognitivni razvoj:
 - o dejavnost spodbuja razvoj delovnega spomina, saj si morajo otroci zapomniti predmete na pladnju. Ob tem primerjati začetno in končno stanje ter prepoznati manjkajoči predmet, kar spodbuja logično razmišljanje in spretnost prepoznavanja sprememb.

POTEK DEJAVNOSTI:

Otroke je na mizi pričakal pladenj s petimi predmeti. Najprej smo predmete skupaj opazovali, jih opisovali in poimenovali. Nato smo izbrali NFP, ki je prva zapustila igralnico, medtem ko smo ostali en predmet skrili. Ob vrnitvi je brez težav prepoznala, kateri predmet manjka. Dejavnost se je nadaljevala tako, da so otroci izmenično 5x zapustili igralnico in ponovno ugotovili manjkajoči predmet. Pri NFP je bilo opaziti hitro razumevanje naloge in dobro strategijo reševanja. Pri ugotavljanju manjkajočega predmeta je izkazala natančno opazovanje in si predmete učinkovito zapomnila. Pri dejavnosti je bila zbrana in samozavestna pri podajanju odgovorov. TN je pri nalogi aktivno sodeloval in je pogosto verbaliziral svoja

opažanja. Pri prepoznavanju manjkajočega predmeta si je pomagal z opisovanjem in primerjanjem predmetov. Včasih je potreboval nekoliko več časa za razmislek, vendar je nalogo uspešno rešil. ZT je bila na začetku nekoliko bolj zadržana in je potrebovala spodbudo za vključitev v dejavnost. Pri nalogi je večinoma opazovala in si vzela čas za premislek, nato pa tudi uspešno prepoznala manjkajoči predmet. Pri ponovitvah je postajala vse bolj samozavestna in aktivna.

Dejavnost je trajala 30 minut.

3.6.2.3. Umivanje kamnov (taktilna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost umivanja kamnov je preprosta, vendar celovito izkušnja, ki združuje senzorično raziskovanje in praktično delo. Spodbuja razvoj taktilnega zaznavanja, razvija motorične spretnosti in krepi usmerjeno pozornost, spodbuja naravoslovno mišljenje in omogoča socialno interakcijo.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici, kot vodena igra. Otrokom sem podala osnovna navodila in usmerila zaporedje korakov pri umivanju kamnov.

Otroci so imeli na voljo:

- * kamne,
- * posodo z vodo in detergentom,
- * posodo s čisto vodo in
- * posodo za odlaganje čistih kamnov.

Naloga otrok je bila, da kamne najprej umijejo v vodi z detergentom, jih nato sperejo v čisti vodi in odložijo v zadnjo posodo, kjer se kamni posušijo. Pri tem pa so morali biti pazljivi, da se voda ni polila.

Slika 13: Umivanje kamnov

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - o otroci v tej igri zaznavajo različne taktilne občutke, kot so tekstura kamnov, mokrota, temperatura vode in občutek pene detergenta. Pri tem so razlikovali med umazanimi in čistimi kamni.
- * Razvoj pozornosti:
 - o dejavnost zahteva osredotočenost na zaporedje korakov in spremljanje procesa čiščenja. Otroci morajo opazovati spremembe na površini kamnov in presoditi ali je kamen čist.

- * Socialna interakcija:
 - otroci med dejavnostjo sodelujejo, si pomagajo in se med seboj spodbujajo pri opravljanju naloge, kar krepi socialne odnose in občutek skupnosti.
- * Razvoj motorike:
 - pri umivanju kamnov otroci razvijajo koordinacijo oko-roka, natančnost gibov in moč prijema. Mokre kamne morajo otroci pravilno prijeti, da jim ne zdrsnejo iz rok, in jih dovolj močno podrgniti, da odstranijo umazanijo.
- * Razvoj govora in jezika:
 - Otroci ob igri spontano poimenujejo materiale, opisujejo svoja opažanja in medsebojno komunicirajo.
- * Kognitivni razvoj:
 - Otroci opazujejo spremembe na površini kamnov pred in po čiščenju ter spoznavajo vzročno- posledični odnos med umivanjem in čistočo kamnov. Tako razvijajo osnovno naravoslovno ravnanje in sposobnost opazovanja sprememb.

POTEK DEJAVNOSTI:

Otroke so na začetku pričakale tri posode, v prvi je bila topla voda z milnico, v drugi čista voda, tretja posoda pa je bila prazna in namenjena odlaganju čistih kamnov, da se posušijo. NFP je tako začela z aktivnim umivanjem kamnov v milnici ter pri tem spontano pela. ZT je pri dejavnosti komentira svoje početje in pogosto iskala odziv odraslega. TN je izkazal zanimanje za vprašanja povezana z domačim okoljem, ter razmišljal o tem, kako bi na njegovo igro reagirala mama. Ob tem ga je motila tudi topla voda, ki jo je opisal kot prevročo in pene na rokah. Hkrati je opazoval kako se kamni potopijo v vodi in izrazil željo, da bi to dejavnost ponavljal vsako jutro. ZT in NFP sta v tem času intenzivno sodelovali in skupaj iskali kamne v peni in se ob tem glasno smejali. Nato TN opazi, da je na tleh mokro in pokaže skrb za okolje, zato pobrišem tla. TN začne primerjati velikost kamnov in jih zelo previdno prenaša iz ene posode v drugo, pri čemer kamen prej strese, da ne zmoči tal. Medtem ko NFP škropi po tleh. ZT pa jo posnema. Po 10 minutah se je TN začel zanimati za stvari, ki niso povezane z umivanjem kamnov. ZT je ostala zelo pozorna in motivirana za umivanje kamnov, medtem ko je NFP nadaljevala z intenzivno senzorno igro, mešala, škropila in pela. To vedenje je posnemala tudi ZT. Po 15 minutah je TN zapustil dejavnost, medtem ko sta ZT in NFP nadaljevali z umivanjem. NFP je pri tem kamne metala v vodo, piha peno iz njih in z njimi simbolično uprizarjala različne situacije (vožnja avtomobila). TN sedi pri mizi in jo je od daleč opozarjal naj bo previdna, da ne pade po mokrih tleh in vabil obe dekleti, naj se prideta igrati z njim, vendar dekleti nista prekinili svoje dejavnosti. V nadaljevanju sta ZT in NFP primerjali velikosti kamnov in jih poimenovali glede na obliko (luna, nos od pingvina, obraz od NFP). S tem sta razvijali simbolično mišljenje in domišljijско igro. Po 30 minutah se je TN ponovno vključil v igro, vendar je kmalu postal zaskrbljen zaradi mokrih copatov in strahu pred tem, da bi se povsem »pomokril«. Prišlo je tudi do konflikta med TN in NFP zaradi kamna. Po 40 minutah sta TN in ZT zapustila dejavnost, medtem ko je NFP nadaljevala z igro z nespremenjenim interesom, kljub temu da je bila že nekoliko mokra. Ko je po 50 minutah zmanjkalo kamnov, je NFP nadaljevala raziskovanje vode in kamne ponovno vračala v posode z vodo. Dejavnost smo zaključili po 57 minutah.

3.6.2.4. Sprehod- lov na barve (vizualna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost predstavlja raziskovalno učenje v naravnem okolju, kjer otroci preko opazovanja in gibanja razvijajo različne razvojne kompetence. Iskanje barv v okolju spodbuja razvoj vizualnega zaznavanja, krepi usmerjeno pozornost in spodbuja raziskovalni odnos do narave. Dejavnost povezuje gibanje z učenjem, omogoča razvoj govora, saj otroci poimenujejo barve in predmete iz okolje. Hkrati pa spodbuja tudi socialno sodelovanje, saj otroci med seboj delijo opažanja in ideje.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena na prostem, kot voden sprehod, saj je imela jasno določen cilj- iskanje in prepoznavanje barv v okolici, nalogo in usmerjanje s strani odraslega. Otroci imajo na sprehodu v naravo nalogo, da opazujejo okolje in iščejo različne barve v okolici. Otroci imajo navodilo, da poimenujejo barve, ki jih opazijo na predmetih in v naravi okoli sebe. Njihova opažanja se zapišejo v tabelo, ki se že prej pripravi v vrtcu. Na sprehodu otroci samostojno iščejo barve v okolju, odrasli jih le malo spodbuja in usmerja njihovo pozornost.

Slika 14: Sprehod- lov na barve

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - dejavnost spodbuja razvoj vizualnega zaznavanja, saj otroci prepoznavajo in razlikujejo barve v naravnem okolju. Opazujejo različne barvne odtenke, primerjajo barve med seboj in jih povezujejo s konkretnimi predmeti iz okolja.
- * Razvoj pozornosti:
 - iskanje barv zahteva osredotočeno opazovanje okolice. Otroci razvijajo selektivno in dolgotrajno pozornost, saj morajo kljub številnim dražljajem v naravi ostati osredotočeni na nalogo.
- * Socialna interakcija:
 - otroci med dejavnostjo sodelujejo, drug drugega opozarjajo na opažene barve in poslušajo ideje vrstnikov. Tako razvijajo komunikacijo, sodelovanje in skupinsko raziskovanje.
- * Razvoj motorike:
 - sprehod spodbuja razvoj grobe motorike, saj otroci med hojo raziskujejo okolje, se gibljejo po različnih površinah in usklajujejo gibanje telesa.
- * Razvoj govora in jezika:
 - ob poimenovanju barv in predmetov si otroci bogatijo besedni zaklad ter razvijajo sposobnosti opisovanja svojih opažanj.
- * Kognitivni razvoj:

- otroci povezujejo barve z določenimi predmeti in pojavi v okolju, jih primerjajo in razvrščajo. Na ta način razvijajo sposobnost opazovanja, primerjanja in povezovanja informacij iz okolja.

POTEK DEJAVNOSTI:

Pred odhodom smo se z otroki pogovorili o cilju dejavnosti- opazovanju okolja, iskanju predmetov različnih barv ter skupno beleženje opažanj v tabelo. Otrokom sem predstavila način dela, pri katerem so morali poimenovati predmet in njegovo barvo. Ogljedali smo si tabelo in poimenovali barve, nato smo se primerno obuli in oblekli in se odpravili na pot.

Že na izhodu iz vrtca sta TN in NFP spontano začela naštevati barve in predmete iz okolice, medtem ko je ZT sprva ostajala v ozadju. Ob dodatni spodbudi se je tudi ona vključila in začela poimenovati barve, ki jih je zaznala v okolici. Ko je prejela dodatno razlago, da mora poleg barve poimenovati tudi predmet, je navodilo razumela in nalogo začela ustrezno izvajati. Pot nas je vodila ob glavni cesti, do pešpoti ob reki Dravi, kjer so otroci opazovali različne elemente okolja, kot so prevozna sredstva, naravni elementi in predmete v bližini bivališč. Pri dejavnosti je bilo opaziti kako so otroci aktivno opazovali okolico in iskali ustrezne primere. Opazili so tudi prozorno pajčevino in vodo. Med TN in NFP pa še tekmovalni element, saj sta si prizadevala čim hitreje opaziti in poimenovati posamezne predmete, ZT pa je imela nekaj težav s poimenovanjem posameznih predmetov in njihovih barv, zato je bila bolj tiho in previdna. Hkrati so se otroci med seboj opozarjali na opažne elemente v okolju. Kljub številnim zunanjim dražljajem in potrebi po večji previdnosti v prometu so otroci ohranili usmerjeno pozornost na nalogo in ostali aktivno vključeni 35 minut.

Naslednji dan sem pripravila sličice opaženih predmetov in barvne podloge. Skupaj s tabelo rezultatov prejšnjega dne smo se odpravili v gozd, kjer smo izvedli nadaljevalno dejavnost. Otroci so posamezno izbrali sličico, jaz pa sem jih usmerjala z vprašanjem o barvi posameznega predmeta iz prejšnjega dne. Nato so stekli do ustrezne barvne podloge in nanjo položili izbrano sličico. Tudi ta del dejavnosti je trajal približno 30 minut. Otroci so bili ves čas zbrani, navodil ni bilo potrebno dodatno ponavljati. Prav tako niso imeli težav s čakanjem na vrsto. Med seboj pa so se spodbujali in navijali.

3.6.3.5. Raziskovalni bazen s semeni (taktilna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost spodbuja senzorično raziskovanje in otrokom omogoča neposredno izkušnjo z različnimi naravnimi materiali. Ob manipulaciji z drobnim materialom otroci razvijajo taktilno zaznavanje, fino motoriko in sposobnost usmerjanja pozornosti in koncentracije. Dejavnost spodbuja tudi samostojno raziskovanje, primerjanje materialov in socialne interakcije pri skupni igri.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je potekala v igralnici kot delno vodena senzorična igra. Otroci so imeli pripravljen material in prostor za igro, vsebino igre pa so razvijali samostojno.

V bazenu so imeli pripravljen naslednji material:

- * bučna semena,
- * fižola,
- * koruza,
- * čokoladni kosmiči,
- * posode,

- * lončki,
- * žlice.

Pred začetkom dejavnosti so otroci dobile le varnostno pravilo, da semen iz senzoričnega bazena ne smejo dajati v usta.

Slika 15: Raziskovalni bazen s semeni

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - dejavnost spodbuja razvoj taktilnega zaznavanja, saj otroci zaznavajo različne teksture, oblike in velikosti semen. Pri raziskovanju so primerjali različne materiale in njihove lastnosti.
- * Razvoj pozornosti:
 - raznolik material spodbuja zanimanje in daljše vztrajanje pri dejavnosti. Otroci se osredotočajo na presipavanje, razvrščanje in raziskovanje materiala, kar spodbuja razvoj usmerjene pozornosti.
- * Socialna interakcija:
 - otroci pri igri sodelujejo, si izmenjujejo material in opazujejo dejavnost drugih. Tako razvijajo komunikacijo, sodelovanje in skupno raziskovanje.
- * Razvoj motorike:
 - z zajemanje materiala z žlicami, presipavanjem in prijemanjem drobnih semen si otroci razvijajo fino motoriko, koordinacijo oko-roka in natančnost gibov-
- * Razvoj govora in jezika:
 - med igro otroci spontano razvijajo govor in jezik skozi poimenovanje materialov, opisovanje tekstur, oblik in lastnosti semen ter pripovedovanje o svojih opažanjih. Ob skupni igri in izmenjavi idej se učijo izražati misli, poslušati vrstnike in sodelovati v pogovoru, kar bogati besedni zaklad, sposobnost opisovanja in komunikacijske spretnosti.
- * Kognitivni razvoj:
 - otroci v dejavnosti primerjajo različne vrste semen, opazujejo njihove lastnosti in razvijajo raziskovalno mišljenje in sposobnost razlikovanja med materiali.

POTEK DEJAVNOSTI:

Otroci so pred začetkom dejavnosti prejeli pravilo, da materialov iz senzornega bazena ne nosijo drugam in da niso namenjeni uživanju. TN je takoj vzel posodico in semena ter spontano izjavil, da kuha juho («župo»). ZT je uporabljala žlice, NFP pa posode, pri čemer sta prav tako

dekleti vstopili v simbolno igro kuhanja. TN je večkrat vzpostavil komunikacijo z odraslim, zato je bil spodbujen, da se v igro vključi skupaj z dekletoma. ZT je sprva le opazovala, nato pa se je postopoma vključila v igro in začela presipavati semena v posodo. Med otroki je prihajalo tudi do izmenjave predmetov in kratkih socialnih interakcij (izvoli, hvala), vendar se ZT ob zavrnitvi pogosto umakne in nadaljuje z individualno igro. Po 10 minutah je TN verbaliziral zadovoljstvo z dejavnostjo in spraševal, ali gre za nagrado. Nato je prišlo do kratkih konfliktnih situacij, saj je jemal posodice in semena NFP, medtem, ko ga je ta opozarjala na pravila (semen se ne sme jesti). TN je kasneje izdelal ropotuljico iz plastenke in semen in jo ponudi NFP, rekoč: »Je že kuhano!« Tako so se še 5 minut igrali vsak zase. Kasneje TN opazi kosmiče in pričel z okušanjem, pri čemer sta se mu pridružili tudi dekleti. Vsi trije so izrazili zanimanje in komentirali okus ter lastnosti materialov. NFP je raziskovala tudi druge snovi (fižol), pri čemer ugotavlja njihove lastnosti (je trd). Po 20 minutah je TN začel ponovno vzpostavljati komunikacijo z odraslim in izražal radovednost (ali je fižol zelenjava? in kaj so kosmiči?). NFP je medtem intenzivno presipavala in simbolno strukturirala igro (kuhanje, razvrščanje). ZT in TN sta začela prehajati med opazovanjem NFP, ki se še naprej zavzeto vztraja v igri s semeni, in vključevanjem v igro. V nadaljevanju so se otroci postopoma ponovno povezali v skupno igro, kjer je prihajalo do posnemanja dejanj in izmenjave materialov. ZT je prevzela pobudo pri pospravljanju razsutega materiala, TN pa je nadaljeval z okušanjem in simbolno igro. Ob koncu dejavnosti je prišlo do prehoda v pospravljanje, ki je trajal približno 20 minut, pri čemer so otroci še vedno občasno presipavali semena in posnemali drug drugega. Dejavnost je trajala eno uro in 6 minut.

3.6.2.6. Igra z brivsko peno (taktilna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost je senzorična igra, kjer je otrok aktivni raziskovalec, odrasli pa opazovalec in spremljevalec igre. Takšna dejavnost spodbuja dolgotrajnejšo usmerjeno pozornost, omogoča ustvarjalno izražanje in podpira senzorično integracijo. Hkrati spodbuja spontano sodelovanje med otroki in razvija socialno usklajevanje pri skupni uporabi prostora in materiala.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici kot prosta igra, brez vnaprej podanih navodil, otroci so prosto raziskovali material. Na mizi v igralnici je otroke pričakalo večje ogledalo, nanj sem iztisnila peno za britje, ki je bila glavni material za senzorično raziskovanje. Otroci so imeli dovolj prostora za gibanje okoli ogledala in skupno uporabo površine.

Slika 16: Igra z brivsko peno

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - dejavnost spodbuja predvsem razvoj taktilnega zaznavanja, saj otroci zaznavajo mehko in penasto teksturo materiala. Ob tem vizualno spremljajo nastale sledi in spremembe na površini ogledala, kar spodbuja povezovanje taktilnih in vizualnih informacij.
- * Razvoj pozornosti:
 - vizualno in taktilno zanimiv material naravno pritegne otrokovo pozornost in spodbuja raziskovalno igro. Otroci se lahko dalj časa osredotočajo na raziskovanje materiala, spremljanje nastajanja sledi in preizkušanja različnih načinov rokovanja s peno.
- * Socialna interakcija:
 - ker dejavnost poteka v skupini, ogledalo omogoča skupno uporabo prostora. Otroci se spontano dogovarjajo o uporabi površine, izmenjujejo ideje in opazujejo ustvarjanje vrstnikov.
- * Razvoj motorike:
 - pri igri s peno, risanjem in ustvarjanjem sledi otroci razvijajo koordinacijo oko-roka, natančnost gibov in nadzor nad gibanjem rok.
- * Razvoj govora in jezika:
 - Med igro z brivsko peno otroci opisujejo svoja dejanja in opažanja, poimenujejo risbe in vzorce, kar bogati besedni zaklad. Skupna uporaba materiala spodbuja komunikacijo in izmenjavo mnenj, tako otroci vadijo tudi aktivno poslušanje.
- * Kognitivni razvoj:
 - otroci povezujejo svoje gibanje z nastajajočo sledjo na površini, opazujejo spremembe in preizkušajo različne načine ustvarjanja. Tako razvijajo raziskovalno mišljenje in razumevanje vzročno- posledičnih povezav med gibanjem in vizualnim rezultatom.

POTEK DEJAVNOSTI:

Otroke je na mizi pričakal ogledalo, na katerem so bili pripravljene kupčki bele pene. Otroci so najprej radovedno opazovali materiala in ugibali, kaj je pred njimi. Kmalu so začeli raziskovati z dotikom ter peno razmazali po površini ogledala. Pri tem so se spontano začeli pojavljati tudi prvi poskusi risanja in posnemanja drug drugega. Otroke so motile »umazane roke«, vendar ne toliko, da bi z dejavnostjo prenehali. TN in NFP sta svoje aktivnosti sproti verbalizirala in opisovala ter iskala pozornost in potrditev odraslega, medtem ko je ZT delovala bolj samostojno, brez potrebe po potrditvi odraslega in brez pogostega usmerjanja pozornosti nanj. Vsi trije pa so med dejavnostjo vriskali in si prepevali. NFP se je aktivno gibala okoli ogledala in pogosto spreminjala svojo pozicijo, kar je ZT večkrat posnemala. TN je skozi dejavnost večkrat prevzel vodilno vlogo in usmerjal dogajanje, NFP in ZT pa sta ga pogosto posnemali. Prišlo je tudi do socialnih interakcij v obliki medsebojnega packanja, dotikanja in igrivega lovljenja. Otroci so skupaj risali po peni in sproti opisovali, kaj ustvarjajo. Risbe so nato tudi hitro brisali ali preoblikovali – procesna in raziskovalna narava igre. ZT je na primer s krožnimi gibi z obema rokama narisala »očala«, NFP in TN pa sta se dogovarjala o skupnih motivih (sonce). V nadaljevanju so se pojavljali elementi tekmovalnosti, posnemanja in sodelovanja. Otroci so si izmenično brisali risbe, ploskali, plesali in se lovili okoli ogledala. TN je večkrat namenoma izzival NFP, medtem ko se ZT na to v določenih situacijah ni odzvala in

je ostala v igri. Dejavnost se je zaključila po približno 30 minutah, ko so se otroci bolj lovili okoli ogledala, kot se igrali s peno.

3.6.3. Travnik

V tem sklopu so otroci skozi igro, raziskovanje in neposredno opazovanje okolja spoznavali prebujanje narave, rast rastlin in druge značilnosti pomladi. Pri tem sem spodbujala njihovo radovednost

3.6.3.1. Ne senzorna igra: Razvrščanje semen

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost je klasična, vendar učinkovita naloga za razvoj predšolskih kognitivnih sposobnosti. Spodbuja logično mišljenje, razvija matematične predstave (razvrščanje, primerjanje, kategorizacijo), krepi pozornost in vztrajnost ter spodbuja praktične sposobnosti za fino motoriko in grafomotoriko. Hkrati pa dejavnost omogoča socialno sodelovanje, izmenjavo mnenj in učenje skozi skupinsko reševanje nalog.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici, kot vodena igra, saj je imela cilj, otroci pa so dobili natančna navodila za potek igre. Pripravljen je bil pladenj z različnimi materialom:

- * koruzna,
- * bučna semena,
- * fižol in
- * čokoladni kosmiči.

Zraven pa so bile tudi posode za razvrščanje. Naloga otrok je, da prepoznajo podobnost med materiali in vsako vrsto umestijo v ustrezno posodo. Otroci so lahko material opazovali, primerjali med seboj in semena sistematično razvrščali.

Slika 17: Razvrščanje semen

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - otroci opazujejo različne vrste semen, primerjajo teksture, oblike in velikosti, kar spodbuja taktilno in vizualno zaznavanje.
- * Razvoj pozornosti:
 - dejavnost zahteva osredotočenost na posamezna semena, natančno opazovanje in vztrajanje pri nalogi do zaključka, kar krepi stabilnost koncentracije.
- * Socialna interakcija:
 - otroci se med razvrščanjem pogovarjajo, izmenjujejo mnenja, si pomagajo in se dogovarjajo o pravilni razvrstitvi, kar spodbuja sodelovanje in skupno reševanje nalog.

- * Razvoj motorike:
 - manipulacija z drobnimi semeni, prelaganjem v posode in nadzor gibanja prstov krepí fino motoriko, koordinacijo oko-roka, vse to vpliva na razvoj grafomotoričnih spretnosti.
- * Razvoj govora in jezika:
 - Med dejavnostjo otroci poimenujejo vrste semen, opisujejo njihove lastnosti, primerjajo in izražajo opažanja, kar bogati besedni zaklad in spodbuja razvoj jezikovnih sposobnosti.
- * Kognitivni razvoj:
 - Otroci pri tej igri razvijajo logično mišljenje, sposobnost kategorizacije, primerjanja podobnosti in razlik ter razumevanje vzročno-posledičnih povezav pri razvrščanju materiala. Vse to je temelj za razvoj matematičnega in naravoslovnega mišljenja.

POTEK DEJAVNOSTI:

Dejavnost je predstavljala zaključek igre v senzoričnem bazenu, ki smo ga kasneje preoblikovali v senzorni bazen gozd. Otrokom je bil na mizi ponujen razsut material iz senzoričnega bazena (različna semena in kosmiči) in posodice za razvrščanje posameznih vrst semen. Na začetku so otroci spontano opazovali, tipali in poimenovali posamezna semena. Sledila so jasna navodila za nadaljnje delo, in sicer da vsak otrok zbira in razvršča eno vrsto semen v svojo posodo. Otroci so si naloge razdelili: ZT je razvrščala bučna semena, TN fižol in NFP pa koruzo. Tudi jaz sem jim pomagala s pobiranjem kosmičev. Ko je TN zmanjkalo fižola je spontano pomagal ZT z bučnimi semeni. Med dejavnostjo je potekla tudi živahen pogovor med otroki, predvsem o preteklih dnevih, ko so se igrali v senzornem bazenu, ter o njihovih izkušnjah in občutkih med igro. Otroci so se spominjali, kaj so počeli in kaj jim je bilo posebej zanimivo. Proti koncu dejavnosti se je TN spomnil, da so prejšnje dni v okviru igre okušali kosmiče, ter zaprosil za dovoljenje, da to ponovijo tudi tokrat. Ob soglasju so vsi trije otroci ponovno okušali kosmiče, medtem ko so ostala semena pospravili v posodice za nadaljnjo uporabo. Dejavnost je trajala približno 25 minut. Vsi trije otroci so pri nalogi vztrajali do konca in uspešno zaključili razvrščanje vseh semen.

3.6.3.2. Senzorični sprehod (veččutna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost omogoča otrokom celostno doživljanje naravnega okolja in spodbuja razvoj vseh čutil. Podpira tudi kognitivni, socialno-čustveni in motorični razvoj predšolskih otrok, krepí pozornost, sodelovanje in jezikovno izražanje. Dejavnost povezuje gibanje z učenjem. Naravno okolje omogoča spontano raziskovanje in notranje motivirano osredotočenost.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena na prostem in je potekala kot vodeno senzorično raziskovanje, čeprav so otroci imeli možnost spontanega raziskovanja in samostojnega doživljanja narave. Sprehod po pomladnem travniku je omogočal raziskovanje z vsemi čutili. Tovrsten sprehod temelji na neposrednem doživljanju prostora in naravnih dražljajev.

Slika 18: Senzorični sprehod

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - otroci aktivno uporabljajo zaznave:
 - taktilne- tipanje mahu, božanje dreves,
 - olfaktorne- vonjanje cvetlic, zemlje, mahu,
 - gustatorne- okušanje gozdnih jagod, jabolk,
 - avditorne- poslušanje ptičjega petja, brenčanja žuželk in drugih zvokov okolice,
 - vizualne- iskanje svoje najljubše barve v naravi, opazovanje narave,
 - proprioceptivne- ležanje v travi, na mahu,
 - vestibularne- tek po neravnih površinah- travniku.

To spodbuja senzorično integracijo, da lahko učinkoviteje deluje v okolju, in povezovanje različnih senzoričnih informacij, da razume situacijo in se nanjo pravilno odzove.
- * Razvoj pozornosti:
 - naloga zahteva selektivno usmerjanje pozornosti, izločanje motečih dražljajev, vztrajanje pri zaznavni nalogi in trajnost koncentracije na konkretne senzorične izkušnje. Prehajanje med različnimi senzoričnimi čutnimi izkušnjami pa spodbuja fleksibilnost pozornosti.
- * Socialna interakcija:
 - otroci si delijo opažanja, poslušajo drug drugega, se usklajeno gibajo v skupini, sledijo navodilom in sodelujejo pri raziskovanju, kar krepi sodelovanje in socialne veščine.
- * Razvoj motorike:
 - gibalni del dejavnosti , kot je tek po travniku in tipanje naravnih materialov, spodbuja fino in grobo motoriko ter prostorsko orientacijo.
- * Razvoj govora in jezika:
 - otroci poimenujejo občutke, povezujejo zaznave z besedami in izkušnjami, kar spodbuja razvoj besednega zaklada, opisovanja in simbolnega mišljenja.
- * Kognitivni razvoj:
 - aktivnosti spodbujajo opazovanje, primerjanje zaznav, razvrščanje informacij in refleksijo lastnih izkušenj, kar krepi sposobnost simbolnega mišljenja, logičnega povezovanja in učenja skozi izkušnjo.

POTEK DEJAVNOSTI:

Z otroki smo se odpravili na sprehod z dogovorom, da bomo okolico poskušali opazovati z uporabo čim več čutili. Tako smo prišli do bližnjega travnika, kjer se je začelo senzorično raziskovanje naravnega okolja. Otroci so se med gibanjem po travniku ustavljali, opazovali

okolico in raziskovali različne naravne elemente. Aktivno so sodelovali pri usmerjanju pozornosti na določene dražljaje v naravi in jih doživljali skozi različne senzorične izkušnje. Dejavnost je temeljila na neposrednemu doživljanju prostora, naravnih materialov in sprememb v okolju. Otroci so se med raziskovanjem spontano ustavljali pri zanimivih elementih (rastline, tla, naravni materiali, živali) in jih raziskovali z različnimi čutili- z dotikom, pogledom, sluhom, vonjem in gibanjem. Opaziti je bilo izmenjavanje med individualno in skupinsko pozornostjo, saj so se v določenih trenutkih otroci osredotočili na lastno raziskovanje, nato pa svojo pozornost usmerili v opažanja vrstnikov. ZT je sprva opazovala TN in NFP pri iskanju naravnih elementov po travniku (tipanje mahu), nato pa se je tudi sama vključila v raziskovanje in svoja opažanja delila z ostalima otrokoma. TN je bil navdušen nad hojo in tekom po mehkem mahu, ZT je večkrat odšla do cvetočega drevesa, kjer je vonjala cvetje ter ob tem je opazila in poslušala brenčanje čebel. NFP je zaprla oči in poslušala ptičje petje in z roko kazala smer zvoka, hkrati pa nanj opozarjala tudi druga dva otroka. Otroci so se med seboj spodbujali in si izmenjali opažanja drug drugega, s čimer so usmerjali pozornost drug drugega na različne značilnosti narave. Vsi trije so se navdušeno odzivali na posamezne dražljaje in ohranili visoko stopnjo pozornosti skozi celo dejavnost. TN je med travo prepoznal kislico in povedal, da mu starši doma dovolijo njeno uživanje, zato so vsi trije poskusili, kakšen okus ima. Pri dejavnosti so iskali tudi naravne elemente v svoji najljubši barvi, NFP rožnate cvetove jablane, TN rdeče jagode, ZT pa rumen-oranžni regratov cvet. Ob svojem raziskovanju pa so veliko iskali potrditev in odziv odraslega. Ob potki v travi smo opazili celo gozdne , ki so jih z veseljem okusili. Dejavnost je potekala intenzivno približno 40 minut. Po zaključku smo si privoščili še malico, jabolka z dreves, ki smo ga med dejavnostjo opazovali v cvetju.

3.6.3.3. Raziskovalni bazen: travnik (veččutna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

V tej dejavnosti ima otrok aktivno vlogo raziskovalca, odrasli pa prevzema predvsem vlogo opazovalca in spremljevalca otrokovega razvoja. Takšna oblika igre spodbuja samostojno raziskovanje, krepi pozornost, podpira senzorično integracijo in omogoča razvoj simbolne igre in socialnega sodelovanja. Otroci skozi manipulacijo z materiali pridobivajo neposredne izkušnje, ki spodbujajo učenje skozi igro in raziskovanje.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici, kot delno vodena senzorična igra. Otroci so imeli pripravljen prostor in material, vsebino igre pa so razvijali samostojno.

Raziskovalni bazen je vseboval različne naravne in simbolne materiale:

- * barvne kamne,
- * cvetove iz blaga,
- * plastične žuželke
- * sivka
- * povečevalno steklo
- * pinceta
- * posode za razvrščanje.

Otroci niso prejeli posebnih navodil, temveč so imeli možnost samostojnega raziskovanja različnih materialov.

Slika 19: Raziskovalni bazen travnik

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - raznolik material je omogočal raziskovanje tekstur, oblik in velikosti, kar spodbuja razvoj taktilnega in vizualnega zaznavanja in podpira proces senzorne integracije. Tako so različni materiali omogočali bogato veččutno izkušnjo:
 - taktilno- trdota kamnov, mehkoaba blaga, tekstura papirnatih trakov,
 - vizualno- barva, oblika in velikost materialov, simbolno prepoznavanje (plastične žuželke kot predstavniki travniškega okolja).
- * Razvoj pozornosti:
 - odprta raziskovalna dejavnost in prost raziskovalni prostor otrokom omogočata daljšo osredotočanje na izbrani material ali dejavnost. Otroci samostojno raziskujejo, ponavljajo različna ravnanja z materiali in tako dalj časa vztrajajo pri igri, kar spodbuja razvoj trajnejše pozornosti.
- * Socialna interakcija:
 - med igro se otroci dogovarjajo o deljenju materiala in prostora, sodelujejo pri ustvarjanju skupnih scenarijev in razvijajo sposobnost sodelovanja, komunikacije in pogajanja. Prav tako pa samostojno rešujejo morebitne manjše konflikte na primeren način.
- * Razvoj motorike:
 - manipulacija z predmeti spodbuja razvoj fine motorike (prijemanje, prelaganje, razvrščanje), hkrati pa gibanje okoli raziskovalnega prostora podpira razvoj grobe motorike.
- * Razvoj govora in jezika:
 - otroci med igro poimenujejo predmete, opisujejo svojo dejavnost in komunicirajo z vrstniki, kar prispeva k bogatenju besednega zaklada in razvoju komunikacijskih spretnosti.
- * Kognitivni razvoj:
 - Dejavnost spodbuja opazovanje, primerjanje in raziskovanje materialov ter razvoj simboličnega mišljenja. Otroci skozi igro ustvarjajo lastne scenarije, kar spodbuja domišljijo, ustvarjalnost in sposobnost reševanja problemov.

POTEK DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila najprej pripravljena na podlagi iz umetne trave, ki je predstavljala senzorično-raziskovalno okolje na temo travnika. Na pripravljeni površini so bili otrokom na voljo pladnji z različnimi materiali za igro. Ob začetku dejavnosti je NFP spontano posegla po povečevalnem steklu in pričela z raziskovanjem, medtem ko je TN vzpostavil simbolno igro prodaje predmetov iz pladnjev. ZT je sprva zavzela opazovalno vlogo in dogajanje spremljala z blazine. V nadaljevanju sta TN in NFP primerjala plastične žuželke. ZT se je vključila v igro preko

senzoričnega raziskovanja (vohanje sivke) ter začela z razvrščanje barvnih kamnov. Kmalu so se pojavile že prve kratke konfliktne situacije, saj TN s svojim vedenjem, usmerjenim v izzivanje vplival na odzive deklic. Nato se vsi trije igrajo skupaj in razvrščajo kamne po barvi. Med dejavnostjo so se pojavljala izmenjujoča socialna vedenja sodelovanja in konfliktov (jemanje predmetov, nagajanje). TN se večkrat vrača k igri z žuželkami, ki jo je nadgradil s petje pesmi in simbolno interpretacijo (žuželke spijo, potreba po tišini). V igro je vključeval tudi dekleti z verbalnimi pobudami. NFP je prehajala med dejavnostmi in sledila socialnim pobudam TN-ja, medtem ko je ZT pogosto prehajala med opazovanjem in individualnim raziskovanjem. Po približno 10 minutah so bili dejavnosti dodani naravni materiali (regratovi cvetovi), kar je spodbudilo dodatno senzorično raziskovanje. ZT je prva reagirala na nov material, ga raziskovala s tipom in vidom, ob tem pa iskala potrditev pri odrasli osebi. TN je prešel iz raziskovanja v izrazitejšo simbolno igro (priprava torte iz regrata, uporaba predmetov kot nadomestnih simbolov- daljinec), pri čemer sta se mu pridružili tudi dekleti, kar spet sproži kratkotrajne konfliktne situacije (NFP mu vzame škatlico- daljinec). V srednjem delu dejavnosti (približno 15 minut od začetka dejavnosti) se je igra razvila v kompleksnejšo obliko simbolne igre (igranje vlog, kuhanje, telefoniranje), ob hkratnem pojavljanju socialnih konfliktov (deljenje materiala, lastništvo predmetov). Otroci so uporabljali različne predmete kot nadomestne simbole (škafca kot daljinec, kamni kot krožniki). Pojav živega pajka je pri TN in ZT spodbudil dodatno raziskovalno vedenje, usmerjeno v opazovanje živega organizma. NFP je v tem času nadaljevala s simbolno igro priprave hrane. V zadnjem delu dejavnosti (po približno 25 minutah) so se aktivnosti razpršile med individualno in skupinsko igro. Pojavljali so se elementi gibalne igre (metanje vrečke sivke), nadaljnje simbolne igre (kuhanje, hranjenje) in raziskovanje (iskanje sledi s povečevalnim steklom). ZT je ponovno vzpostavila raziskovalno igro z materiali (zveneče čebelice), medtem ko sta TN in NFP nadaljevala z igro vlog in konflikti glede uporabe materiala. Ob zaključku dejavnosti (po približno 35 minutah) so otroci še vedno izkazovali visoko stopnjo vključenosti v igro, ki je prehajala med senzoričnim raziskovanjem, simbolno igro in socialnimi interakcijami.

Naslednji dan sta se v igralnem kotičku skupaj igrali ZT in NFP. Na začetku sta si ogledali herbarij, ki sta ga našli na polici ob kotičku, nato pa sta nadaljevali z igro z žuželkami. Med igro sta se medsebojno dogovarjali, pri čemer je NFP prevzela vodilno vlogo. Poimenovali sta žuželke in jih razvrščali glede na barvo. Po približno 10 minutah je ZT predlagala igro spanja, kar je NFP zavrnila in prešla v simbolno igro priprave hrane (peka palačink iz kamnov), medtem ko je ZT urejala blazino. Po približno 15 minutah sta se obe usedli na blazino in jo preiskovali s povečevalnim steklom, pri čemer sta izkazovali izrazito veselje in smeh. Kasneje sta se ponovno vrnili v igro na »travniku«, kjer sta kamne vozili po igralnici in jih nato pospravili. Po približno 30 minutah sta igro zaključili.

Po nekaj dneh (po prvomajskih praznikih) je bil igralni kotiček preoblikovan - material je bil prestavljen v bazenček, dodana je bila papirnata trava. Na začetku dejavnosti so otroci travo metali v zrak, hodili bosi po njej in jo nato samoiniciativno pospravili nazaj v bazenček. TN je z uporabo povečevalnega stekla iskal NFP, nato sta se skupaj usedla v bazenček in raziskovala žuželke med travo. ZT se jima je pridružila, vendar je sprva v igri prevzemala bolj motečo vlogo (metanje trave na druge otroke). Ko se je želela vključiti v skupni prostor, ji je NFP sporočila, da ni več prostora, zato se je ZT umaknila na blazino in igro opazovala. TN je med travo našel kamen, kar je sprožilo razširitev igre v oblikovanje ceste na umetni travi. Po približno 10 minutah je TN izrazil željo, po spremembi dejavnosti, medtem ko je NFP nadaljevala z

razvrščanjem rož na kamne, ZT pa je brez aktivnega vključevanja krožila okoli bazena. TN je nato z uporabo povečevalnega stekla raziskoval okolico bazena in cesto iz kamnov. NFP in ZT (jo posnema) sta v nadaljevanju ponovno metali travo v zrak, kar je pri TN sprožilo nelagodje, zato je travo pospravil nazaj v bazen. NFP je v igro vključila pinceto, ZT pa je napačno poimenovala barvo žuželke, kar je NFP dopolnila z ustreznim poimenovanjem. TN je s pinceto prenašal žuželke nazaj v bazen, NFP pa je nadaljevala z razvrščanjem materiala. ZT je večino časa ostala opazovalka in je spremljala dogajanje. TN je ponovno iskal rdečega pajka, ki mu ga je NFP pomagala najti. Ob intervenciji odrasle osebe je ZT ponovno prejela spodbudo za vključitev v igro. TN je pajka sprav skril v žep, vendar ga je ob opazovanju odrasle osebe vrnil v bazen. NFP je v nadaljevanju razvila simbolno igro priprave hrane (sendvič iz kamnov). ZT je v tem času kazala vedenje usmerjeno v motenje vrstniške igre (jemanje trave, prenašanje materiala), kar je vplivalo na dinamiko interakcij. Igra se je ponovno preoblikovala- NFP je prevzela vlogo pomivanja posode, TN pa igro tuširanja, medtem ko je ZT ostajala v vlogi opazovalke. Ob zaključku dejavnosti (po približno 35 minutah) je TN izrazito nasprotoval prenehanju igre in nadaljeval s simbolno interakcijo (ponujanje sendviča s pajkom odrasli osebi). Med ZT in NFP je prišlo do konflikta pri delitvi materiala, v katerem je ZT prevzela dominantnejšo vlogo. Po dodatnih navodilih za pospravljanje sta TN in ZT hitro začela z urejanjem prostora, NFP pa je še naprej vztrajala pri igri. ZT je aktivno sodelovala pri pospravljanju, medtem ko sta TN in NFP material pospravljala postopoma. Po verbalni pohvali ZT sta njeno vedenje začela posnemati. Dejavnost je bila zaključena po približno 57 minutah.

3.6.3.4. Hoja po dežju in skakanje po lužah (večutna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Hoja po dežju in skakanje po lužah predstavljata naravno, spontano in razvojno bogato dejavnost, ki povezuje gibanje, raziskovanje in čustveno doživljanje. Takšne izkušnje otrokom omogočajo neposreden stik z naravnimi pojavi in spodbujajo večutno zaznavanje okolja. Dejavnost krepi ravnotežje in koordinacijo, spodbuja pozornost skozi gibanje ter podpira socialno interakcijo in spontano čustveno izražanje.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena na prostem v naravnem okolju, med dežjem. Otroci imajo ob dežju možnost hoditi po mokri podlagi in skakati po lužah. Aktivnost je bila načrtovana, vendar je temeljila na spontani gibalni in senzorični izkušnji. Otroci imajo možnost raziskovati stik z vodo, opazovati nastajanje valov in pljuskanje ter zaznavanje sprememb v okolju, ki jih povzroča mokra podlaga. Vloga odraslega je predvsem v zagotavljanju varnosti in spremljanju otrokovega raziskovanja.

Slika 20: Hoja po dežju in skakanje po lužah

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - dejavnost aktivira več senzornih sistemov hkrati:
 - taktilna izkušnja- stik z vodo, občutek mokrih oblačil in mokre podlage,

- vestibularna izkušnja- ohranjanje ravnotežja pri hoji in skakanju,
- proprioceptivna izkušnja- zaznavanje moči pri odzivu, nadzor gibanja in stabilnost telesa,
- vizualna izkušnja- opazovanje dežnih kapelj, pljuskanja in valovanja vode,
- avditorna izkušnja- poslušanje zvokov dežja in zvokov pljuskanja in kapljanja.

Vse to podpira integracijo senzoričnih informacij in razvoj telesnega zavedanja.

- * Razvoj pozornosti:
 - dinamično naravno okolje spodbuja spontano in dolgotrajno osredotočenost na trenutno izkušnjo. Otroci opazujejo spremembe, ki jih povzročijo njihov gib (pljuskanje vode, valovanje luž), in spremljajo odzive vrstnikov.
- * Socialna interakcija:
 - skakanje po lužah pogosto spodbuja skupinsko navdušenje in medsebojno opazovanje. Otroci si delijo izkušnje, se spodbujajo pri igri in skupaj doživljajo veselje ob gibanju.
- * Razvoj motorike:
 - hoja in skakanje po mokri podlagi zahtevata večji nadzor ravnotežja in koordinacije gibov. Otroci morajo gibanje prilagajati nestabilni podlagi in uravnavati moč odziva pri skokih.
- * Razvoj govora in jezika:
 - otroci med dejavnostjo opisujejo svoje občutke in opažanja ter komunicirajo z vrstniki, kar spodbuja razvoj besedišča in izražanja.
- * Kognitivni razvoj:
 - otroci opazujejo vzročno- posledične povezave med gibanjem in spremembami v okolju (kako skok povzroči pljuskanje vode). Takšne izkušnje spodbujajo raziskovanje, razumevanje naravnih pojavov in razvoj radovednosti.

POTEK DEJAVNOSTI:

Otroci so si pred odhodom nadeli dežne škornje in pelerine ter s seboj vzeli dežnike. Skupaj smo se odpravili na sprehod do Brezna. Otroci so hodili v koloni, eden za drugim ob robu ceste in pravilno uporabljali dežnike nad glavo. Med potjo so z velikim navdušenjem opazovali okolico, prečofotali in prešteli vse luže, ki smo jih opazili med potjo. Pri vseh treh opazovanih otrocih je bilo zaznati visoko stopnjo navdušenja in motivacije za tovrstno igro, saj so v prvih lužah stali vsi trije hkrati. Med iskanjem in preskakovanjem luž, na poti, so se otroci med seboj spodbujali z navijanjem in vzkliki: » En, dva, skoči...!« TN je spontano verbaliziral razmišljanje, da bodo imeli mehkejša lase, če jih zmoči dež, kar kaže na povezovanje izkušenj z vsakdanjimi predstavami. Ob vrnitvi v Podvelko so ob cesti naleteli na večjo lužo, ki je spodbudila spontano igro. Otrokom je bila dana možnost samostojnega raziskovanja igre z vodo, ob upoštevanju varnostnih navodil (paziti, da ne poškopijo drugi). V tej situaciji je ponovno prevzel pobudniško in vodilno vlogo TN, ki je predlagal način skakanja v lužo. NFP in ZT sta njegovo pobudo sprejeli in ga v začetni fazi posnemali. TN je verbalno usmerjal NFP, ZT pa je njegova navodila najprej upoštevala. Nato so se samoiniciativno razvrstili v vrsto in posamezno skakali v lužo. TN je pri tem uporabljal različne načine gibanja (tek, skoki), ZT je izvajala sonožne skoke, NFP pa tek z visokim dvigovanjem nog. Med igro so se pojavljale težave pri upoštevanju vrstnega reda, zlasti pri NFP. TN je večkrat verbalno napovedal svoj skok in prosil punci za

umik, vendar so se kljub temu pojavile situacije, ko je NFP vstopila v lužo, ko je bila ZT že prisotna v njej. Med igro je bilo zaznati izrazito veselje, smeh in vriskanje, kar kaže na visoko stopnjo emocionalne vključenosti. Ko so se otroci zmočili, se je igra razvila v bolj prosto obliko raziskovanja vode, kjer sta TN in NFP ostala v luži in intenzivno čofotala, pri čemer je TN z namernim škropljenjem vplival na NFP. ZT se je v tem delu igre umaknila na stran. V zaključni fazi so otroci spontano prešli v simbolno igro »lovljenja rib« z uporabo travnih bilk v vodi. Dejavnost smo zaključili po približno 42 minutah, nato pa so se odpravili v vrtec, kjer so se preoblekli.

3.6.4. Čebele

V času tega sklopa je bil Svetovni dan čebel. Ker nas je skozi celo leto spremljala maskota Čebela Fifi, je bil za nas to pomemben dan in smo se v tem obdobju veliko ukvarjali z vlogo čebel za naravo in človeka. Izdelali smo ji čebelnjak iz škatel.

3.6.4.1. Senzorična pot (taktilna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Senzorična pot predstavlja senzorično- gibalno dejavnost, ki združuje razvoj taktilnega zaznavanja, telesnega zavedanja, ravnotežja, grobe motorike, socialnih veščin in usmerjene pozornosti. Dejavnost omogoča veččutno raziskovanje in neposreden stik z materialom, kar spodbuja senzorično integracijo in organizacijo čutnih informacij v živčnem sistemu. Hkrati pa krepi koordinacijo gibov, orientacijo v prostoru, samostojnost in sodelovanje v skupini.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici, kot vodena igra, vendar omogoča samostojno raziskovanje. Otroci po pripravljeni senzorični poti hodijo bos, kar omogoča neposreden stik z materiali. Pot je sestavljena iz več okvirjev, vsak s površinami različnih tekstur, trdote in občutka ob dotiku. Za dodatno senzorično izkušnjo so bili izbrani materiali pisanih barv in takšni, ki med manipulacijo proizvajajo zvoke. Vse to omogoča raznolike taktilne, vizualne, gibalne in avditivne dražljaje.

Uporabljeni so bili naslednji materiali:

- * gobice za pomivanje posode obrnjene na mehko stran,
- * gobice za pomivanje posode obrnjene na hrapavo stran,
- * pom pom kroglice,
- * zmečkana alu folija,
- * steklene kroglice
- * folija z zračnimi mehurčki,
- * stiropor,
- * penasti krogi
- * vata.

Pred začetkom dejavnosti so otroci dobili navodila za izvajanje dejavnosti (smer in potek igre, usmerjanje pozornosti na zaznavanje občutkov pod stopali).

Slika 21: Senzorična pot

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - senzorična pot omogoča intenzivno veččutno izkušnjo. Otroci uporabljajo:
 - taktilno zaznavanje- zaznavanje tekstur in temperature površin,
 - vestibularno zaznavanje- prilagajanje različnim podlagam,
 - proprioceptivno zaznavanje- zaznavanje položaja telesa in gibanja,
 - vizualno zaznavanje- opazovanje poti, barv in oblik materialov,
 - avditivno zaznavanje- zaznavanje zvokov, ki jih materiali ustvarjajo med manipulacijo.

Neposreden stik z različnimi površinami spodbuja senzorično integracijo in povezovanje informacij v centralnem živčnem sistemu.
- * Razvoj pozornosti:
 - otroci morajo pozorno spremljati korake, zaznavati spremembe podlage in prilagajati gibanje, kar krepi usmerjeno pozornost in podaljšuje čas koncentracije.
- * Socialna interakcija:
 - otroci se med aktivnostjo spodbujajo, delijo izkušnje in občutke ter se učijo čakati na vrsto, kar krepi socialne veščine, sodelovanje, potrpežljivost in pripadnost skupini.
- * Razvoj motorike:
 - dejavnost spodbuja razvoj grobe motorike (hoja po poti, uravnavanje telesa) in finomotorične spretnosti (natančen stik s površinami, prilagajanje korakov).
- * Razvoj govora in jezika:
 - med opisovanjem svojih občutkov otroci razvijajo besedni zaklad, sposobnost opisovanja in primerjanja senzoričnih dražljajev ter simbolno mišljenje.
- * Kognitivni razvoj:
 - otroci med dejavnostjo prepoznajo vzročno-posledične povezave (kako sprememba podlage vpliva na stabilnost telesa), razvijajo analitične sposobnosti (otrok opazuje situacijo primerja različne možnosti in ocenjuje kako bo ukrepal), refleksijo nad lastnimi izkušnjami (otrok premisli, kako se počutijo in kaj je doživel) in sposobnost prilagajati svoje gibanje glede na okolje in materiale, da doseže boljše rezultate.

POTEK DEJAVNOSTI:

V igralnici je bila pripravljena senzorična pot, ki so si jo otroci najprej ogledali in poimenovali uporabljene materiale. Dejavnost so izvajali bosu. Otroci so hodili v koloni, drug za drugim ter sproti verbalno izražali svoje občutke ob posameznih podlagah. NFP je hodila hitreje, pri tem večkrat prehitela ZT in se ob tem tudi spotaknila. TN ji je večkrat ponudil fizično oporo (jo prijel

za roko) ter jo verbalno spodbujal z vprašanji: » A bo šlo?«. Otroci so med dejavnostjo samoiniciativno popravljali in prilagajali senzorično pot. V nadaljevanju so se vsi trije otroci gibali bolj previdno. TN je izrazil potrebo po povratni informaciji in vprašal, ali nalogo pravilno izvajajo. ZT se je občasno ustavljala ter podloge raziskovala tudi z rokami, s čimer je upočasnila skupino, zato sta jo vrstnika verbalno spodbujal k nadaljevanju. Otrokom je bila nato podana dodatna usmeritev, da se na posamezni podlagi ustavijo in jo raziskujejo s stopali. Navodilo so upoštevali ter on tem izrazili različne občutke, ki so jih sproti verbalizirali. Dejavnost smo zaključili po približno 35 minutah.

3.6.4.2. Čokoladne kroglice in igra z vaniljevo stepeno smetano (gustatorna in taktilna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost priprave čokoladnih kroglic predstavlja integrirano učno izkušnjo, ki združuje senzorično raziskovanje, razvoj fine motorike in koordinacije oko-roka, razvoj pozornosti, gustatorno izkušnjo in socialno učenje. Otroci preko dejavnosti neposredno doživljajo različne senzorične dražljaje, razvijajo praktične spretnosti, se učijo sodelovanja in spremljajo posledice svojih dejanj.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici kot vodena ustvarjalna kulinarična izkušnja. Otroci po navodilih naprej pripravijo osnovo za čokoladne kroglice. V uvodnem delu s pomočjo valjarja v zaprti vrečki zdrobijo kekse. Nato po receptu merijo in dodajajo sestavine za maso. Otroci pri tem aktivno sodelujejo. Iz pripravljene mase nato oblikujejo manjše kroglice, pri čemer uporabljajo prste in dlani ter tako neposredno manipulirajo z materialom. Kroglice nato še povaljajo še v kokosovi moki ali mletih orehih.

Ob zaključku sledila prosta senzorična igra z vaniljevo stepeno smetano, kjer otroci raziskujejo njeno teksturo, jo tipajo, mažejo, ustvarjajo v njej različne risbe in jo okušajo.

Slika 22: Čokoladne kroglice

Slika 23: Vaniljeva smetana

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - dejavnost omogoča veččutno raziskovanje:

- taktilna izkušnja- oblikovanje mase, valjanje, dotikanje vaniljeve stepene smetane,
- gustatorna izkušnja- okušanje sestavin, končnega izdelka in vaniljeve stepene smetane,
- olfaktorna izkušnja- zaznavanje arome sestavin,
- vizualna izkušnja- opazovanje sprememb v strukturi mase.

To spodbuja senzorično integracijo.

- * Razvoj pozornosti:
 - ker dejavnost zahteva sledenje zaporednim navodilom, koncentracijo pri oblikovanju kroglic in dokončanju naloge, pozitivno vpliva tudi na razvoj vzdrževane pozornosti, vztrajnosti in delovnih navad.
- * Socialna interakcija:
 - med dejavnostjo je prihajalo do sodelovanja pri pripravi sestavin, deljenja pripomočkov in pogovora o izkušnjah in okusih. Tako je dejavnost krepila tudi socialno interakcijo in občutek skupnega dosežka.
- * Razvoj motorike:
 - oblikovanje kroglic pa zahteva natančne gibe prstov, nadzor nad pritiskom in oblikovanjem in usklajevanje vidnega nadzora in gibanja rok, zato dejavnost vpliva tudi na razvoj fine motorike in izboljšuje koordinacijo oko- roka.
- * Razvoj govora in jezika:
 - otroci opisujejo občutke, okuse in vonj, primerjajo lastne izkušnje in komunicirajo z vrstniki, kar bogati besedni zaklad in izražanje.
- * Kognitivni razvoj:
 - štetje in merjenje sestavin razvija osnove matematičnega mišljenja, opazovanje sprememb v strukturi sestavin pa krepi naravoslovno razumevanje in raziskovalni pristop.

POTEK DEJAVNOSTI:

Dejavnost priprave čokoladnih kroglic je bila izvedena z namenom pogostitve staršev. Otroci so najprej dobili kekse v vrečki, ki so jih z valjarji drobili. Pri tem so izkazali vztrajnost in uspešnost pri izvedbi naloge. Po drobljenju keksov so bile dodane ostale sestavine, ki so jih otroci predhodno senzorično raziskali (vohanje, okušanje, opisovanje). Nato so sestavine samostojno dodajali in mešali v enotno maso. Ko je bila masa pripravljena, so oblikovali kroglice. TN in ZT sta kroglice valjala v kokosovi moki, NFP pa v mletih orehih, pri čemer je izkazala visoko stopnjo ročnih spretnosti. Po zaključku priprave so otroci spontano okušali ostanke mase (lizanje prstov in posode). V nadaljevanju dejavnosti so imeli na voljo vaniljevo stepeno smetano in sveže sadje. Sprva so materiale opazovali, nato pa jih tipali, mečkali in okušali. Dejavnost se je postopoma razvijala v senzorično-ustvarjalno igro, v kateri so otroci smetano razmazali po površini mize in z uporabo sadja ustvarjali različne sledi in oblike. TN si je smetano nanašal po rokah, ZT jo je okušala z rok, NFP pa jo je razmazali po površini mize. Med igro so otroci aktivno komunicirali med seboj in vključevali tudi odraslo osebo. Opazno je bilo posnemanje vedenja (uživanje sadja), pri čemer so otroci sledili pobudam drug drugega. TN je večkrat iskal potrditev odrasle osebe (glede umazanih rok in čistoče). Otroci so raziskovali

različne načine uporabe materiala- risanje s prsti, sadjem in pripomočki, opazovanje sledi (odtis jezika in nosu) ter ustvarjanje različnih oblik (mavrica, sonce). NFP je verbalno spremljala svoje dejavnosti, ZT pa je večinoma raziskovala tiho, občasno pa svoje izdelke pokazala drugim. TN je igro dopolnjeval z verbalizacijo in simbolnimi elementi (petje, pisanje, razvrščanje). V socialni dinamiki so se pojavljali tako elementi sodelovanja kot konflikti (delitev materiala, uporaba pripomočkov). TN je v določenem trenutku prevzel organizacijsko vlogo in spodbujal uporabo socialnih pravil (prosim, hvala) ter usklajevanje pri delitvi materiala. Dejavnost se je razširila tudi na gibalno komponento (hoja okoli mize, širjenje materiala po večji površini). Občasno je bilo potrebno usmerjanje otrok (preprečevanje širjenja igre na druge površine-ogledalo). Ob zaključku dejavnosti so otroci ob spodbudi pričeli s pospravljanjem in umivanjem. TN je izrazil visoko motiviranost za dejavnost, saj je želel igro nadaljevati še dalj časa. Dejavnost je trajala približno 1 uro in 20 minut.

3.6.4.3. Slušni sprehod (avditivna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Slušni sprehod predstavlja avditivno izkušnjo, ki spodbuja razvoj slušnega zaznavanja usmerjene pozornosti, socialnih veščin in jezikovnega izražanja ter krepí povezavo otrok z okoljem. Dejavnost omogoča aktivno raziskovanje narave in okolice, kjer otroci preko neposrednega poslušanja razvijajo sposobnost razlikovanja zvokov, prepoznavanja virov zvoka in povezovanja zaznav z že pridobljenim znanjem. Senzorična izkušnja poslušanja otrokom omogoča bolj poglobljeno doživljanje okolja in spodbuja njihovo radovednost in sodelovanje med dejavnostjo.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena delno v igralnici in delno na prostem in je potekala v obliki skupnega vodenega raziskovanja okolja s pomočjo čutnega zaznavanja. V uvodu otroci v igralnici poslušajo posnetke različnih zvokov iz narave in vsakdanjega okolja kot so oglašanja različnih živali, zvokov prevoznih sredstev in drugih zvokov, ki jih slišimo vsak dan. Otroci poskušajo prepoznati posamezne zvoke, jih poimenovati in razmišljati o tem, kje bi jih lahko slišali.

V nadaljevanju se odpravijo na sprehod v okolico vrtca. Otroci imajo nalogo, da med hojo pozorno poslušajo in skušajo prepoznati čim več zvokov iz okolja. Med sprehodom se večkrat ustavijo in prisluhnejo okolici.

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - neposredna izkušnja v naravnem okolju otrokom omogoča, da poslušajo različne zvoke, jih ločijo, povežejo z virom ter tako organizirajo in integrirajo slušne dražljaje, kar spodbuja razvoj slušnega zaznavanja. Otroci tako razlikujejo med glasnimi in tihimi zvoki, prepoznajo znane zvoke, zaznavajo smer in izvor zvoka.
- * Razvoj pozornosti:
 - dejavnost je zahtevala aktivno in zavestno poslušanje, osredotočenost na posamezne zvoke in vztrajanje pri zaznavanju brez vizualne podpore. Otroci morajo zavestno usmerjati pozornost na slušne dražljaje, kar pozitivno vpliva na razvoj koncentracije in sposobnosti selektivnega poslušanja.
- * Socialna interakcija:

- ker dejavnost poteka v skupini, omogoča skupno opazovanje in poslušanje, izmenjavo opažanj, spoštovanje govora drugih in skupno iskanje ter potrjevanje zaznanih zvokov. Dejavnost tako krepi sodelovanje in medsebojno komunikacijo.
- * Razvoj govora in jezika:
 - med dejavnostjo otroci poimenujejo zvoke, opisujejo svoje zaznave, primerjajo zvoke med sabo in ugotavljajo njihov izvor. Tovrstna dejavnost spodbuja besedišče, verbalno izražanje in povezovanje zaznave z že pridobljenim znanjem o okolju.
- * Kognitivni razvoj:
 - otrok sliši različne zvoke, ugotovi, kaj jih povzroča, in primerja nova opažanja z že znanimi izkušnjami. S tem učinkovito razvija sposobnost razmišljanja, opazovanja in učenja iz okolja.

POTEK DEJAVNOSTI:

Dejavnost smo začeli v igralnici ob računalniku, kjer so otroci poslušali različne zvoke in ugibali njihov izvor. TN je spontano verbaliziral razumevanje pojma zvoka z izjavo, da je »zvon tisto, kar gre v uho«. Otroci so v večini primerov pravilno prepoznali slišane zvoke (oglašanje živali, prevozna sredstva, naravni pojavi). Ob te, so nekatere zvoke tudi posnemali, v določenih primerih pa so jih samoiniciativno ponazorili z gibanjem (gibanje živali). Ob poskusu zaključka dejavnosti je TN izrazil željo po nadaljevanju, zato se je aktivnost še podaljšala. Po približno 20 minutah smo dejavnost zaključili in jo nadaljeval na prostem. Med sprehodom proti Breznu so otroci poslušali zvoke iz okolja in ugibali njihov izvor. Pri tem so aktivno sodelovali, postopno pa so začeli tudi sami zastavljati vprašanja vrstnikom ter posnemati znane zvoke. V celotni dejavnosti sta bila TN in NFP zelo aktivna in vključena, medtem ko je ZT ohranila nekoliko bolj zadržano in opazovalno vlogo. Celotna dejavnost je trajala približno 1 uro in 10 minut.

3.6.4.4. Igra s slaninim testom (taktilna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost je senzorična in raziskovalna igra, ki otrokom omogoča bogato senzorično izkušnjo, predvsem na področju tipnega zaznavanja. Senzorična izkušnja pomembno vpliva na razvoj usmerjene pozornosti, kakor tudi poglobljeno raziskovanje materialov. Dejavnost je prispevala k celostnemu razvoju otrok. Zraven razvoja tipnega zaznavanja so otroci razvijali tudi fino motoriko in koordinacijo rok, krepili ustvarjalnost ter domišljijo pri oblikovanju različnih oblik. Hkrati so skozi pripravo testa razvijali matematično mišljenje, skozi skupno igro pa socialne veščine, kot so sodelovanje, komunikacija in deljenje materialov.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena na prostem, pred vrtcem kot delno vodena igra. Otroci so v dejavnosti aktivno vključeni že od samega začetka. Najprej pripravijo sestavine za slano testo (moka, sol in voda), o posameznih sestavinah se pogovorijo, nato pa so jih merijo z lončki. Po preprostem receptu sestavine samostojno zmešajo. Med procesom opazujejo, kako se posamezne sestavine med seboj povezujejo in se spreminjajo v testo. Na koncu dodajo še

nekaj jedilne barve, ki testo obarvala, in eterična olja, ki testo prijetno odišavijo. Temu sledi prosta igra s slanim testom.

Slika 24: Recept za slano testo

Slika 25: Igra s slanim testom

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - otroci so testo raziskovali z neposrednim tipnim zaznavanjem. Z rokami so ga gnetli, stiskali in opazovali njegovo teksturo, pri čemer so spoznavali različne lastnosti materiala, kot so mehkoča, vlažnost in prožnost. Takšna senzorična izkušnja jim je omogočila aktivno raziskovanje materiala in poglobljeno zaznavanje njegovih lastnosti.
- * Razvoj pozornosti:
 - senzorična izkušnja pri tej dejavnosti pomembno vpliva na razvoj usmerjene pozornosti. Ker otroci material neposredno tipajo in z njim aktivno manipulirajo, so pri dejavnosti dalj časa osredotočeni in motivirani za raziskovanje. Takšna igra omogoča otrokom, da preko čutnega zaznavanja poglobljajo razumevanje materialov in razvijajo sposobnost vztrajanja pri dejavnosti.
- * Socialna interakcija.
 - med igro prihaja do spontanega pogovora, izmenjave pripomočkov in opazovanja ter komentiranja izdelkov drugih otrok. Dejavnost poleg senzoričnega raziskovanja spodbuja tudi sodelovanje, socialno interakcijo med otroki.
- * Razvoj motorike:
 - otroci so testo valjali, trgali, ga delili na manjše dele ter oblikovali kroglice, kačice in druge oblike, s čimer so razvijali fino motoriko in koordinacijo oko-roka.
- * Razvoj govora in jezika:
 - med dejavnostjo otroci aktivno uporabljajo jezik za poimenovanje sestavin in pripomočkov, opisovanje lastnosti materiala in izražanje svojih idej pri oblikovanju testa in pripovedovanju, kaj ustvarjajo. S tem razvijajo besedni zaklad, sposobnost izražanja misli in komunikacijo z vrstniki, hkrati pa utrjujejo povezovanje besed s konkretnimi izkušnjami.

* Kognitivni razvoj:

- o dejavnost spodbuja opazovanje in primerjanje, razumevanje vzročno-posledičnih povezav, sledenje navodilom in zaporedju in reševanje problemov. Tako dejavnost podpira celosten razvoj otroka in ustvarja temelje za kasnejše učenje.

POTEK DEJAVNOSTI:

Dejavnost smo izvedli na prostem. Otroci so skupaj z odraslo osebo najprej pripravili prostor (postavitve miz in stolov) ter prinesli potrebne sestavine in pripomočke. Nato so si nadeli predpasnike. V uvodnem delu smo skupaj poimenovali posamezne sestavine in se pogovorili o njihovem izvoru. Otroci so nato po slikovnem receptu samostojno pripravili testo. Najprej so zmešali moko in sol, nato pa postopoma dodali še vodo. Pri tem je ZT izkazala visoko stopnjo spretnosti in natančnosti. NFP so na začetku dejavnosti motile umazane roke, nato pa ne več. Ko so otroci pripravili gladko testo, smo mu dodali jedilne barve in eterična olja. Otroci so z zanimanjem opazovali spreminjanje barve testa in ga senzorično raziskovali z vohanjem. Med gnetenjem je ZT izražala ugodje (vzdihovanje), kar kaže na pozitivno senzorično izkušnjo. V nadaljevanju se je dejavnost razvila v simbolno in ustvarjalno igro. TN je napovedal, da bo izdelal pico, kar je spodbudilo tudi NFP, da se je vključila v podobno igro. Otroci so uporabljali različne pripomočke (žlico) ter si jih med seboj izmenjevali ter pri tem uporabljali vljudnostne izraze (izvoli, prosim, hvala). ZT je vztrajala pri gnetenju testa in ob tem tudi spontano prepevala, TN pa je igro dopolnjeval z gibanjem (ples). Otroci so oblikovali različne oblike (kroglice, valjaste oblike, »sendvič«, »torta«) in verbalno spremljali svoje dejavnosti. TN je pogosto iskal potrditev odrasle osebe in drugih otrok. Med otroki so se pojavile situacije sodelovanja (posojanje pripomočkov, deljenje materiala) kot tudi konflikti (delitev žlice). TN je v igro vnašal dodatne elemente (uporaba najdenega materiala kot »svečke«), pri čemer je izkazoval tudi prosocialno vedenje (polovico svojega stiropora je ponudil ZT). Otroci so eksperimentirali z dodatki (cimet, pesek), pri čemer so izrazili zanimanje za vonjave in spremembe v materialu. Dejavnost smo zaključili po približno 1 uri in 30 minutah zaradi odhoda na kosilo.

3.6.5. Gozd

Ta sklop je bil usmerjen v raziskovanje naravnega okolja s pomočjo senzoričnih izkušenj. Gozd otrokom predstavlja bogato učno okolje, ki ponuja številne naravne dražljaje za zaznavanje z različnimi čutili. Pripravljene dejavnosti so otrokom omogočale neposreden stik z naravo. Takšne izkušnje spodbujajo otrokovo radovednost in raziskovalno naravnost

3.6.5.1. Prosta igra v gozdu (več čutna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Prosta igra v gozdu predstavlja pomembno obliko učenja v zgodnjem otroštvu, saj omogoča celostni razvoj otroka. Naravno okolje otrokom ponuja številne senzorične dražljaje, ki spodbujajo raziskovanje, radovednost in spontano učenje skozi izkušnjo. Takšna oblika igre povezuje gibanje, raziskovanje, domišljijo in socialne odnose. Otroci imajo pri prosti igri možnost samostojnega odločanja, raziskovanja in ustvarjanja lastnih igralnih situacij, s tem razvijajo samostojnost, notranjo motivacijo in sposobnost vztrajanja pri dejavnosti. Prosta igra v gozdu spodbuja tudi ustvarjalnost, socialno sodelovanje in omogoča naravno senzorno integracijo.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v naravnem gozdnem okolju. Otroci so imeli možnost samostojnega raziskovanja prostora brez vnaprej določenih nalog ali navodil. Okolje je ponujalo številne naravne materiale, kot so:

- * veje,
- * listje,
- * storže,
- * kamne,
- * zemljo,
- * travo...

Vloga odraslega je bila predvsem opazovalna in podporna, usmerjena predvsem v zagotavljanje varnosti.

Slika 26: Prosta igra v gozdu

Slika 27: Raziskovanje v gozdu

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - otroci raziskujejo različne teksture, zaznavajo njihove lastnosti. Ob tem poslušajo zvoke narave, zaznavajo vonje narave in se gibajo po zelo razgibanem terenu. Tako potekala spontana senzorna integracija brez umetnih dražljajev.
- * Razvoj pozornosti:
 - naravno okolje spodbuja poglobljeno raziskovanje in daljše vztrajanje pri dejavnosti. Otroci se osredotočajo na raziskovanje materialov, gradnjo ali opazovanje okolice, kar podpira razvoj usmerjene pozornosti.
- * Socialna interakcija:
 - med igro otroci spontano sodelujejo, si izmenjujejo materiale in se dogovarjajo o poteku igre. Takšne situacije spodbujajo razvoj socialnih veščin, sodelovanja in medsebojnega razumevanja.
- * Razvoj motorike:
 - gibanje po razgibanem gozdnem terenu spodbuja razvoj ravnotežja, koordinacije in splošnih gibalnih spretnosti otrok. Tako spodbujajo razvoj grobe

motorike, ob manipulaciji z drobnim gozdnim materialom pa se razvija tudi fina motorika.

- * Razvoj govora in jezika:
 - otroci med igro poimenujejo naravni material, opisujejo svoje ideje in komunicirajo z vrstniki. V domišljijiški igri uporabljajo govor za razlago svojih zamisli in dogovarjanje o poteku igre.
- * Kognitivni razvoj
 - otroci raziskujejo lastnosti materialov, preizkušajo različne načine njihove uporabe in rešujejo preproste probleme (kako postaviti vejo, da bo stala, kako zgraditi strukturo...). Takšne dejavnosti spodbujajo razvoj mišljenja, ustvarjalnosti in simbolne igre.

POTEK DEJAVNOSTI:

Z otroki smo se odpravili v bližnji gozd, ki ga v tem delu še nismo poznali. Pred začetkom igre so otroci prejeli osnovna varnostna navodila (previdno gibanje, skrb za lastno varnost in varnost drugih), nato pa jim je bila omogočena prosta igra v naravnem okolju. V začetni fazi so si otroci samoiniciativno izbrali palice, s katerimi so hodili po gozdni stezi. TN je našel večji kamen in s palico raziskoval njegovo površino (odstranjevanje mahu), nato pa svojo dejavnost preoblikoval v simbolno igro (»košnja trave«). ZT in NFP sta ga pri tem opazovali in mu sledili. Sledil je krajši odmor za sadno malico. Po malici so otroci spontano nadaljevali gibanje skozi gozd ter se podali tudi na manj urejene poti. Zaradi hitrejšega tempa in zmanjšane previdnosti je bila potrebna intervencija odrasle osebe za zagotavljanje varnosti. Ob vračanju na prvotno mesto smo našli prostor, porasel z mahom, kjer so se otroci umirili, posedli, se pogovarjali in izrazili željo po fotografiranju. Pri sestopu po bregu je imela NFP kar nekaj težav in je potrebovala pomoč odrasle osebe. TN in ZT pa sta nalogo izvedla samostojno. Igra se je nato razvila v simbolno dejavnost priprave hrane, kjer so otroci na večjem kamnu »kuhali« in pripravljali »torto« iz naravnih materialov. TN je kasneje porušil ustvarjeno strukturo, kar je vplivalo na spremembo igre. Deklici sta prešli na gibalno dejavnost (skakanje), TN pa je nadaljeval s simbolno igro. Dejavnost je trajala približno 1 uro in 20 minut.

3.6.5.2. Ustvarjanje z naravnim materialom (veččutna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Ustvarjanje z naravnim materialom otrokom omogoča neposreden stik z naravo in spodbuja raziskovanje in ustvarjalno izražanje. Naravni materiali so raznoliki po obliki, velikosti in teksturi, zato ponujajo številne možnosti za senzorično doživljanje in ustvarjanje. Takšna dejavnost spodbuja otroško domišljijo, saj materiali nimajo vnaprej določene funkcije. Otroci jih lahko uporabljajo na različne načine, kar podpira razvoj ustvarjalnosti, samostojnega razmišljanja in reševanja problemov. Hkrati dejavnost spodbuja tudi sodelovanje med otroki in razvoj estetskega doživljanja narave.

Dejavnost ustvarja senzorično bogato izkušnjo, ugodno vpliv na razvoj motorike, fine in grobe, omogoča socialno učenje in razvija pozitiven odnos do naravnega okolja skozi aktivno raziskovanje in ustvarjanje. Otroci aktivno gradijo znanje skozi neposredno interakcijo z okoljem.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v naravnem gozdnem okolju, z minimalno usmeritvijo. Otroci najprej samostojno poiščejo in zberejo naravni material v gozdu:

- * vejice,
- * storže,
- * kamne,
- * koščke lubja,
- * mah,
- * travo,
- * liste.

Material prinašajo na izbrano mesto in ga nato uporabijo za ustvarjanje različnih oblik, figur in simbolnih podob. Vloga odraslega je predvsem spodbujevalna in podporna, Odrasli otroke spodbuja k opazovanju naravnih materialov, k raziskovanju njihovih lastnosti, po potrebi otroke usmerja z vprašanji (Kaj bi lahko še dodali?). Poskrbeti mora tudi za varnost otrok.

Slika 28: Ustvarjanje z naravnim materialom- čebelnjak

Slika 29: Ustvarjanje z naravnim materialom- sonce

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - otroci material najprej samostojno tipajo, opazujejo in raziskujejo njegove lastnosti. Pri tem primerjajo teksture, oblike, velikost in barve posameznih elementov in tako se preko neposredne veččutne izkušnje seznanjajo z raznolikostjo naravnih materialov. Pri igri otroci tako doživljajo naslednje izkušnje:
 - vizualna izkušnja – opazovanje barv, oblik in velikosti,
 - taktilna izkušnja – tipanje tekstur, trdote, gladkosti, hrapavosti, mrzlega občutka,
 - olfaktorna izkušnja – naravne arome materialov,
 - proprioceptivna izkušnja - manipulacija in razporejanje elementov,
 - vestibularna izkušnja – hoja po naravnem terenu.

Neposredni stik z naravnimi materiali spodbuja senzorno integracijo, saj otrok hkrati povezuje zaznavne in gibalne izkušnje. S tem pogloblja razumevanje lastnosti materialov skozi aktivno raziskovanje.

- * Razvoj pozornosti:

- dejavnost od otrok zahtevala osredotočeno opazovanje materialov, načrtovanje kompozicije, premišljeno izbiro in razporejanje elementov in dokončanje izdelka. Tako proces ustvarjanja spodbuja boljšo koncentracijo, saj morajo otroci spremljati svoje delo in prilagajati ideje glede na razpoložljiv material. Takšna oblika igre podpira razvoj vzdrževane in usmerjene pozornosti.
- * Socialna interakcija:
 - dejavnost poteka individualno in v manjših skupinah, med dejavnostjo prihaja do skupnega zbiranja materialov, izmenjave materiala in idej, skupnega načrtovanja izdelka, sodelovanja pri gradnji skupnih podob in opazovanja in komentiranja izdelka vrstnikov. Takšno okolje spodbuja komunikacijo, sodelovanja, socialno interakcijo, medsebojno pomoč, razvoj komunikacijskih veščin in skupno ustvarjanje. Otroci se učijo spoštovati ideje drugih.
- * Razvoj motorike:
 - med zbiranjem in sestavljanjem materiala otroci hodijo po gozdu in se gibajo v naravnem prostoru, pobirajo manjše predmete in natančno razporejajo elemente pri ustvarjanju. Dejavnost je tako podpirala razvoj koordinacije, ravnotežja, natančnosti gibov, fine motorike in koordinacije oko-roka.
- * Razvoj govora in jezika:
 - otroci poimenujejo materiale, opisujejo svoje ideje in skupaj načrtujejo. Tako bogatijo besedni zaklad in razvijajo komunikacijske spretnosti.
- * Kognitivni razvoj:
 - otroci material razporejajo, kombinirajo, zlagajo in jih povezujejo v smiselne celote. Iz naravnega materiala ustvarjajo lastne podobe in strukture. Pri tem razvijajo domišljjsko mišljenje, oblikujejo simbolne predstavitve in iščejo različne rešitve za sestavljanje materialov. Naravni material spodbuja ustvarjalnost in fleksibilno mišljenje. Ob tem otroci spoznavajo lastnosti naravnih materialov in njihovo uporabnost v ustvarjalnem procesu.

POTEK DEJAVNOSTI:

Ob naslednjem obisku gozda sem otroke spodbudila, da v naravnem okolju poiščejo čim več različnih naravnih materialov ter jih prinesejo na skupno mesto. Namen dejavnosti je bil spodbuditi raziskovanje, opazovanje okolja in sodelovanje med otroki. Otroci so z zanimanjem pristopili k nalogi in začeli zbirati različne materiale, pri čemer so prevladoval predvsem palice, opaziti pa je bilo tudi kamenje, lubje in storže. V začetni fazi je TN izbral najdaljšo palico in spontano prešel v simbolno igro »košnja trave«. Medtem sta ZT in NFP ostali usmerjeni v raziskovalni del dejavnosti in nadaljevali z zbiranjem materiala, pri čemer sta kazali vztrajnost in usmerjenost k nalogi. PO zaključeni fazi zbiranja sta ZT in NFP prešli v ustvarjalno fazo igre. Iz zbranih palic sta oblikovali podobo sonca, pri čemer sta za oči uporabili kamne. Sledila je izdelava podobe punčke, kjer sta nadaljevali z uporabo palic, kamnov in praproti. V nadaljevanju se je dejavnosti pridružil tudi TN, ki je postopno prevzel pobudniško vlogo v skupini. Skupaj si razvili kompleksnejšo simbolno igro in iz naravnih materialov (palice, lubje, storži) oblikovali »čebelnjak« za čebelico Fifi. Pri tem je bil opaziti sodelovanje, deljenje idej in usklajevanje med otroki. Med igro so otroci opazili tudi deževnika in ga z zanimanjem opazovali. Dejavnost je potekala v sproščenem in spodbudnem okolju, kjer so otroci prehajali med raziskovalno, ustvarjalno in simbolno igro. Opaziti je bilo visoko stopnjo vključenosti,

samoiniciativnosti in medsebojnega sodelovanja. Po približno 1 uri in 7 minutah smo dejavnost zaključili in se vrnili v vrtec.

3.6.5.3. Bazen – Gozd (veččutna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost predstavlja veččutno raziskovalno igranje v bazenu, ki spodbuja otroško radovednost in omogoča raziskovanje naravnih materialov skozi igro in lastno izkušnjo. Dejavnost omogoča senzorično raziskovanje, razvoj fine motorike, spodbujanje ustvarjalne in simbolne igre, razvoj socialne interakcije in samostojno in avtonomno učenje.

Namen dejavnosti je bil otrokom omogočiti senzorično raziskovanje naravnih materialov, razvijanje ustvarjalne igre in spodbujanje samostojnega raziskovanja in socialne interakcije.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena v igralnici kot delno vodena senzorična igra. Otroci imajo pripravljen prostor in material, vsebino igre pa razvijajo samostojno.

V raziskovalnem bazenu so pripravljene različni naravni materiali, povezane z gozdnim okoljem:

- * lesene deščice različnih oblik in velikosti,
- * različne storže,
- * orehe in lešnike,
- * liste,
- * palice,
- * kamne in
- * različne pripomočke- različne posode in žlice.

Otroci ne prejmejo posebnih navodil glede načina uporabe materialov ali poteka igre, temveč lahko materiale samostojno raziskujejo, jih razvrščajo, kombinirajo in uporabljajo v različnih oblikah simbolne in raziskovalne igre. Vloga odraslega je predvsem opazovalna in podpirna. Otrokom omogoča varno okolje za raziskovanje ter po potrebi spodbuja njihovo radovednost z odprtimi vprašanji.

Slika 30: Raziskovalni bazen- gozd

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - naravni materiali otrokom omogočajo veččutno izkušnjo:
 - taktilna izkušnja- tipali so različne texture- hrapavi storži, gladki kamni, suhi listi,
 - vizualna izkušnja – opazovanje oblik, velikosti in barve materialov,
 - avditivna izkušnja- poslušanje zvokov pri premikanju materialov.
- * Razvoj pozornosti:

- otroci se osredotočajo na raziskovanje in manipulacijo z materiali, kar spodbuja vztrajnost in usmerjeno pozornost.
- * Socialna interakcija:
 - med igro prihaja do spontanega sodelovanja med otroki. Otroci si izmenjujejo materiale, opazujejo igro vrstnikov in skupaj ustvarjajo in si izmišljajo različne scenarije igre. Takšne situacije spodbujajo komunikacijo, sodelovanje in socialno interakcijo.
- * Razvoj motorike:
 - ob manipulaciji z materiali otroci prijemajo manjše predmete, zajemajo materiale z žlicami in jih prenašajo v posodice ter razvrščajo in sestavljajo elemente. S tem spodbujajo koordinacijo oko-roka in natančnost gibov.
- * Razvoj govora in jezika:
 - Otroci poimenujejo materiale, opisujejo svoje ideje in se pogovarjajo z vrstniki, kar krepi besedišče, komunikacijske spretnosti in sposobnost izražanja lastnih misli.
- * Kognitivni razvoj:
 - naravni materiali omogočajo nestrukturirano igro, tako lahko otroci ustvarjajo lastne zgodbe in scenarije, gradijo različne strukture in materiale uporabljajo kot simbolne predmete. To spodbuja ustvarjalnost in domišljjsko mišljenje. Eksperimentiranje z lastnostmi naravnih materialov, kombiniranje in gradnja struktur pa spodbujajo opazovanje, reševanje problemov in kreativno mišljenje.

POTEK DEJAVNOSTI:

Dejavnost se začela s spontano igro, v kateri sta TN in NFP skozi pogajanja izmenjavala materiale. TN je ob tem začel graditi hiško za kučka, medtem ko je ZT zlagala kocke v škatlico in se ob tem samogovorno izražala. NFP je TN podajala palice (»Izvoli!«), TN pa je preizkušal, njihovo stabilnost in raziskoval možnost postavitve. Po neuspešnem poskusu je konstrukcijo podrl, ocenil, da ni ustrezna, ter material vrnil NFP, ki ga je podala ZT. S tem so otroci spontano prehajali med individualno in sodelovalno igro. Med dejavnostjo je prišlo do manjše nezgode (padeč lesene deske na nogo NFP), ki je sprožila čustveni odziv. TN je ponudil pomoč (predlagal je klic reševalcem). TN in NFP sta nato skupaj nadaljevala z gradnjo in podirala konstrukcije ter pri tem izrazila veselje. ZT je večino časa vztrajala v samostojni igri, vendar se je občasno vključevala v interakcijo. Igra se je nadalje razvijala v smeri skupinske dinamike, kjer so si otroci izmenjevali materiale (palice, deske, kamni), vendar so se pojavljali tudi konflikti glede lastništva in uporabe materiala. TN je v določenih situacijah postavljala meje (»če rečem ne, je ne.«), medtem ko jih NFP ni vedno upoštevala, kaj je vodilo v pogajanja in čustvene odzive (izražanje žalosti). ZT in NFP sta v določenem trenutku sodelovali pri skupnem ustvarjanju (zlaganje kamnov, podajanje materiala), pri čemer sta uporabljali tudi vljudnostne izraze (izvoli). TN je občasno iskal podporo odrasle osebe ter verbalno izražal svoja čustva. Otroci so v igri uporabljali različne materiale (kamenje, storže, lesene elemente) ter jih kombinirali na ustaljen način. Pojavili so se tudi elementi raziskovanja lastnega telesa in zmožnosti (razmišljanje o igri brez uporabe rok). V nadaljevanju se je igra preoblikovala v simbolno igro (piknik), kjer so sodelovali vsi trije otroci. Igra se je nato nadalje razvila v kompleksnejše oblike simbolne igre z vlogami (družina, zdravnik), pri čemer so otroci prevzemali različne vloge, se dogovarjali in usklajevali prek igre. Ob tem so se pojavljali tudi elementi posnemanja, domišljjskega preoblikovanja predmetov (kamni so hrana) ter vključevanja čustvenih in

socialnih situacij (bolezen, skrb, tolažba). V zaključnem delu dejavnosti se je igra preusmerila v bolj gibalno dejavnost (tek po prostoru), zato je bilo potrebno dejavnost zaključiti. Dejavnost je trajala približno 1 uro in 50 minut.

3.6.6. Poletje

Ta sklop je sem si zamislila kot tematsko usmerjeno in izkustveno učenje, ki otrokom omogoča raziskovanje značilnosti poletnega obdobja skozi neposredno izkušnjo in aktivno udeležbo. Dejavnosti na prostem so otrokom omogočale neposredno doživljanje naravnega okolja, spoznavanje poletnih pojavov in raziskovanje senzoričnih izkušenj, povezanih z vodo, soncem, gibanjem in naravnimi materiali.

3.6.6.1. Igra z vodo v bazenu (veččutna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost je veččutna raziskovalna igra z vodo v raziskovalnem bazenu, ki otrokom omogoča učenje preko neposredne izkušnje in aktivnega raziskovanja.

Dejavnost otrokom omogoča neposredno izkušnjo z lastnostmi vode in spodbuja senzorično zaznavanje in raziskovanje, razumevanje osnovnih naravoslovnih pojavov (kaj plava in kaj potone), razvoj fine in grobe motorike, samostojno preizkušanje in socialne interakcije, hkrati pa razvija usmerjeno pozornost in podaljšuje koncentracijo. Vpliva pa tudi na razvoj govora in komunikacije.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je bila izvedena na prostem v več različnih oblikah. Bila je delno vodena senzorična igra. Otroci imajo pripravljen prostor in material, vsebino igre pa razvijajo samostojno.

Pri prvi izvedbi otroci sedijo v bazenu z vodo in imajo na voljo različne predmete:

- * plastenke,
- * plastični in stekleni kozarci,
- * žogice,
- * lijak,
- * velika posoda,
- * gobice in žogice.

Pri naslednji izvedbi otroci stojijo ob bazenu in raziskujejo lastnosti različnih predmetov v vodi.

Preizkušajo kateri predmeti plavajo in kateri potonejo. Na voljo imajo:

- * žebelj,
- * stiropor,
- * oreh,
- * lesena kocka,
- * avtomobilček,
- * lončke,
- * vato.

Pri zadnji različici pa vodi dodamo barvno, dišečo peno. Otroci imajo na razpolago:

- * lončke,
- * žlice in
- * metlico za stepanje.

Dejavnost je potekala kot prosta raziskovalna igra, kjer otroci samostojno preizkušali lastnosti vode. Vloga vzgojitelja pa je bila predvsem opazovalna, spodbujevalna in varovalna.

Slika 31: Igra z vodo

Slika 32: Raziskovanje plovnosti

Slika 33: Raziskovanje plovnosti

Slika 34: Igra z vodo in peno

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - igra z vodo otrokom omogoča bogate senzorične izkušnje:
 - taktilna izkušnja- tipajo vodo in peno, občutijo temperaturo vode,
 - vizualna izkušnja- opazujejo gibanje vode in spremembo barve pene, spremljajo plavanje ali potapljanje predmetov, zaznavajo tudi spremembe pri mešanju in pretakanju,
 - avditivna izkušnja- poslušajo zvoke čofotanja in prelivanja,
 - olfaktorna izkušnja- pri dišeči peni zaznavajo vonj

- vestibularna in propioceptivna izkušnja- pri stoji ali premikanju ob bazenu otroci prilagajajo ravnotežje, stabilnost in držo telesa .
 - Takšno veččutno zaznavanje omogoča senzorno integracijo, kar je osnova za nadaljnji razvoj kognitivnih in motoričnih sposobnosti.
- * Razvoj pozornosti:
 - otroci spremljajo spremembe v vodi in materiale dalj časa, kar spodbuja vztrajnost in usmerjeno pozornost. Aktivno opazovanje in eksperimentiranje pa razvija koncentracijo in sposobnost osredotočenega spremljanja dogajanja.
- * Socialna interakcija:
 - igra v raziskovalnem bazenu je omogočala spontano sodelovanje med otroki. Otroci so skupaj raziskovali predmete, opazovali igro vrstnikov in izmenjevali pripomočke. Takšne situacije spodbujajo komunikacijo, sodelovanje in socialno učenje.
- * Razvoj motorike:
 - manipulacija manjših predmetov (žlice, lončki, žogice, gobice) izboljšujejo koordinacijo oko-roka. Nalivanje, pretakanje, zajemanje vode in pene pa krepita natančnost gibov. Mešanje in stepanje pene z metlico vključuje moč in koordinacijo gibanja. Tako igra izboljšuje telesno kontrolo in koordinacijo.
- * Razvoj govora in jezika:
 - otroci poimenujejo predmete, opisujejo eksperimente in dogajanje, kar bogati besedni zaklad in razvija komunikacijske veščine. Hkrati pa se otroci med igro dogovarjajo o scenariju igre, se pogajajo in pripovedujejo o svojih izkušnjah in občutkih, kar spodbuja razvoj sposobnosti izražanja misli in logičnega razlaganja.
- * Kognitivni razvoj:
 - igra spodbuja radovednost in raziskovanje, kar razvija samostojno učenje in raziskovalno mišljenje. Otroci v tej igri primerjajo, opazujejo in eksperimentirajo in s tem razvijajo analitično mišljenje, reševanje problemov in logiko.
 - Pri raziskovanju plavanja in potapljanja so otroci opazovali, kateri predmeti plavajo in kateri potonejo, kako se mešata barva in pena, kako voda teče in se premika, primerjali lastnosti različnih predmetov in razvijali začetno razumevanje fizikalnih pojavov. Takšna izkušnja predstavlja osnovo za zgodnje naravoslovno raziskovanje.
 - Otroci pri mešanju barve in pene gradijo majhne eksperimente, saj preizkušajo kaj se bo zgodilo.
 - Nestrukturirana igra pa omogoča simbolni igro in domišljjsko mišljenje.

POTEK DEJAVNOSTI:

Na igrišču je bil pripravljen bazen z vodo in različnimi pripomočki za prelivanje (plastenke, posode, lončki). Otroci so s seboj prinesli kopalke in brisače. Ob prihodu na igrišče je TN preveril, ali je vstop v bazen dovoljen. Ob prihodu na igrišče je TN preveril, ali je res lahko gredo v bazen. Začetni fazi so otroci raziskovali vodo na različne načine. NFP je prelivala vodo iz ene plastenke v drugo, ZT je ležala v vodi in zaznavala telesne občutke, TN pa je nalival vodo v večjo posodo in ob tem izrazil veselje. Otroci so uporabili tudi verbalno komunikacijo (petje, komentiranje), ZT pa je izražala presenečenje nad mokrimi oblaci. V nadaljevanju so otroci razvijali sodelovalno igro-med seboj so si podajali vodo in uporabljali vljudnostne izraze (izvoli, hvala, prosim). Dejavnost se je postopno preoblikovala v simbolno igro

(piknik, kuhanje), pri čemer so otroci uporabili vodo kot osrednji element igre. Med igro so se pojavljali tudi konflikti, predvsem pri delitvi pripomočkov (lonček, kozarec), ki so jih otroci reševali z verbalnim izražanjem, pogajanjem in občasno tudi z izražanjem čustev (jeza, žalost). Opazno je bilo tudi postopno razvijanje razumevanja čustev drugih (izražanje, da jim določeno vedenje ni všeč). Otroci so izkazovali visoko stopnjo senzorne vključenosti (prelivanje, škropljenje, vohanje vode, zaznavanje temperature), pri čemer so spontano raziskovali lastnosti vode (TN je ugotovil, da voda nima vonja). Socialna dinamika se je skozi dejavnost spreminjala- ZT je večkrat prehajala med samostojno in skupinsko igro, medtem ko sta TN in NFP pogosteje sodelovala. Občasno so se vsi trije vključili v skupno igro škropljenja, ki je bila spremljana z izražanjem veselje, pa tudi z opozarjanjem na meje (izražanje nelagodja ob škropljenju). V zaključnem delu dejavnosti sta NFP in ZT zapustili bazen in se umaknili na sonce, medtem ko je TN v igri vztrajal še dalj časa. Dejavnost je trajala približno 1 uro in 30 minut.

Ob ponovni izvedbi dejavnosti je bil bazen postavljen na asfaltno površino pred vrtcem, otroci pa so bili oblečeni. Dejavnost je bila sprva usmerjena v raziskovanje plovnosti predmetov, vendar so otroci v tej nalogi vztrajali krajši čas (približno 10 minut), nato pa so spontano prešli v prosto igro prelivanja vode. Med igro so se pogosto pogovarjali, pogajali in uporabljali vljudnostne izraze (izvoli, hvala, prosim, oprostite). Opazno je bilo tudi upoštevanje čustev drugih. TN in NFP sta sodelovala pri prelivanju vode, medtem ko je ZT večkrat opazovala in se igrala samostojno. V nadaljevanju so otroci vstopili tudi v vodo in posnemali vedenje drug drugega. Dejavnost so zaključili z uporabo vode za zalivanje rastlin. Dejavnost je trajala približno 1 uro in 5 minut.

V tretji izvedbi dejavnosti je bila igra z vodo ponovno organizirana na igrišču, pri čemer so bili dodani novi materiali (gobice, žogice). Otroci so razvijali igro čiščenja (umivanje bazena, posode in lastnih teles) ter nadaljevali s prelivanjem vode. Med dejavnostjo so izkazovali skrb za živa bitja (TN je iz vode rešil pajka), kar kaže na razvijajoče prosocialno vedenje. Otroci so si izmenjavali pripomočke in sodelovali pri igri, ob tem pa so se pojavljali tudi konflikti (škropljenje, ki ni bilo vedno sprejeto). ZT je po krajšem času zapustila bazen, NFP nekoliko kasneje, medtem ko je TN v dejavnosti vztrajal najdlje. Dejavnost smo zaključili po približno 40 minutah, nato pa so otroci nadaljevali igro v peskovniku.

Četrta izvedba dejavnosti je vključevala uporabo barvne in dišeče peno za kopanje ter različnih pripomočkov za njeno ustvarjanje. Med otroki je sprva prišlo do konflikta glede izbire pripomočkov, nato pa so si jih spontano začeli izmenjevati, pri čemer je vsak otrok določen čas uporabljal pripomoček, nato pa ga podal naprej. TN se je med igro s peno namazal po obrazu in svoj vlogo poimenoval »dedek Mraz«, pri čemer sta ga dekleti posnemali. Dejavnost je trajala približno 1 uro.

3.6.6.2. Potovanje po vonjih

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost predstavlja senzorično igro prepoznavanja in razlikovanja vonjev, ki otrokom omogoča razvoj čutnega zaznavanja, pozornosti in kognitivnih procesov skozi igro. Igra spodbuja radovednost, raziskovanje ter povezovanje vohalnih zaznav z izkušnjami iz vsakdanjega življenja. Hkrati omogoča razvijanje sposobnosti raziskovanja, razvrščanja in simbolnega mišljenja.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je potekala v igralnici kot delno vodena senzorična igra. Otroci so imeli pripravljen prostor in material, vsebino igre pa so razvijajo samostojno.

Otrokom so bili na voljo posode, ki so bile pokrite z aluminijasto folijo, v notranjosti pa so se nahajale različne snovi z izrazitimi vonji:

- * limona,
- * cimet,
- * kava,

- * vanilja,
- * meta,
- * bazilika,
- * origano,
- * sivka,
- * kis,
- * rožmarin,
- * med,
- * čebula.

Ob posodah so bile pripravljene tudi slikovne predloge, ki so ponazarjale posamezne vonje. Naloga otrok je bila, da z vohanjem, prepoznajo vonj v posodi in jo povežejo z ustrežno sliko. Posodo so nato položili na ustrežno slikovno predlogo.

Vloga odraslega je bila predvsem v pripravi materiala, usmerjanju dejavnosti, spodbujanju otrok k opisovanju vonjev in zagotavljanju varnega in spodbudnega okolja.

Slika 35: Potovanje po vonjih

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - Dejavnost otrokom omogoča razvoj vohalnega zaznavanja:
 - olfaktorne- prepoznavanje, razlikovanje in primerjanje različnih vonjav.
 - Povezovanje vonjav z izkušnjami iz okolja (hrano, naravo),
 - Razvijanje senzorne integracije preko prepoznavanje vonjav z vidom (slike).
- * Razvoj pozornosti:
 - otroci se osredotočajo na posamezno vonjavo, jo zaznavajo, primerjajo z drugimi in iščejo ustrežno povezavo s sliko,
 - dejavnost spodbuja usmerjeno pozornost, vztrajnost in koncentracijo.
- * Socialna interakcija:
 - dejavnost spodbuja tudi spontano sodelovanje med otroki, saj primerjajo svoje zaznave in si izmenjujejo mnenja,
 - dejavnost spodbuja komunikacijo, poslušanje drugih in skupno reševanje nalog.
- * Razvoj govora in jezika:
 - Otroci opisujejo vonjave (prijetna, močna, sladka),
 - Širijo besedni zaklad in razvijajo sposobnost izražanja svojih zaznav,

- Razvijajo sposobnost povezovanja besed z izkušnjo.
- * Kognitivni razvoj:
 - Otroci razvijajo sposobnost razvrščanja, primerjanja in povezovanja,
 - Razvijajo spomin (prepoznavanje znanih vonjav),
 - Dejavnost spodbuja logično razmišljanje in reševanje problemov (ujemanje vonj-slika).

POTEK DEJAVNOSTI:

Otroci so posedli okoli mize, na kateri je bil pripravljen pladenj z posodami in tabela s slikovnim prikazom vonjav. Na začetku smo se dogovorili, da vsak otrok povoha eno posodo in jo nato razvrsti k ustrezni sliki. TN je izkazoval večjo nestrpnost, saj je vrstnici spodbujal k hitrejšemu delu, hkrati pa je želel sam preizkusiti vse posode. Ob pravilnih odgovorih je deklici tudi pohvalil. Vsi trije otroci so spontano delili svoje ugotovitve, tako da so ob prepoznavi vonja pokali posodo tudi ostalima dvema. Ob vohanju čebule je NFP izrazila negativni odziv (»Fuj!«), medtem ko je ZT svoje odgovore pogosteje nakazovala z gestami in redkeje verbalizirala. Otroci so vse vonjave uspešno prepoznali in jih pravilno razvrstili na ustrezne slikovne predloge. Ob zaključku je TN komentiral, da dejavnost ni bila zahtevna, saj si vonjave prepoznavali z vohanjem. Dejavnost je trajala približno 20 minut.

3.6.6.3. Zabava z milnimi mehurčki (veččutna izkušnja)

PEDAGOŠKI POMEN DEJAVNOSTI:

Dejavnost predstavlja veččutno igro z milnimi mehurčki, ki je otrokom omogočila gibanje, raziskovanje in razvijanje koordinacije in pozornosti skozi igro. Igra spodbuja otroško radovednost, usmerjeno pozornost in raziskovanje fizikalnih lastnosti milnih mehurčkov.

OPIS DEJAVNOSTI:

Dejavnost je potekala na prostem kot delno vodena senzorična igra. Otroci imajo pripravljen prostor in material, vsebino igre pa razvijajo samostojno.

Otrokom so bili na voljo različni pripomočki za ustvarjanje milnih mehurčkov. Uporabili smo:

- * napravo v obliki raka, ki se je samostojno premikal po prostoru in sproti ustvarjal milne mehurčke,
- * običajne palček za pihanje milnih mehurčkov,
- * ena večja palčka za ustvarjanje večjih mehurčkov, pri kateri so otroci z zamahom ustvarjali mehurčke.
- * krožnik z milnico.

Vloga odraslega je bila predvsem v zagotavljanju varnosti, nudenju podpore ter opazovanju.

Slika 36: milni mehurčki

Slika 37: Milni mehurčki

RAZVOJNI VIDIKI DEJAVNOSTI:

- * Razvoj senzoričnega zaznavanja:
 - Dejavnost otrokom omogoča veččutne dražljaje:
 - vizualne- opazovanje velikosti in oblike mehurčkov, spremljanje gibanja mehurčkov po zraku, opazovanje spremembe smeri gibanja zaradi vetra, opazovanje svetlobnih odsevov in barv na površini mehurčka,
 - taktilne- občutek mokrote na rokah ob tipanju milnice, dotikanje in pokanje mehurčkov z rokami, zaznavanje kaplji, ki ostanejo po pokanju mehurčka,
 - olfaktorne- dišeča milnica
 - proprioceptivne- gibanje rok pri pihanju mehurčkov, lovljenje in pokanje mehurčkov,
 - vestibularne- premikanje, tek in obračanje med lovljenjem mehurčkov, prilagajane ravnotežje med gibanjem.
- Vse to spodbuja senzorično integracijo.
- * Razvoj pozornosti:
 - otroci opazujejo gibanje mehurčkov v zraku, njihovo velikost in obliko in trenutek, ko se mehurček razpoči. To pa spodbuja vizualno sledenje, vztrajnost in usmerjeno pozornost.
- * Socialna interakcija:
 - dejavnost spodbuja tudi spontano sodelovanje med otroki, saj skupaj lovijo mehurčke, opazujejo drug drugega pri ustvarjanju mehurčkov in si izmenjavajo pripomočke. Tako ta dejavnost spodbuja komunikacijo, sodelovanje in skupno veselje ob igri.
- * Razvoj motorike:
 - ta dejavnostjo spodbuja gibanje celotnega telesa. Otroci tečejo in segajo za mehurčki, usklajujejo gibanje rok in telesa in razvijajo koordinacijo oko-roka. Tako igra spodbuja razvoj grobe motorike in koordinacijo celega telesa.
- * Razvoj govora in jezika:
 - pri pihanju mehurčkov otroci nadzorujejo moč izdiha, razvijajo dihalno kontrolo in urijo koordinacijo dihanja in gibanja. To pa vpliva na razvoj govora.
- * Kognitivni razvoj:
 - pri tej igri otroci razvijajo sposobnost opazovanja, raziskovanja in razumevanja vzročno-posledičnih povezav. Dejavnost spodbuja radovednost in zgodnje naravoslovno razmišljanje, saj otroci skozi neposredno izkušnjo raziskujejo lastnosti zraka in gibanja.

POTEK DEJAVNOSTI:

Na asfaltni površini pred vrtcem so bili otrokom na voljo različni pripomočki za ustvarjanje milnih mehurčkov. Med pripomočki je bila tudi naprava v obliki raka, ki se je premikala po prostoru in pri tem ustvarjala mehurčke. Ker so se je otroci ustrašili, je bila naprava izključena. V začetni fazi so vsi trije otroci želeli hkrati uporabljati isti pripomoček, vendar so se spontano dogovorili za vrstni red in si pripomočke začeli izmenjevati. Zaradi visokih temperatur smo dejavnost nadaljevali v senci na igrišču. Tudi tam so otroci nadaljevali z izmenjavo pripomočkov. Pri tem je ZT pripomoček najhitreje podala naprej, medtem ko je TN pogosteje podaljševal uporabo z različnimi razlogi. Dejavnost je trajala približno 35 minut.

3.7. Analiza opazovanja in intervjujev otrok

3.7.1. Analiza opazovanja otrok

3.7.1.1. Deklica NFP

Deklica NFP je skozi izvajanje različnih iger v okviru raziskovalne naloge pokazala opazen napredek predvsem na področju usmerjene pozornosti, strategij reševanja nalog in socialnega sodelovanja. Njeno vedenje je bilo ves čas zaznamovano z visoko stopnjo radovednosti, ustvarjalnosti in notranje motivacije za igro.

Na začetku opazovanj je NFP k dejavnostim pristopala radovedno in motivirano, vendar je bila njena pozornost še nekoliko kratkotrajna, predvsem pri dejavnostih, ki so zahtevale daljše vztrajanje ali natančno opazovanje. Pogosto je hitro prehajala med materiali, pri tem pa ni vedno vztrajala so zaključka naloge. S ponavljanjem iger, zlasti tistih, ki so vključevale iskanje manjkajočega predmeta, razvrščanje materiala in senzorična raziskovanja, se je pokazal pomemben napredek, saj je začela pri dejavnostih, za katere je bila notranje motivirana, vztrajati dalj časa, se vračati v dejavnost in jo poglobljati. Njena pozornost se je iz kratkotrajne razvila v bolj stabilno, ciljno usmerjeno in situacijsko vzdrževano pozornost. Prav tako so se pojavljale težave pri sledenju navodilom, saj jih ni pozorno poslušala ali si pa ni zapomnila, kar kaže na manj stabilno usmerjeno pozornost. Med dejavnostmi pa se je izboljšala, saj je ob dodatni razlagi in podpori pravila razumela, jih upoštevala in samostojno izvajala naloge.

Tudi na področju socialnega razvoja je bil opazen napredek, saj se je sprva igrala individualno, bila je bolj zadržana in ni bila rada izpostavljena, nato pa je postopoma prehajala v igro v paru in aktivno vstopala v interakcije, sodelovala z vrstniki pri skupnih nalogah, delila material, izmenjevala ideje in celo prevzemala usmerjevalno ali vodilno vlogo. Razvila je sposobnost sodelovanja, prilagajanja in reševanja konfliktov. Uspešno je usklajevala lastne interese s skupinsko dinamiko.

Na področju govora in komunikacije je na začetku govorila slabše razumljivo. Med dejavnostmi pa je začela pogosteje verbalizirati in opisovati svoje dejavnosti, več je sodelovala v pogovoru z vrstnikoma in izražala svoja opažanja, čustva in počutja.

Na področju simbolne igre je bil zaznan velik napredek. Njena igra je postala bogata, ustvarjalna in vsebinsko raznolika, z uporabo predmetov kot simbolov in vključevanjem različnih življenjskih situacij. Fleksibilno je prehajala med različnimi vlogami in vsebinami igre. To kaže na napredek v domišljiji, mišljenju in razumevanju sveta.

Na področju senzoričnega razvoja je bila že v začetku odprta za nove taktilne izkušnje, kar se je skozi dejavnosti še okrepilo. V dejavnostih je aktivno raziskovala z različnimi čutili, čeprav je bila v začetku prisotna občutljivost za zvočne dražljaje. Razvila je strategije umika in iskanje varnosti, kar kaže na napredek v samoregulaciji.

Na področju čustvenega razvoja se kaže stabilnost, saj se deklica v vrtcu počuti varno. Med dejavnostmi je pogosteje izražala pozitivna čustva, hkrati pa tudi svoje potrebe in odzive na neprijetne dražljaje.

Ob koncu opazovalnega obdobja je opaziti, da je NFP skozi igro napredovala v smeri večje samostojnosti, vztrajnosti, socialne vključenosti in ustvarjalnosti. Njena igra je vse bolj kompleksna, socialno usmerjena in raziskovalna. Njeno vedenje odraža celostno razvojno napredovanje, zlasti na področju socialnih kompetenc, pozornosti in simbolnega mišljenja.

3.7.1.2. Deček TN

Deček TN je skozi opazovalno obdobje pokazal izrazit napredek predvsem na področju usmerjene pozornosti in socialnega sodelovanja, čeprav ostajajo določene razvojne posebnosti, povezane z njegovo potrebo po gibanju, potrditvi in vodenju. Njegovo vedenje je bilo pogosto zelo dinamično, usmerjeno v prevzemanje pobude in čustveno izrazito.

Na področju pozornosti je bilo na začetku opaziti, da težje sledi navodilom, hitro izgubi zanimanje in potrebuje stalno motivacijo in usmerjanje. Njegova pozornost je bila kratkotrajna in razpršena, zlasti pri zahtevnejših ali bolj strukturiranih dejavnostih. Pogosto je prehajal med dejavnostmi, se preusmerjal na druge dražljaje ali vstopal v pogovor z odraslo osebo. Bolj so ga pritegnile dejavnosti, ki vključujejo gibanje, raziskovanje, praktično delo, zvok, vodo, naravne materiale in možnost lastne pobude. Ob izvajanju dejavnostih se je pokazal napredek, saj je pri dejavnostih, ki so ga notranje pritegnile (senzorične, gibalne in simbolne), zmozel daljše vztrajanje in bolj poglobljeno vključenost. Njegova pozornost se je razvila v fleksibilno, interesno pogojeno pozornost, ki je bila še vedno dinamična, vendar dolgotrajnejša. Ob ponovitvah dejavnosti in jasni strukturi je pokazal tudi boljše sledenje strukturi in pravilom.

Tudi na področju sodelovanja je TN pokazal pomemben razvoj. Že od začetka je izkazoval izrazito potrebo po socialni interakciji, vendar pogosto na način, ki je vključeval dajanje pobud, vodenje in željo po nadzoru nad igro ter potrditvi odraslega. Sprva so se pri njem pogosteje pojavljale težave pri delitvi materiala, čakanju na vrsto in sprejemanju meja, kar je vodilo do konfliktov z vrstniki. Pogosto je želel vplivati na potek igre, podaljševati svojo uporabo pripomočkov ali prevzeti vodilno vlogo. Nato pa se je skozi igre in podporo odraslega naučil bolj ustreznih socialnih strategij, kot so dogovarjanje, sprejemanje dogovorov, prositi za pripomočke in se postopoma bolj vključeval v skupinsko dinamiko. Pokazal je tudi prosocialno vedenje, saj je večkrat izražal empatijo, pomoč vrstnikom, tolaženje, spodbujanje drugih, deljenje pohval vrstnicam in skrb za skupino.

Pomembna sprememba se kaže tudi v njegovem odzivanju na neuspeh. Na začetku se je ob težavah pogosto umikal ali reagiral z jokom, medtem ko je kasneje ob podpori, vztrajal v dejavnosti, iskal rešitve in nadaljeval. Še vedno pa ostaja potreba po čustveni podpori in potrditvi odraslega.

Zelo močno področje dečka TN je simbolna igra. V različnih dejavnostih je spontano razvijal bogate domišljajske vsebine, kot so kuhanje, prodaja, zdravnik, družinska igra, piknik, promet, priprava hrane in druge igre vlog. Predmete je pogosto uporabljal kot nadomestne simbole in jim pripisoval nove pomene. Njegova simbolna igra je postajala vse bolj kompleksna, dolgotrajna in socialno usmerjena.

Na področju senzoričnega raziskovanja je TN izkazoval veliko radovednost, čeprav je bil pri nekaterih dražljajih tudi previden ali občutljiv (moker roke in copati). Kljub temu je aktivno raziskoval vod, led, semen, vonje, zvoke, teksture in naravne materiale. Senzorične dejavnosti

so nanj pogosto vplivale zelo pozitivno, saj so podaljšale njegovo pozornost spodbudile verbalizacijo in povečale pripravljenost za sodelovanje.

Na govornem področju je bil TN zelo izrazit. Pogosto je komentiral, razlagal, spraševal, opisoval postopke, izražal opažanja in usmerjal druge otroke. Govor je uporabljal za raziskovanje, dogovarjanje, vodenje igre in izražanje čustev. Pomemben napredek se kaže v tem, da je vedno pogosteje verbaliziral svoja občutja.

Na področju gibanja je bil zelo aktiven, pogumen in raziskovalen. V naravne okolju, pri igrah z lužami, senzorični poti je pokazal veliko energije, vztrajnosti in samozavesti.

Kljub napredku ostaja potreba po nadaljnji podpori pri sledenju navodilom, uravnavanju impulzov in sprejemanju neuspehov.

Ob koncu opazovalnega obdobja je TN skozi igre napredoval od krajše, bolj razpršene pozornosti k daljši vključenosti, večji vztrajnosti in bolj razvitemu sodelovanju, kadar je bila dejavnost povezana z njegovimi interesi. Njegov največji napredek se kaže v povezovanju raziskovanja, gibanja, govora in simbolne igre ter v postopnem razvoju socialnih spretnosti, kot so dogovarjanje, pomoč, delitev in upoštevanje drugih.

3.7.1.3. Deklica ZT

Deklica ZT je skozi opazovalno obdobje napredovala predvsem na področju socialnega vključevanja, sodelovanja in stabilnosti pozornosti, čeprav ostaja nekoliko zadržana.

Na področju pozornosti je bila že v začetku prisotna dobro razvita sposobnost mirnega, a pasivnega, opazovanja. Deklica ZT je pogosto raje spremljala dejavnost kot pa aktivno sodelovala. OB dejavnostih pa se je pokazal napredek, saj je bila stabilno vključena, sledila je poteku iger in vztrajala brez potrebe po stalnem prehajanju med dejavnostmi. Njena pozornost je bila manj impulzivna in bolj umirjena.

V času opazovanja je bil opazen napredek na področju socialnega razvoja, saj je proti koncu obdobja začela bolj izražati lastne potrebe, se postaviti zase in se upreti vplivu drugih otrok, zlasti v situacijah jemanja igrač in vsiljevanja igre. To kaže na razvoj socialne samozavesti, sposobnosti postavljanja meja. Tudi na področju sodelovanja je bil opazen pomemben napredek. Sprva je bila ZT bolj zadržana, redko je prevzela pobudo in se pogosteje prilagajala drugim. V nadaljevanju pa je vse pogosteje sprejemala vabila vrstnikov, sodelovala pri skupnih dejavnostih in se vključevala v interakcije, zlasti v paru. Njeno sodelovanje je zaznamovano z visoko stopnjo prilagodljivosti, upoštevanja pravil in pripravljenosti na deljenje (začetki prosocialnega vedenja). Deklica ZT se v skupini ne izpostavlja, vendar se na socialne pobude odziva pozitivno in vztraja v skupni dejavnosti. Njena vloga v skupini je sodelovalna in ne vodilna, saj prevzema podrejene vloge v igri, kar pa ne pomeni manjše vključenosti, temveč drugačen način sodelovanja.

Na področju govora je ZT bolj zadržana, kar je lahko povezano z večjezičnim okoljem, iz katerega prihaja. Sprva se je izražala predvsem neverbalno ali s kratkimi odgovori, vendar je razumela dejavnosti in se nanje ustrezno odzivala. V času opazovanja je napredovala, saj je začela verbalno sodelovati in se vključevati v pogovor z vrstniki. Pri tem je pogosto uporabljala strategijo govornega posnemanja, saj je ponavljala besede in izraze drugih dveh otrok.

Na področju kognitivnega razvoja je bila ZT skozi dejavnosti natančna, vztrajna in usmerjena k pravilni izvedbi naloge. Pri tem je razvijala sposobnost opazovanja, primerjanja in sledenja navodilom. Njen napredek se kaže predvsem v tem, da je preko opazovanja in posnemanja

drugih otrok postopoma osvajala nove načine reševanja nalog in postajala vse bolj samostojna pri njihovem izvajanju.

Na področju simbolne igre je sprva delovala bolj pasivno, saj ni prevzema pobude za začetek igre. V nadaljevanju pa se je pogosteje vključevala v igro na povabilo drugih otrok, pri čemer se je prilagajala poteku igre in pogosto posnema njihove dejavnosti. Kljub temu, da je bila še vedno prisotna tudi individualna igra, se je njen napredek kazal v večji pripravljenosti za vključevanje v skupno igro.

Na področju senzoričnega razvoja je ZT skozi dejavnosti kazala odprtost za različne izkušnje. Pri raziskovanju ni izkazovala izrazite občutljivosti na taktilne dražljaje, saj je umazanija ne motila, kar ji je omogočalo sproščeno vključevanje v dejavnosti. Posebej so jo pritegnili zvočni elementi. Njeno raziskovanje je bolj zadržano, vendar stabilno, pri čemer se kaže napredek v vztrajnosti in usmerjenosti.

Na področju gibanja je ZT ohranila umirjen in preišljen pristop. Njeno gibanje je bilo nadzorovano, kar ji je omogočilo varno vključevanje v različne dejavnosti. Napredek se kaže predvsem v večji samozavesti pri vključevanju v gibalne aktivnosti.

Na področju čustvenega razvoja deluje ZT varno in stabilno. Skozi dejavnosti se je pokazalo, da se v manjši skupini bolj sprosti, kar pozitivno vpliva na njeno vključenost. Čeprav ne išče pozornosti, se na spodbudno in varno okolje dobro odziva. Napredek se kaže v večji sproščenosti in pripravljenosti za vključevanje v skupne dejavnosti.

Deklica ZT je skozi dejavnosti napredovala predvsem na področju socialnega vključevanja, sodelovanja in stabilne pozornosti. Postopoma se je iz bolj zadržane in opazovalne vloge začela pogosteje vključevati v igro z vrstniki, sprejemati socialne pobude in vztrajati v skupnih dejavnostih. Razvila je sposobnost sodelovanja, deljenja in upoštevanja pravil, ob tem pa tudi večjo socialno samozavest, saj je začela izražati lastne potrebe in se postaviti zase. Njen razvoj se kaže tudi v večji sproščenosti, stabilni pozornosti in učenju preko opazovanja in posnemanja.

3.7.2. Analiza anket

V anketi so sodelovali trije otroci (NFP, TN in ZT), ki so po posameznih dejavnostih izražali svoje mnenje o igri, doživljanju, sodelovanju in občutkih med dejavnostmi. Analiza odgovorov kaže, da so bile senzorne dejavnosti za otroke zelo motivacijske, prijetne in socialno spodbudne.

3.7.2.1 Splošna priljubljenost dejavnosti

O splošni priljubljenosti dejavnosti kažejo rezultati, da so bile skoraj vse dejavnosti otrokom všeč. Pri 16 dejavnosti od 17 (96,1%), so vsi trije odgovorili z »da, zelo«. Analiza odprtih odgovorov kaže, da so otroci kot najpogostejši razlog za všečnost dejavnosti najpogosteje navajali socialno komponento (26,7%), kar pomeni, da jim je bilo najpomembnejše, da so se lahko igrali skupaj z vrstniki. Sledi senzorično raziskovanje (21,3%), kjer otroci izpostavljajo packanje, tipanje, mešanje in raziskovanje materialov. Prav tako imajo pomembno vlogo različni materiali (18,7%), kot so voda, led, pena in naravni materiali, ki otrokom omogočajo neposredno izkušnjo preko čutil. Pomemben delež predstavljajo tudi dejavnosti, povezane s hrano (13,3%), kjer otroci uživajo v pripravi, kuhanju in okušanju. Manj pogosto, vendar še vedno pomembno, otroci izpostavljajo gibanje (10%) in pozitivna čustva (6,7%). Najmanjkrat so omenjali okolje (3,3%), vendar se tudi tukaj kaže pomen narave kot spodbudnega učnega okolja.

3.7.2.2. Dejavnosti, ki otrokom niso bile najbolj všeč

Analiza odgovorov na vprašanja, kaj otrokom pri igri ni bilo všeč, kaže, da pri 13 dejavnosti (76,5%) otroci niso izrazili negativnih izkušenj.

Dejavnost, ki je izstopala po manjši priljubljenosti, je bila dejavnost lščemo rime. Pri njej so otroci v 33,3% navedb izpostavili, da jim dejavnost ni bila všeč in v 33,3% , da je bila pretežka. Iz odgovorov je razvidno, da je bila dejavnost za nekatere otroke razvojno zahtevnejša, saj je zahtevala več usmerjene pozornosti, jezikovnega razumevanja in čakanja na vrsto. To kaže, da so bile otrokom bližje dejavnosti z več gibanja, raziskovanja in proste igre kot strukturirane jezikovne naloge. Pri senzorično usmerjenih dejavnostih (igra z ledom, slikanje z ledom, priprava žele bonbonov, čokoladne kroglice) se kot edini negativni dejavnik pojavlja nelagodje ob umazanih rokah. Otroci so navajali predvsem mokroto, packanje in neprijeten občutek na rokah (»nočem se zmočiti«, »ker sem imel cele roke popackane«) Medtem pri dejavnosti z brivsko peno otroci niso izražali tovrstnih nihče težav, čeprav je šlo prav tako za izrazito senzorično in »packajočo« dejavnost. Kar kaže na različno zaznavanje senzoričnih dražljajev. Rezultati kažejo, da otroci težje sprejemajo dejavnosti, ki zahtevajo več usmerjene pozornosti in kognitivnega napora, medtem ko so senzorične in gibalne dejavnosti kljub manjšim nelagodjem izrazito bolj sprejete.

3.7.2.3. Zabava in čustveno doživljanje dejavnosti

Pri 16 od 17 dejavnostih (94,1%) so otroci povedali, da so se med igro zelo zabavali, skupaj pa 96,1% vseh odgovorov kaže visoko stopnjo pozitivnega doživljanja igre. Posebej so jih veselile dejavnosti, kjer so lahko packali, kuhali, raziskovali materiale, uporabljali vodo, pokušali hrano ter sodelovali z drugimi otroki. Velik pomen je imela tudi senzorična izkušnja, kar se kaže v njihovih odgovorih (»ker je bilo mehko.«, »ker je pikalo«, »ker je dišalo«, »ker je bilo mokro«, »ker je sivka dišala«). Odgovori kažejo, da so otroci dejavnosti močno doživljali preko čutnih zaznav, kar potrjuje pomembno vlogo senzorne igre pri zgodnjem učenju in doživljanju okolja.

3.7.2.4. Sodelovanje med otroki

Rezultati kažejo zelo visoko stopnjo sodelovanja med otroki. Kar 82,4% dejavnosti je bilo ocenjenih tako, da so vsi otroci sodelovali v veliki meri, skupno pa 90,2% vseh odgovorov kaže na intenzivno sodelovanje med otroki. Le 7,8 % primerov so otroci poročali o manjšem sodelovanju, medtem ko je popolna odsotnost sodelovanja zaznan le v 2% odgovorov. Otroci so sodelovanje opisali skozi skupno kuhanje, risanje, deljenje materiala, simbolno igro in skupno raziskovanje. Pogosto so izpostavljali konkretne odnose z vrstniki, kar kaže na pomembno vlogo socialnih interakcij v igri (»z TN sva rešila ZT«, »skupaj smo kuhali«, »igrali smo se zdravnika«, »delali smo hiške«). Kljub občasnim konfliktom (jemanje materiala: »NFP mi je jemala deske«, čakanje na vrsto, medsebojno draženje: »me je TN jezo«, »NFP me ni pustila v bazen«) so otroci večino dejavnosti doživljali kot socialno povezovalne in prijetne.

3.7.2.5. Čakanje na vrsto

Otroci so pri nekaterih dejavnostih lažje čakali na vrsto. Rezultati ankete kažejo, da je 62,7% vseh odgovorov povezano z občutkom, da je bilo čakanje sprejemljivo, medtem ko je 23,5% odgovorov izražalo, da je bilo doživljanje čakanja nekoliko težavno, v 13,7% (7 odgovorov) pa kot neprijetno. Le pri 47,1% dejavnosti so vsi otroci čakanje doživeli brez težav. kar kaže, da je

čakanje za otroke v tem starostnem obdobju še razvojno zahtevno. Največ težav se je pojavljalo pri dejavnostih, kot so igra z ledom, iskanje rim, okušanje podobnih snovi in priprava žele bonbonov, kjer so otroci izpostavili, da so težko čakali, da jim je bilo dolgčas ali da so moral predolgo mirovati. Pri bolj odprtih in prosto zasnovanih dejavnostih pa čakanje ni predstavljalo večje težave, saj so otroci medtem našli druge načine vključevanja v igro.

3.7.2.6. Želja po ponovnem sodelovanju

Pri skoraj vseh dejavnostih so vsi otroci izrazili željo, da bi se takšne igre še igrali. Kar 94,1 % dejavnosti bi otroci z veseljem ponovili, skupno pa 96,1 % vseh odgovorov kaže na zelo visoko stopnjo interesa za ponovno sodelovanje v dejavnostih. Posebej so izpostavili dejavnosti, ki vključujejo packanje, igro z vodo, hojo pa čutni poti, raziskovanje v gozdu, skupno kuhanje in prosto igro. Otroci so dejavnosti opisali kot »luštne«, »fajn«, »najbolj všeč« in »to bi se še večkrat igral«, kar kaže na pozitivno čustveno doživljanje in visoko notranjo motivacijo. Rezultati potrjujejo, da senzorno bogate, izkustvene in socialno naravnane dejavnosti spodbujajo trajen interes otrok za sodelovanje in učenje skozi igro. Odklonilni odgovori so se pojavili le dvakrat (oba pri igri iskanje rim), kar dodatno potrjuje visoko stopnjo sprejetosti dejavnosti med otroki.

3.7.2.7. Sklep analize anket

Analiza odgovorov v anketi kaže, da senzorične dejavnosti pozitivno vplivajo na otrokovo motivacijo, sodelovanje, pozornost in čustveno doživljanje igre. Rezultati kažejo, da je bilo kar 94,1 % dejavnosti ocenjenih kot zelo všečnih, 96,1 % odgovorov pa potrjuje visoko stopnjo zabave, kar kaže na visoko motiviranost otrok za sodelovanje. Prav tako je bilo zaznано zelo visoko sodelovanje, saj 90,2 % vseh odgovorov kaže na intenzivno sodelovanje med otroki, kar potrjuje pomembno socialno komponento senzorične igre. Otroci so najraje sodelovali pri dejavnostih, ki so omogočale:

- * aktivno raziskovanje,
- * uporabo različnih čutil,
- * gibanje,
- * manipulacijo z materiali,
- * simbolno igro,
- * sodelovanje z vrstniki.

Na podlagi visoke stopnje vključenosti, zabave in sodelovanja lahko sklepamo, da so senzorične dejavnosti pozitivno vplivale tudi na usmerjeno pozornost otrok, saj so otroci pri teh dejavnostih dlje časa vztrajali, bili aktivno vključeni in manj odhajali iz dejavnosti.

Manj priljubljene so bile bolj strukturirane in jezikovno zahtevne dejavnosti, kjer je bilo potrebno daljše usmerjanje pozornosti in čakanje na vrsto. To potrjuje tudi podatek, da je le 47,1 % dejavnosti potekalo brez težav pri čakanju, kar kaže, da je vzdrževanje pozornosti v takšnih situacijah za otroke razvojno zahtevnejše.

Rezultati potrjujejo, da senzorna igra predstavlja pomembno področje otrokovega učenja, saj spodbuja:

- * raziskovanje,
- * socialne interakcije,
- * komunikacijo,

- * sodelovanje,
- * ustvarjalnost,
- * pozitivna čustva in občutek uspešnosti.

3.8. Rezultati in razprava

Rezultati raziskave temeljijo na sistematične opazovanju otrok med izvajanjem senzoričnih dejavnosti ter analize njihovih anketnih odgovorov. Z uporabo kombiniranega pristopa je bil omogočen celostni vpogled v vpliv senzorične igre na razvoj usmerjene pozornosti in sodelovanja pri triletnikih.

3.8.1. Raziskovalna vprašanja

1. raziskovalno vprašanje: Kako senzorična igra vpliva na pozornost in sodelovanje triletnikov?

Senzorična igra je pri otrocih izrazito podaljšala čas usmerjene pozornosti in imela tudi pozitiven vpliv na sodelovanje triletnikov zajetih v raziskavi. Otroci so pri dejavnostih, ki so omogočale neposredno zaznavanje z več čutili (dotik, okus, gibanje, vid in sluh), dlje časa vztrajali, se k dejavnosti vračali in jo postopoma nadgrajevali. Njihova pozornost ni bila zgolj pasivna, temveč aktivna, raziskovalna in usmerjena v odkrivanje lastnosti materialov. Hkrati so se med igro pogosteje povezovali, komunicirali, si izmenjevali materiale in skupaj razvijali potek igre. Senzorična igra je tako ustvarjala spodbudno okolje za celostni razvoj-kognitivni, socialni in čustveni.

3.8.1.1. Pozornost

2. raziskovalno vprašanje: Kako dolgo triletnik ohranja pozornost pri različnih senzoričnih dejavnostih?

Trajanje usmerjene pozornosti se je med dejavnostmi razlikovalo, vendar je bilo pri večini senzoričnih dejavnosti, ki so omogočale neposredno rokovanje z materiali, raziskovanje z več čutili, gibanje, simbolno igro in možnost samostojnega odločanja, v večini primerov (približno 80- 90 %) izrazito dolgo. Otroci so se vključevali z večjim zanimanjem, vztrajali dlje časa in se k njim večkrat vračali kot pri nesenzoričnih dejavnostih. Njihova pozornost je bila bolj stabilna, manj podvržena preusmerjanju in pogosto podprta z notranjo motivacijo. Največjo stopnjo motivacije in usmerjene pozornosti so otroci pokazali pri dejavnostih, kot so igra z ledom, umivanje kamnov, raziskovanje brivske pene in senzorični bazeni (s semeni, travnik, gozd, voda), hoja po dežju in skakanje po lužah, igra s slanim testom, igra z vodo in prosta igra v gozdu. V teh situacijah so otroci raziskovali z dotikom, opazovali spremembe (taljenje ledu, razlivanje vode, čistoča in barva kamnov), preizkušali različne načine uporabe materialov in spontano prehajali v simbolno igro. Te dejavnosti so trajale od približno 40 minut do več kot eno uro, pri nekaterih celo do ure in 50 minut. To kaže, da so odprte senzorične dejavnosti pri otrocih spodbujale daljšo usmerjeno pozornost, notranjo motivacijo in ponavljajoče raziskovanje.

V primerjavi s tem je bila usmerjena pozornost pri nesenzoričnih in bolj strukturiranih dejavnostih, kot so povezovanje cvetlice s senco, ustvarjanje rim, ugotavljanje kaj manjka, potovanjem po vonjih in razlikovanje snovi podobnega videza, časovno krajša, približno 20 do 30 minut, vendar je bila bolj odvisna od navodil odrasle osebe, razumevanja naloge in otrokove trenutne pripravljenosti za sodelovanje. Te dejavnosti so bile za otroke kognitivno zahtevnejše, zato so nekateri otroci potrebovali več spodbude, ponovitev ali usmerjanja. To kaže, da senzorična igra omogoča bolj naraven in otroku prilagojen način ohranjanja pozornosti.

3. raziskovalno vprašanje: Ali senzorična igra podaljša čas usmerjene pozornosti v primerjavi z nesenzoričnimi dejavnostmi?

Rezultati kažejo, da senzorična igra podaljša čas usmerjene pozornosti v primerjavi z nesenzoričnimi dejavnostmi. Pri senzoričnih dejavnostih so otroci dlje časa vztrajali, dejavnost ponavljali in jih razvijali naprej, medtem ko je bila pri nesenzoričnih dejavnostih pozornost krajša in bolj odvisna od zunanjega vodenja. Senzorična igra omogoča neposredno izkušnjo, aktivno raziskovanje in vključevanje več čutil, kar spodbuja notranjo motivacijo in posledično daljše vztrajanje.

4. raziskovalno vprašanje: Katere vrste senzorične igre najbolj spodbujajo usmerjeno pozornost triletnikov?

Največjo usmerjeno pozornost otrok so spodbujale taktilne (led, pena, voda, testo, kamni) in veččutne (gozd, travnik, senzorični sprehodi) dejavnosti. Otroci so se posebej dolgo zadrževali pri dejavnostih, kjer so lahko materiale tipali, stiskali, mešali, prelivali, metali, oblikovali. To potrjujejo igra z ledom, brivska pena, slano testo, voda, kamni, semena in naravni materiali v gozdu. Otroci so v teh dejavnostih sami odkrivali lastnosti materialov, jih primerjali, poimenovali, preoblikovali in vključili v simbolno igro.

Gustatorne dejavnosti so bile prav tako zelo motivacijske, saj si otroci z zanimanjem okušali sadje, žele bombone, snovi podobnega videza, čokoladne kroglice in druge materiale. Pri teh dejavnostih je bilo opaziti veliko radovednosti, opisovanja okusov in primerjanja.

Vizualne dejavnosti so bile uspešne predvsem takrat, ko so bile povezane z gibanjem ali iskanju v okolju. Lov na barve je pri otrocih ohranil visoko pozornost, ker je potekla zunaj in je vključeval gibanje, opazovanje in beleženje. Nasprotno pa je raziskovalna tabla z cveticami in sencami pritegnila pozornost le občasno in krajši čas.

Avditivne dejavnosti so bile za otroke različno zahtevne. Zvočna pravljica se je izkazala kot zelo uspešna pri spodbujanju usmerjene pozornosti, ker je vključevala zgodbo, instrumente, vloge in ponavljanje. Ustvarjanje rim pa je bilo zahtevnejše, saj je od otrok zahtevalo več jezikovnega razumevanja in miselnega povezovanja.

5. raziskovalno vprašanje: Ali je usmerjena pozornost triletnikov enako dolga pri prosti in vodeni igri?

Rezultati kažejo, da usmerjena pozornost ni bila enako dolga. Pri igrah, kjer so imeli otroci pripravljen material in so bile prosto zasnovane, so otroci vztrajali dlje, saj so lahko sledili lastnim interesom, raziskovali po lastni izbiri, sami odločali s kom bodo sodelovali in igro nadgrajevali. Pogosto je prišlo do prehoda v simbolno igro, kar je dodatno podaljšalo trajanje pozornosti. Takšne dejavnosti so bile igra z ledom, igra z vodo, umivanje kamnov, raziskovalni bazeni, igra s peno, slano testo in prosta igra v gozdu.

Vodene dejavnosti so imele drugačen učinek. Pri njih je bila pozornost bolj usmerjena v doseganje cilja, sledenje navodilom in pravilno izvedbi naloge. To se je pokazala pri dejavnosti »kaj manjka?«, ustvarjanje rim, lov na barve, slušni sprehod, potovanje po vonjih in izdelava sadnih žele bonbonov. Otroci so pri teh dejavnostih sodelovali, vendar so pogosto potrebovali podporo odraslega, dodatno razlago ali spodbudo.

Na podlagi opazovanja lahko ugotovim, da prosta senzorična igra bolj spodbuja dolgotrajno pozornost, simbolno igro, samostojnost in spontano sodelovanje, medtem ko vodena igra bolj spodbuja sledenje pravilom, čakanje na vrsto, jezikovno izražanje in doseganje konkretnega cilja.

3.8.1.2. Sodelovanje

6. raziskovalno vprašanje: Ali senzorična igra spodbuja sodelovanje med triletniki?

Na podlagi opazovanja lahko ugotovim, da senzorična igra izrazito spodbuja sodelovanje med triletniki. Otroci so se med senzoričnimi dejavnostmi pogosto spontano povezovali, pri čemer so prehajali iz individualnega raziskovanja, preko vzporedne igre v skupno igro. Ta prehod je bil še posebej opazen pri dejavnostih, ki so vključevale zanimiv material ali omejeno število pripomočkov (kladivo, posodice...), saj so otroci takšne situacije spodbujale potrebo po sodelovanju. Sodelovanje se je kazalo v različnih oblikah. Otroci so si izmenjavali materiale, se med seboj posnemali, komentirali svoje dejavnosti, vabili druge v igro in skupaj razvijali simbolno igro (kuhanje, piknik, družina). Pri tem so uporabljali tako verbalno kot neverbalno komunikacija (pogovor, gestikulacija, pogled), kar kaže na razvoj komunikacijskih spretnosti. V drugem delu opazovalnega obdobja so otroci spontano začeli uporabljati tudi vljudnostne izraze (izvoli, prosim, hvala), kar dodatno potrjuje napredek na področju socialnih interakcij. Pomembno je poudariti, da senzorična igra omogoča vključevanje otrok z različnimi načini sodelovanja. Nekateri otroci so pogosteje prevzemali pobudo in usmerjali igro, drugi so se vključevali preko opazovanja in posnemanja. Kljub tem razlikam so vsi otroci sodelovali v skupnem dogajanju. Senzorične dejavnosti so tako ustvarjale varno in spodbudno okolje, v katerem so otroci razvijali socialne odnose na razvojno primeren način. Ob tem je bilo zaznati, da so se otroci najpogosteje povezovali v pare, zlasti na začetku opazovalnega obdobja. V večini dejavnosti sta hkrati aktivno sodelovala dva otroka, medtem ko je tretji prevzel opazovalno vlogo ali se vključil z individualno igro. Sestava parov se je med dejavnostmi pogosto spreminjala, saj so otroci prehajali med različnimi socialnimi kombinacijami glede na interes za dejavnost, material in potek igre. Proti koncu opazovalnega obdobja pa je bilo zaznati že več primerov skupne igre vseh treh otrok, kar kaže na postopni razvoj socialnih oblik igre.

7. raziskovalno vprašanje: Kako pogosto pride do konfliktov med triletniki med senzorično igro in na kakšen način jih rešujejo?

Rezultati kažejo, da so konflikti med senzorično igro prisotni razmeroma pogosto, kar je razvojno pričakovano glede na starost otrok in naravo dejavnosti. Najpogosteje so bili konflikti povezani z deljenja materialov, uporabo pripomočkov (kladivo, posodice), omejenim prostorom ali željo posameznega otroka po nadzorom nad potekom igre. Konflikte situacije so se pojavljale v različnih oblikah, kot so jemanje predmetov, vztrajanje pri lastništvu (»to je moje«), izključevanje drugih iz igre ali izražanje nezadovoljstva. Kljub temu konflikti niso vodili v prekinitev igre, temveč so predstavljali del procesa socialnega učenja. Otroci so konflikte reševali na različne načine, z verbalnim izražanjem svojih želja ali potreb (»to je moje«, »daj

mi«), s pogajanjem in poskusi dogovora, z iskanjem pomoči pri odraslo osebi, z umikom iz situacije ali z vztrajanjem pri svoji nameri in iskanjem različnih poti za izpolnitev teh želja. Ob tem je bilo opaziti, da so otroci postopoma razvijali strategije reševanja konfliktov in se učili upoštevanja drugih. Pogosto so se po konfliktu ponovno vključili v skupno igro, kar kaže na razvoj sposobnosti sodelovanja in socialne prilagodljivosti. Na podlagi ugotovitev lahko zaključim, da konflikt v senzorični igri ne predstavlja ovire, temveč pomembno priložnost za učenje socialnih veščin, kot so deljenje, pogajanje, razumevanje čustev drugih in vzpostavljanje medsebojnih odnosov.

3.8.2. Hipoteze

1. hipoteza: Predpostavljam, da senzorična igra pozitivno vpliva na usmerjeno pozornost in sodelovanje triletnikov. Pričakujem tudi, da bo usmerjena pozornost daljša pri prosti senzorični igri kot pri vodeni.

Rezultati raziskave potrjujejo, da senzorična igra pomembno pozitivno vpliva na usmerjeno pozornost kot tudi na sodelovanje triletnikov. Otroci so bili pri senzoričnih dejavnostih bolj zbrani, dlje časa so vztrajali in se k dejavnostim večkrat vračali. Hkrati so se med igro pogosteje povezovali, sodelovali in komunicirali. Ugotovljeno je bilo tudi, da je usmerjena pozornost daljša pri prosti igri kot pri vodeni. Pri prosti igri so otroci sledili lastnim interesom, samostojno raziskovali in igro nadgrajevali, kar je omogočilo daljše vztrajanje in večjo notranjo motivacijo. Hipoteza je potrjena.

2. hipoteza: Predvidevam, da senzorična igra pozitivno vpliva na pozornost triletnikov in podaljša čas njihove osredotočenosti v primerjavi z nesenzoričnimi dejavnostmi.

Na podlagi opazovanj lahko zaključim, da senzorična igra podaljšuje čas usmerjene pozornosti v primerjavi z nesenzoričnimi dejavnostmi. Otroci so pri senzoričnih dejavnostih dlje časa ohranili zbranost, bili bolj aktivno vključeni in so dejavnosti pogosto ponavljali in nadgrajevali. V nasprotju s tem je bila pri nesenzoričnih dejavnostih pozornost krajša, bolj prekinjena in odvisna od zunanjega usmerjanja.

Hipoteza je potrjena.

3. hipoteza: Pričakujem, da bo usmerjena pozornost triletnikov pri prosti senzorični igri daljša kot pri vodeni.

Rezultati kažejo, da so otroci pri prosti senzorični igri vztrajali dlje kot pri vodeni. Prosta igra je omogočala več samostojnosti, izbire in raziskovanja, kar je vodilo v daljšo in bolj poglobljeno pozornost. Pogosto je prihajalo tudi do prehoda v simbolno igro, kar je dodatno podaljšalo trajanje dejavnosti. Pri vodeni igri je bila pozornost krajša in bolj vezana na razumevanje navodil in vodenje odraslega.

Hipoteza je potrjena.

4. hipoteza: Predvidevam, da so določene vrste senzorične igre (taktilna, gustatorna) bolj učinkovite pri spodbujanju usmerjene pozornosti kot druge.

Rezultati potrjujejo, da so bile taktilne in veččutne dejavnosti najbolj učinkovite pri spodbujanju usmerjene pozornosti. Otroci so pri dejavnostih, kot so igra z ledom, vodo, peno, semeni, slanim testom in dejavnostih v naravi, izkazali najdaljše trajanje pozornosti in visoko stopnjo vključenosti. Gustatorne dejavnosti so prav tako vzbudile veliko zanimanja in motivacije. Maj učinkovite so bile dejavnosti, ki so temeljile predvsem na enem čutu brez aktivne manipulacije (vohanje ali statične vizualne naloge), kjer je bila pozornost krajša.

Hipoteza je potrjena.

5. hipoteza: Pričakujem, da senzorična igra spodbuja sodelovanje, vendar lahko nekatere dejavnosti vodijo v individualno igro.

Rezultati kažejo, da senzorična igra spodbuja socialne interakcije med otroki, saj so se otroci pogosto spontano povezovali, sodelovali, si izmenjevali materiale in skupaj razvijali igro. Kljub temu je bilo opaziti, da so nekatere dejavnosti (vohanje, individualno raziskovanje materiala) vodile tudi v samostojno igro. Igra je pogosto prehajala iz individualne v skupinsko, kar kaže na razvojno značilen način vključevanja v socialne odnose. Kljub temu je bilo opaziti, da se je sodelovanje najpogosteje odvijalo v parih. To potrjuje, da je skupinska igra pri triletnikih še v razvoju in da je igra v paru razvojno primernejša oblika sodelovanja.

Hipoteza je potrjena.

6. hipoteza: Predvidevam, da bo med senzorično igro potekalo več sodelovanja, vendar se bodo pojavljali tudi manjši konflikti.

Rezultati potrjujejo, da je bilo med senzorično igro prisotnega veliko sodelovanja, hkrati pa tudi pogosti konflikti. Otroci so sodelovali pri skupni igri, si pomagali, se posnemali in komunicirali, vendar so se ob tem pojavljale konfliktne situacije, predvsem zaradi deljenja materiala, prostora in pripomočkov. Konflikti so razvojno pričakovani in niso prekinili igre, temveč so predstavljali pomembno priložnost za učenje socialnih veščin. Otroci so jih reševali z različnimi strategijami, kot so pogajanje, verbalno izražanje, iskanje pomoči ali umik.

Hipoteza je potrjena.

Rezultati raziskave, ki kažejo na pozitiven vpliv senzorične igre na usmerjeno pozornost in sodelovanje triletnikov, so skladni z ugotovitvami sodobnih razvojnih in pedagoških teorij.

4. Zaključek

V raziskovalni nalogi sem želela ugotoviti, ali senzorične dejavnosti vplivajo na usmerjeno pozornost in sodelovanje triletnikov ter kako lahko z ustrezno izbiro materialov in načinom dela spodbudimo kakovostnejšo igro in učenje otrok. Izhodišča raziskave so bila opažanja iz prakse, kjer so otroci pogosto hitro menjavali dejavnosti, težko ohranjali pozornost in večinoma vztrajali v vzporedni igri z omejenim sodelovanjem.

Rezultati raziskave so pokazali, da imajo senzorične dejavnosti pomemben in pozitiven vpliv na trajanje usmerjene pozornosti. Otroci so pri teh dejavnostih vztrajali bistveno dlje kot pri drugih oblikah igre, pri čemer so bili aktivno vključeni, radovedni in notranje motivirani za raziskovanje. Njihova pozornost je bila bolj poglobljena, saj so dejavnosti ponavljali, nadgrajevali in jih pogosto preoblikovali v simbolno igro. Posebej pomembno je, da se je kot učinkovitejša izkazala prosta senzorična igra, saj je otrokom omogočila več samostojnosti, izbire in sledenja lastnim interesom.

Na področju socialnih interakcij so rezultati pokazali postopni napredek. Otroci so se začeli pogosteje povezovati, sodelovati, si izmenjavati materiale in razvijati skupno igro. Opaziti je bilo, da se je sodelovanje najpogosteje odvijalo v parih, pri čemer se je sestava para pogosto spreminjala glede na interes za dejavnost ali material. Proti koncu opazovalnega obdobja pa se je vse pogosteje pojavljala tudi skupna igra vseh treh otrok, kar kaže na razvoj sodelovalnih oblik igre.

Pomemben del socialnega razvoja so bili tudi konflikti, ki so se pojavljali predvsem zaradi deljenja materiala, pripomočkov ali prostora. Ti niso predstavljali ovire, temveč priložnost za učenje, saj so otroci postopoma razvijali strategije reševanja konfliktov, kot je verbalno izražanje, pogajanje in iskanje pomoči. Senzorična igra je tako ustvarjala naravne situacije za razvoj socialnih veščin, kot so komunikacija, sodelovanje in sprejemanje drugih.

Izvedba raziskovalne naloge mi je kot vzgojiteljici prinesla pomembna spoznanja o pomenu ustrezno pripravljenega učnega okolja. Spoznala sem, da lahko z izbiro odprtih, senzorično bogatih materialov pomembno vplivamo na kakovost otrokove igre, njegovo pozornost in socialno vključevanje. Ob tem sem se naučila, da otrok za svoj razvoj ne potrebuje stalnega usmerjanja, temveč predvsem prostor, čas in priložnost za samostojno raziskovanje.

Raziskava me je spodbudila tudi k večji potrpežljivosti in zaupanju v otrokove zmožnosti. Opazila sem, da otroci ob ustreznih pogojih sami razvijejo strategije sodelovanja in reševanja konfliktov, kar me je utrdilo v prepričanju, da je vloga odraslega predvsem v ustvarjanje spodbudnega in varnega okolja.

Na podlagi pridobljenih ugotovitev bom v prihodnje še pogosteje vključevala senzorične dejavnosti in večji poudarek namenila prosti igri, ki otrokom omogoča razvoj v lastnem tempu. S tem želim prispevati k bolj kakovostnemu učenju, ki temelji na izkušnji, raziskovanju in sodelovanju.

Prav v trenutkih, ko otrok raziskuje, tipa, preizkuša in sodeluje, se ne uči le o svetu- temveč tudi o sebi in drugih.

5. Viri in literatura

- * Benkovič B., 2011, SOCIALNI IN ČUSTVENI RAZVOJ PREDŠOLSKEGA OTROKA, IV. Mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih 2011, zbornik, Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka, str: 7-13, pridobljeno s: <https://books.mib.si/sl/publikacije/knjige-zavrtce/socialni-custveni-razvoj-predsolskega-otroka/>
- * Bizilj, B., Rabič Por Š., 2019, SENZORNE IZKUŠNJE PRI PREDŠOLSKIH OTROCIH, pridobljeno s: <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=110098&lang=slv>
- * Blanco B. B., Triviño Rodriguez J.L., López M.T., Rubio J.M., 2022, HOW DO PRESCHOOLERS INTERACT WITH PEERS? CHARACTERISING CHILD AND GROUP BEHAVIOUR IN GAMES WITH TANGIBLE INTERFACES IN SCHOOL, pridobljeno s: <https://doi.org/10.1016/j.ijhcs.2022.102849>
- * Bonča T., 2020, KAKO SKOZI IGRO OPAZUJEMO SPOZNAVNI RAZVOJ PREDŠOLSKEGA OTROKA, povzeto po: [RUP - Kako skozi igro opazujemo spoznavni razvoj predšolskega otroka : diplomsko delo](#)
- * Bregant T., 2015, POMEN IGRE ZA OTROKOV RAZVIJ, Didakta 2015, pridobljeno s: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-1DKDJY4I>
- * Bremmer A.J., Spence C., 2016, THE DEVELOPMENT OF TACTILE PERCEPTION, pridobljeno s: https://www.sciencedirect.com/science/chapter/bookseries/abs/pii/S0065240716300477?utm_source=chatgpt.com
- * Brezov D., Koltcheva N. in Sloyanova D., 2025, PREDICTING THE COGNITIVE AND SOCIAL-EMOTIONAL DEVELOPMENT OF MINORITY CHILDREN IN EARLY EDUCATION: A DATA SCIENCE APPROACH, pridobljeno s: <https://doi.org/10.3390/appliedmath5030113>
- * Burja, Z., (2024), OTROCI S POMANJKANJEM POZORNOSTI – KAKO JIM LAHKO POMAGAMO, pridobljeno s: https://www.realka.si/wp-content/uploads/2024/09/42.stevilka_Realke.pdf
- * Cherry K., 2025, SOCIAL AND EMOTIONAL DEVELOPMENT IN EARLY CHILDHOOD, HOW KIDS LEARN TO SHARE AND CARE, pridobljeno s: <https://www.verywellmind.com/social-and-emotional-development-in-early-childhood-2795106>
- * Choi JY, Wen Z, Boros A, Lin TJ, Huang B, Yin CH., 2025, PEER PLAY NETWORK IN PRESCHOOL CLASSROOMS: FEATURES AND VARIATIONS BY CHILD CHARACTERISTICS AND SKILLS, pridobljeno s: https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12352827/?utm_source=chatgpt.com
- * Cleveland clinic, 2024, PROPRIOCEPTION, pridobljeno s: <https://my.clevelandclinic.org/health/articles/proprioception>
- * Cynthia F., DiCarlo in Carrie O., 2025, SUSTAINED ATTENTION IN THREE-YEAR-OLD CHILDREN: THE IMPACT OF TEACHING CONDITIONS AND CHOICE, pridobljeno s: https://link.springer.com/article/10.1007/s10643-025-01985-w?utm_source=chatgpt.com
- * Ding W., Xu B., Chen W., Wang S., Chen Y., Kang W., Yang W., 2025, SELF-ADAPTIVE CAPACITIVE-RESISTIVE MODE-CONVERSION SENSOR FOR THERMO-TACTILE PERCEPTION VIA HIGH-K NANOCOMPOSITES, pridobljeno s: <https://doi.org/10.1016/j.compscitech.2025.111479>
- * Fartek A., 2019, RAZVIJANJE ČUSTVENIH KOMPETENC PREDŠOLSKIH OTROK – RAZVOJNOPREVENTIVNO DELO SVETOVALNEGA DELAVCA, Šolsko svetovalno delo št.: 1-2019, letnik 2023, pridobljeno s: https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2023/09/02_AnitaFartek.pdf
- * Firšt Murnik E., 2023, ČUSTVENA INTELIGENCA PREDŠOLSKEGA OTROKA, Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka, Zbornik XVI. on-line mednarodna (Slovenija, Hrvaška, Črna Gora, Romunija, Turčija, Velika Britanija, Finska) strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih, str. 13-17, pridobljeno s:

<https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://books.mib.si/sl/publikacije/knjige-za-vrtce/socialni-custveni-razvoj-predsolskega-otroka/>

- * Golob A., Medvešek Ivič P., 2011, RAZVIJANJE SOCIALNO ČUSTVENIH KOMPETENC PREDŠOLSKIH OTROK S POMOČJO ELEMENTOV REGGIO EMILIA KONCEPTA V POVEZAVI S KURIKULARNO PRAKSO, IV. Mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih 2011, zbornik, Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka, str: 61-71, pridobljeno s: <https://books.mib.si/sl/publikacije/knjige-za-vrtce/socialni-custveni-razvoj-predsolskega-otroka/>
- * Györek N., 2019, NEVERJETEN POMEN VESTIBULARNEGA ČUTA ZA RAZVOJ IN UČENJE OTROK, pridobljeno s: <https://www.gozdna-pedagogika.si/Novice/neverjeten-pomen-vestibularnega-cuta-za-razvoj-in-ucenje-otrok/>
- * [Hedges](#) H. J., [Adolph](#) E. K., [Amso](#) D., [Bavelier](#) D., [Fiez](#) A.J., [Krubitzer](#) L., [McAuley](#) D. J., [Newcombe](#) S.N., [Fitzpatrick](#) M.S., [Ghaja](#) J., 2013, PLAY, ATTENTION, AND LEARNING: HOW DO PLAY AND TIMING SHAPE THE DEVELOPMENT OF ATTENTION AND INFLUENCE CLASSROOM LEARNING?, pridobljeno s: <https://doi.org/10.1111/nyas.12154>
- * Julie A. Mennella, M. Yanina Pepino in Danielle R. Reed, 2005, CHILDREN'S TASTE SENSITIVITY AND FOOD CHOICES INFLUENCED BY TASTE GENE, pridobljeno s: <https://www.sciencedaily.com/releases/2005/02/050211084620.htm>
- * Kogovšek D., Horvat M., Novšak Brce J., 2019, RAZVOJ POSLUŠANJA, EDUvision 2019, str. 95-108, pridobljeno s: https://www.eduvision.si/Content/Docs/Zbornik_prispevkov_EDUvision_2019_SLO.pdf
- * Kokot A., 2016, SPODBUJANJE SOCIALNO-ČUSTVENEGA RAZVOJA OTROK V PREDŠOLSKEM OBDOBJU, pridobljeno s: <http://www.realka.si/wp-content/uploads/2024/12/Anija-Kokot-.pdf>
- * Kosi A., 2009, OTROŠKA IGRA, pridobljeno s: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=12605&lang=slv>
- * Kovač Š., 2016, SENZORNE IGRE IN IGRAČE V ODDELKIH 2 DO 3 LETA STARIH OTROK, pridobljeno s: <https://repozitorij.upr.si/Dokument.php?id=14837&lang=slv>
- * Kranjc M., SOCIALNI IN ČUSTVENI RAZVOJ PREDŠOLSKEGA OTROKA V STAROSTNO KOMBINIRANIH SKUPINAH, , IV. Mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih 2011, zbornik, Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka, str: 151-158, pridobljeno s: <https://books.mib.si/sl/publikacije/knjige-za-vrtce/socialni-custveni-razvoj-predsolskega-otroka/>
- * Krivec J. dr., Popovič T., 2020, VPLIV INTERAKCIJE IN VZGOJNEGA STILA NA KONCENTRACIJO PREDŠOLSKIH OTROK, Didactica Slovenica- Pedagoška obzorja, 3-4, 2020, pridobljeno s: <https://www.dspo.si/index.php/dspo/article/view/33/36>
- * Langerholc, K., (2020), SPODBUJANJE SENZORNE INTEGRACIJE V SENZORNI HIŠKI, pridobljeno s <https://repozitorij.upr.si/Dokument.php?id=20965&lang=slv>
- * Lenassi E., Likar K., 2007, RAZVOJ OTROKOVEGA VIDA, pridobljeno s: https://medrazgl.si/arhiv/mr07_1_03.pdf
- * Licardo M., Laure M. in Kovačič B, 2023, KOGNITIVNI RAZVOJ, Priručnik za vzgojitelje, Spodbujanje kognitivnega razvoja v predšolskem obdobju, str. 12-19, pridobljeno s https://decode.raabe.cz/wp-content/uploads/2024/04/SLO_DECODE_Prirocnik-za-vzgojitelje.pdf
- * Mahone, E. M., & Schneider, H. E., 2012, ASSESSMENT OF ATTENTION IN PRESCHOOLERS. NEUROPSYCHOLOGY REVIEW, pridobljeno s: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3511648/>
- * Malik F., Marwaha R., 2022, DEVELOPMENTAL STAGES OF SOCIAL EMOTIONAL DEVELOPMENT IN CHILDREN, pridobljeno s: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK534819/>

- * Mavretič N., 2024, SOCIALNA IGRA KOT ORODJE ZA SPOZNAVANJE IN SODELOVANJE MED OTROKI, pridobljeno s: <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=198225&lang=slv>
- * Mekota K., 2011, PREPOZNAVANJE ČUSTEV IN UPRAVLJANJE Z NJIMI V PREDŠOLSKEM OBDOBJU, IV. Mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih 2011, zbornik, Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka, str: 21-33, pridobljeno s: <https://books.mib.si/sl/publikacije/knjige-za-vrtce/socialni-custveni-razvoj-predsolskega-otroka/>
- * Mohorič, M., POMEN IGRE PREDŠOLSKIH OTROK V NARAVNEM OKOLJU ZA UČENJE ZAČETNEGA NARAVOSLOVJA, pridobljeno s: <https://core.ac.uk/download/pdf/83655681.pdf>
- * Požin A., 2011, VPLIV MOTNJE SENZORNE INTEGRACIJE NA OTROKOVO DELOVANJE NA PODROČJU GOVORA, VEDENJA IN UČENJA, pridobljeno s: [RUL - Vpliv motnje senzorne integracije na otrokovo delovanje na področju govora, vedenja in učenja : diplomsko delo](#)
- * Ramani, G. B., Brownell, C. A., 2014, PRESCHOOLERS' COOPERATIVE PROBLEM SOLVING: INTEGRATING PLAY AND PROBLEM SOLVING. JOURNAL OF EARLY CHILDHOOD RESEARCH, pridobljeno s: https://www.researchgate.net/publication/263502490_Preschoolers'_cooperative_problem_solving_Integrating_play_and_problem_solving
- * Ružič M., Buzeti M., 2011, POMEN IGRE ZA SOCIALNI IN ČUSTVENI RAZVOJ OTROKA, , IV. Mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih 2011, zbornik, Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka, str. 170-173, pridobljeno s: <https://books.mib.si/sl/publikacije/knjige-za-vrtce/socialni-custveni-razvoj-predsolskega-otroka/>
- * Sigulin B., 2019, VRTEC IN NJEGOVA KLJUČNA VLOGA PRI SOCIALNEM IN ČUSTVENEM RAZVOJU OTROK, Osebnostni razvoj predšolskega otroka, str. 85-90, pridobljeno s: https://books.mib.si/media/filer_public/51/4f/514faac5-7d1f-47a4-991d-5750ee01ea32/vvz2019.pdf#page=85
- * Slamnik K., 2016: VPLIV POMANJKANJA POZORNOSTI NA GRAFOMOTORIKO PREDŠOLSKEGA OTROKA, pridobljeno s: [RUL - Vpliv pomanjkanja pozornosti na grafomotoriko predšolskega otroka](#)
- * Stirn Kranjc B., 2019, OTROKOV VID, Otroška oftalmologija, str. 11-25, pridobljeno s: https://www.zos-szd.si/doc2/zborniki/jesetov_dan_2019_zbornik.pdf#page=11
- * Strgar A., 2013, ČUTNA POT IN OTROKOVO VIDENJE POMENA ČUTIL PRI PREDMETU SPOZNAVANJE OKOLJA, <https://dk.um.si/Dokument.php?id=53222&lang=slv>
- * Šenk L., 2023, SLUŠNO ZAZANAVANJE GLASOV IN ZVOKOV OTROK, STARIH 2-4 LETA, pridobljeno s: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=172441&lang=slv>
- * Vasil J., Provençal M., Tomasello M., 2024, EFFECTS OF "WE"-FRAMING AND PARTNER NUMBER ON 2- AND 3-YEAR-OLDS' SENSE OF COMMITMENT, pridobljeno s: <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2024.101511>
- * [Yogman M.](#), 2018, THE POWER OF PLAY: A PEDIATRIC ROLE IN ENHANCING DEVELOPMENT IN YOUNG CHILDREN, pridobljeno s: <https://doi.org/10.1542/peds.2018-2058>
- * Zadavec T., Šajnovič T., Gričar N., Adamlje N., 2017, VPLIV GIBALNIG AKTIVNOSTI PREDŠOLSKIH OTROK NA PREDELOVANJE VESTIBULARNIH IN TAKTILNIH SENZORNIH PRILIVOV, Revija za zdravstvene vede, pridobljeno s: <https://www.jhs.si/index.php/JHS/article/view/60/60>

6. Priloge

6.6. Anketni vprašalnik za otroke po zaključeni igri

DATUM:

KRAJ IN ČAS OPAZOVANJA:

ŠTEVILO OTROK V SKUPINI:

	NFP	TN	ZT	EH
Da				
Ne				

OPIS IGRE:

- Prosta igra
- Vodena igra

VRSTA SENZORNE IGRE

- taktilna (tipna),
- gustatorna (okusna),
- olfaktorna (vonjalna),
- aditivna (slišna)
- vizualna (vidna)
- nesenzorna igra

1. Ti je bila igra všeč?

Šifra otroka	😊 Da, zelo!	😐 Malo.	☹ Ne.	Zakaj?
NFP				
TN				
ZT				
EH				

2. Ali si se med igro zabaval/a?

Šifra otroka	😊 Zelo!	😐 Malo.	☹ Sploh ne.	Zakaj?
NFP				
TN				
ZT				
EH				

3. Kaj ti je bilo pri igri najbolj všeč?

Šifra otroka		Zakaj?
NFP		
TN		
ZT		
EH		

4. Kaj ti pri igri ni bilo všeč?

Šifra otroka	☉ Nič mi ni bilo všeč	☹ Pretežko je bilo	🙈 Ne maram se umazati	♂ Drugo:	Zakaj?
NFP					
TN					
ZT					
EH					

5. Ali si se igral/a skupaj z drugimi otroki?

Šifra otroka	😊 Da, veliko!	☹ Malo.	☹ Ne.	Kako
NFP				
TN				
ZT				
EH				

6. Kako si se počutil/a, ko si moral/a čakati na vrsto?

Šifra otroka	😊 V redu.	☹ Malo težko.	☹ Ni mi bilo všeč.	Zakaj?
NFP				
TN				
ZT				
EH				

7. Bi se želel/a še kdaj igrati takšno igro?

Šifra otroka	☺ Da, zelo!	☹ Mogoče.	☹ Ne.	Zakaj?
NFP				
TN				
ZT				
EH				

Hvala, da si nam pomagal/a! ★